

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Nina Čučnik

PODPORA IN OVIRE PRI PREHODU IZ PARTNERSTVA V STARŠEVSTVO

Magistrsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

Nina Čučnik

PODPORA IN OVIRE PRI PREHODU IZ PARTNERSTVA V STARŠEVSTVO

Magistrsko delo

Mentorica: Doc. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2017

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek: Nina Čučnik

Naslov dela: Podpora in ovire pri prehodu iz partnerstva v starševstvo

Mentorica: Doc. dr. Liljana Rihter

Kraj: Ljubljana

Leto: 2017

Število strani: 121

Število prilog: 3

Število virov: 37

Ključne besede: partnerstvo, starševstvo, spremembe v partnerstvu, spremembe v starševstvu, odnos, objektivni dejavniki, subjektivni dejavniki, pomoč in podpora

Povzetek: V magistrskem delu raziskujem, s kakšnimi ovirami in podporo se pri prehodu iz partnerstva v starševstvo srečujejo pari, ki se za otroka odločijo zgodaj in tisti, ki se odločijo kasneje. Raziskovalni problem magistrskega dela se navezuje na osebe, ki so v partnerskem odnosu in hkrati tudi starševskem. Raziskati sem želela, kaj so ključni dejavniki, da se nekateri posamezniki odločijo za starševstvo prej in drugi kasneje, ter kako odločitev za starševstvo v zgodnejših ali poznejših leti vpliva na partnerstvo. Za določitev meje starosti za zgodnejša in poznejša leta sem postavila sedanjo povprečno starost obeh partnerjev ob rojstvu prvega otroka (29 let). Kvalitativno raziskavo sem opravila na neslučajnostnem vzorcu osmih osebi, ki so bile vsaj šest mesecev v partnerski zvezi. Razdeljeni so bili na dve skupine in sicer 4 osebe so bili partnerji, ki so spadali v mlajšo skupino staršev in 4, ki so spadali v starejšo skupino staršev. Ugotovitve kažejo, da je partnerska zveza intervjujanih temeljila na spoštovanju in predanosti/naklonjenosti drug drugemu. Tako mlajši kot starejši partnerji so se srečevali s težavami, kot so spori, ki so jih v veliki meri rešili s pogovorom. Partnerji so imeli druge prioritete, ko so bili še brez otrok. Želeli so izpolniti neke družbene norme, ki jih opisujem kot objektivne in subjektivne dejavnike. Mlajši partnerji so več pozornosti namenjali objektivnim, kot so izobraževanje, zaposlovanje, kariera in lastno gospodinjstvo, starejši partnerji pa zaposlitvi (med drugim tudi iskanju boljše zaposlitve), urejanju lastnega gospodinjstva, potovanjem, športnim aktivnostim in druženju s prijatelji. Finančna varnost je bila za obe skupini zelo pomembna, preden so se odločili za otroka. Subjektivni dejavniki, kot je obojestranska želja po otroku, je bila izrazita pri mlajših partnerjih, pri starejših je do odločitve za otroka prišlo spontano. Ob rojstvu otroka je prišlo do sprememb, saj so se osredotočali na otroka in so tako pozabili na partnerski odnos in vzdrževanje le-tega. Pri starejših je bilo zaznati, da je bila sprememba po rojstvu otroka predvsem utrujenost, kar morda lahko pripišemo dejavniku višje starosti. Kljub temu, da je otrok prinesel veliko sprememb v partnerski odnos, so ga sogovorniki opisali pozitivno, kot nekaj, kar je še poglobilo odnos med partnerjema in ju je zblížalo. Večina sogovornikov ne želi dodatne pomoči, saj menijo, da uspešno rešujejo težave. Če pa bi prišlo do tega, da ne bi zmogli rešiti težav, bi se obrnili po strokovno pomoč.

Title: Support and obstacles in transitioning from partnership to parenting

Key word: partnership, parenting, changes in partnership, changes in parenting, relationship, objective factors, subjective factors, help and support

Abstract: In my master's thesis, I investigate the obstacles and types of support different couples face while transitioning from partnership towards parenting, based on their decision whether to have a child early or later on in life. The research problem of this master's thesis focuses on individuals who are in a partnership and are parents at the same time. I wanted to explore the key factors influencing individual's decision on the appropriate stage in their life in which they decide to bring a child into this world, as well as the effects it has on their relationship. In order to determine the age limit for the two categories: younger and older parents, I have set the current average age of both partners at the time of the birth of their first child (29 years). For my qualitative research I decided on a specific sample of 8 people who were in a partnership for at least 6 months. They were divided into two groups: 4 were partners belonging to a younger group of parents and 4 who belonged to an older group of parents. My findings show that most partnerships were based on mutual respect and dedication to each other. Both younger and older parents faced obstacles, such as disagreements and arguments, all however, were solved by good communication. Earlier to having children all individuals had other priorities. They aimed to fulfill certain social norms, which are referred to as objective and subjective factors. Younger individuals mostly focused on objective factors such as education, employment, career, independent household, while the older individuals focused on employment (searching for better employment opportunities), improving their household, travel, sports and socializing with friends. Financial security appeared of most importance in both groups. Subjective factors, such as a mutual desire to have children, was especially important in the younger group, while the older individuals' decision to have children was more spontaneous. Neglect of the partnership was one of the biggest changes, caused by the birth of a child, as focus was shifted to the offspring/child. This was one of the main causes of relationship problems. The older parents seemed to struggle more with tiredness, which can be contributed to their age. Despite the many changes and issues a child brings to the relationship, all interviewees agreed that the whole experience was positive and more than that, it brought them closer together. Most also refused outside help as they feel they are able to solve problems successfully themselves. In case the situation changed, most would seek professional help.

PREDGOVOR

Partnerstvo in starševstvo se je skozi desetletja zelo spremenilo. V preteklosti je bila navada, da se par poroči, preden dobi otroka. To je v sodobnem času opuščeno in ni več družbena norma. Statistični podatki za Republiko Slovenijo kažejo, da se je starost matere ob rojstvu prvega otroka v zadnjih desetletjih povišala skoraj za pet let. Vse več je parov, ki se ne poročajo in živijo v zunajzakonski skupnosti. (Statistični urad Republike Slovenije, 2015)

Za starševstvo se posamezniki odločijo vedno kasneje, le malo je tistih, ki postanejo mladi starši, npr. v času svojega šolanja. Šolanje mladih ljudi se je podaljšalo in ambicije so vedno večje. Po končanem izobraževanju sledi iskanje zaposlitve in grajenje svoje kariere, ki bo omogočala finančno varnost. Starševstvo je postalo za nekoga, ki nima urejenih ekonomskih pogojev, neuresničljiv projekt, saj so ekonomske razmere v naši državi težke. Službe mladim niso zagotovljene, s tem pa tudi ne finančna varnost, ki je kot nek pogoj, da lahko preživiš otroka.

S starševstvom se lahko tudi spremeni partnerski odnos. Pred prihodom novega člana sta imela partnerja ves čas samo zase in sta zato energijo usmerjala samo v njun odnos. Ko se rodi otrok, zahteva ogromno pozornosti in dela. Vse se vrti okrog njega. Z njim pride tudi več neprespanih noči, postanemo bolj občutljivi in razdraženi. To pa lahko vodi do preprirov in slabe volje. Je pa tudi res, da otrok lahko par izjemno zbliža. Zbliža v smislu, da držita skupaj in sta si v še večjo oporo, ugotovita, kako pomembna sta si in kako zelo se imata v resnici rada, ker ju povezuje še otrok.

Raziskovalni problem magistrskega dela se navezuje na osebe, ki se v partnerskem odnosu odločijo za starševstvo prej in drugi kasneje ter kako odločitve za starševstvo vplivajo na partnerstvo pri tistih, ki so se prej odločili za otroka in kako pri tistih, ki so se kasneje. Raziskati želim, kaj so ključni dejavniki za odločitev za starševstvo pri obeh skupinah. Zanima me tudi, kateri so tisti dejavniki, ki so olajšali ali otežili odločitev partnerjev za starševstvo in če kasnejša starost partnerjev pomeni prednost pri tem prehodu. Ugotoviti bi želela, kaj so viri njihovih moči - torej kje so iskali pomoč in kaj bi takrat še potrebovali, da bi jim bilo lažje sprejeti odločitev za starševstvo.

Kazalo vsebine

1. TEORIJA	1
1.1. Življenjski poteki v moderni in postmoderni družbi	1
1.1.1. Spremembe prehodov iz mladosti v odraslost.....	1
1.1.2. Individualizacija	3
1.2. Partnerstvo	6
1.3. Starševstvo v današnjem času.....	9
1.3.1. Dejavniki odločanja za ali proti starševstvu.....	10
1.3.2. Strategije načrtovanja družine	14
1.3.3. Nove dimenzije starševstva	15
1.3.4. Sprememba ženske in moške vloge v postmodernem družinskem razmerju.....	17
1.3.5. Vloga socialnega dela z družino.....	19
2. OPREDELITEV PROBLEMA.....	22
3. METODOLOGIJA	24
3.1. Vrsta raziskave	24
3.2. Merski instrumenti in viri podatkov	24
3.3. Populacij in vzorec	24
3.4. Zbiranje podatkov.....	25
3.5. Obdelava in analiza podatkov.....	25
4. REZULTATI.....	29
5. RAZPRAVA	39
6. SKLEPI.....	45
7. PREDLOGI.....	47
8. LITERATURA IN VIRI	48
9. PRILOGE.....	51
9.1. PRILOGA 1 – VPRAŠALNIK.....	51
9.2. PRILOGA 2: INTERVJUJI.....	52
9.2.1. INTERVJU A	52
9.2.2. INTERVJU B	56
9.2.3. INTERVJU C	59
9.2.4. INTERVJU D.....	62
9.2.5. INTERVJU E	65
9.2.6. INTERVJU F.....	69

9.2.7.	INTERVJU G	72
9.2.8.	INTERVJU H.....	75
9.3.	PRILOGA 3: KODIRANJE	78
9.3.1.	Odprto kodiranje	78
9.3.2.	Odprto kodiranje	108
10.	POVZETEK	122

1. TEORIJA

1.1. Življenjski poteki v moderni in postmoderna družbi

Prehod med moderno in postmoderno družbo je težko določljiv in se seveda razlikuje od družbe do družbe. Švab (2001, str. 51) navaja, da »izraz postmoderna družba oziroma posmodernost v tem delu služi kot terminus technicus, kot oznaka za obdobje zadnjih 30 let, ki nakazuje določene družbene transformacije in novosti v primerjavi z atributi družinskega življenja v moderni dobi«.

1.1.1. *Spremembe prehodov iz mladosti v odraslost*

Končnik Goršič (2004, str.19) pravi, da mora otrok ko odrasča, iskati nove rešitve, nove poti, preizkušati mora različne možnosti in hkrati izbirati boljše in opuščati slabše. Pri vseh teh poskusih pa si mora dostikrat priznati, da nima dovolj izkušenj, znanja, s katerim bi si lahko pomagal v kočljivih situacijah.

Za mladost je značilno ogromno svobodne izbire glede intimnosti in partnerstva, posameznikovega časa in na splošno, kako organizirati življenje. Brez kakršne koli prisile mladi sprejemajo svoje odločitve in si organizirajo življenje, tako kot bi si ga želeli. V današnji družbi je zgodovinsko novo, da mladi relativno pozno dosegajo ekonomsko avtonomijo in z njo odlašajo, kar je v nasprotju z intimno avtonomijo pri današnjih mladih. (Ule in Kuhar, 2003, str.37)

Zaradi svobodne izbire na večini področij mladi nimajo o sebi več trdne podobe. Sebe skozi obdobja spoznavajo in se iščejo. Iščejo stvari, ki jim ugajajo in hkrati vidijo, katere stvari jim ne in se od tega skušajo oddaljiti. Temu lahko pripišemo, da je prišlo do kasnejše ustalitve mladih v partnerskih zvezah. (Ule in Kuhar, 2003, str. 37)

Vedno več je medosebnih pogovorov v smislu, kaj pa bom, ko končam srednjo šolo ali fakulteto? Je to res to, kar si želim v življenju početi? Je res zame? Če bi lahko obrnil čas nazaj, bi se zagotovo odločil drugače itd. Spominjam se, ko sem končala gimnazijo in se želela vpisati na fakulteto. Verjetno ni bila to moja želja, ampak je bilo že v mojih mislih vgrajeno, da sledi končani srednji šoli fakulteta, ker drugače ni v skladu s pričakovanji drugih. Odšla sem na teste, ki naj bi pokazali, kaj si želim, da bi me s pomočjo rezultatov skušali usmeriti v pravo smer. Ko razmišljam za mojo

preteklost in se vanjo bolj poglobim, vidim da teorija ni daleč od resnice. V vsem, o čemer pišem in berem, se dejansko najdem. S pričetkom izrednega študija na Fakulteti za socialno delo nas je bilo v letniku okrog 60. Naslednje leto nas je bilo le še 25. Nekateri so prekinili študij že tekom študijskega leta, drugi niso dosegli pogoja, ki ga fakulteta zahteva in so očitno raje prenehali. Veliko je bilo tudi takih, ki so bili že v nekem drugem izobraževalnem programu leto ali dve in so nato ugotovili, da to ni za njih. Ob tem se sprašujem, ali sploh vemo kaj hočemo? Oziroma ko se v nekem trenutku ne počutimo lagodno, se rajši vdamo in rečemo, da to pač ni za nas. Poznamo dovolj sami sebe, da vemo, kaj hočemo in kaj si želimo?

Zaradi številnih dejavnikov, ki so delovali na razvoj mladine v razvitih družbah, zlasti pa zaradi vse bolj univerzalnih in vse življenjskih učno-izobraževalnih procesov, ki zajemajo vse generacije ljudi, ter zaradi drugačnih zahtev trga postaja potreba po starostnem segmentiranju družbe na mlade in odrasle v zadnjem času vse manj aktualna. Ta proces torej odpravlja mladino in mladost, toda paradoksalno, na način, da nekatere pomembne značilnosti mladosti razširja na vse generacije in na vse življenje.

Pomemben vidik pri mladih je vsekakor izobraževanje, oblikovanje svojega življenjskega stila in življenja ter stalna redefinicija svoje identitete. Izobraževanje je danes ključnega pomena za večino mladih. Skozi izobraževanje mladi spoznavajo sebe in tukaj lahko omenimo redefinicijo svoje identitete. S tem, ko se spoznavajo, ustvarjajo svojo identiteto. Če želiš biti uspešen v moderni družbi, moraš biti strokovno podkovan, imeti moraš (visoko) izobrazbo. (Ule in Kuhar, 2003, str. 38)

Čas, v katerem živi sodobna družba, poteka zelo hitro. Hitro napreduje tehnološki razvoj, ki ga moramo spremljati vsi, če želimo preživeti, v smislu, da se tehnologiji prilagajamo. Vsaka generacija se sooča z nekimi tehnološkimi novostmi, ena generacija z njimi zraste, spet druga generacija se mora vse na novo naučiti, ker je bila prej navajena na neko drugo tehnologijo. Prav tako tudi prehodi niso v naprej predvidljivi, niti značilnosti, ki so veljale za posamezna obdobja. Ena izmed njih je potrošništvo, v katerega vstopajo mladi, a je bilo prej značilno predvsem za odrasle. (Ule in Kuhar, 2003, str. 38)

»Prihaja do zameglitve meja med mladostjo in odraslostjo, med pripravo na »aktivno življenje« in med samim »aktivnim življenjem«. Obdobje mladosti ni več ključnega

pomena za oblikovanje osebnosti, niti glede biografskih elementov, ki naj bi določali celotno družbeno pot in status posameznika, obenem pa se dogaja juvenilizacija (ohranjanje neodraslih lastnosti pri odraslih) odraslosti in družbe; torej dejavnosti, nekoč značilne za mladost, se razširjajo v odraslost. Mladi odlagajo odločanje, ki naj bi ga opravili v prehodu oz. v mladosti, torej v omejenem časovnem obdobju, in ga prenašajo v odraslost. Življenjski stili mladih in odraslih si postajajo zaradi vpliva številnih kulturnih sprememb vse bolj podobni«. (Ule in Kuhar, 2003, str.39)

Walther in Schlathof (2001) opisujeta različna življenja mladih odrasli:

- deljena življenja mladih odraslih, kar pomeni, da osebe doživljajo vidike enih in drugih. Imajo službo, na katero polagajo odgovornost, a hkrati še vedno živijo pri starših, kar ni značilno za odraslo osebo, čeprav bi bilo to mogoče, ker imajo finančno varnost.
- neodločena življenja mladih odraslih živijo tisti, ki nimajo predstave, kako bo njihovo življenje potekalo. Nimajo stabilne zaposlitve, ki bi jim dajala varnost, hkrati so lahko v partnerski zvezi, a je le ta nejasno definirana in ni stabilna.
- nihajoča življenja mladih odraslih, pa živijo osebe, ki bi rade v prostem času živele tako kot v mladosti in večino časa namenijo zabavi in mladostniškemu rajanju, hkrati pa želijo imeti zaposlitev, biti do nje odgovorni in si ustvarjati neko stabilno poklicno pot.

1.1.2. Individualizacija

»V družboslovju se je za proces destandardizacije in dinamiziranja življenjskih potekov v pozni moderni že utrdil naziv individualizacija«. (Beck, 1986; Habermas, 1994; Joas, 1998 v Ule in Kuhar, 2003, str.22)

V preteklosti, ko se je človek rodil, je bil dejansko »vrojen« v družbeni sloj ali v npr. večinsko religijo in se je v naprej vedelo, kako bo nadaljeval svoje življenje. Le redki so šli po drugi poti. V današnjem času pa mora človek narediti vse sam, da doseže svoje cilje in na nek način doseže neki družbeni položaj v družbi. Nič več ni

samoumevno. Za svoje dosežke se moraš boriti, morda je le nekaterim lažje, če se rodijo v bolj premožni družini in imajo podporo staršev, kot pa tistim, ki se rodijo v revnejši družini brez podpore staršev, ker je ne morejo nuditi (v finančnem smislu).

Ulrich Beck (1994, v Ule in Kuhar, 2003, str.24) pravi, da so »ljudje obsojeni na individualizacijo«. Ljudje potrebujejo žilavost, fleksibilnost in frustracijsko toleranco, da si neprestano postavljajo cilje, prepoznavajo ovire, prenašajo poraze in poizkušajo na novo začeti. S tem se ljudje samooblikujejo in osebno rastejo. Zaradi individualizacije se samooblikujemo v različnih življenjskih obdobjih, saj smo vpleteni v izobraževanje, vseskozi nas obdajajo tržne ponudbe. Tudi trg dela ima svoje zahteve, ki jih želimo doseči kot posamezniki, da bi dosegli cilj, ki si ga zadamo.

1.1.3. Spremembe v družinskem življenju

»Postmoderna doba odkriva nekaj, kar je bilo v družini vedno pomembno, vendarle spregledano: pomen razumevanja, sporazuma, skupnega ustvarjanja zgodbe življenja v družini, ki nastaja v pogovoru in mu lahko sledi pogajanje o rešitvah«. (Čačinovič Vogrinčič, 1998, str. 16)

Skupaj s spreminjajočo družbo se spreminja tudi družina. Čeprav ta ni popolnoma odvisna od družbe, pa nanjo prav tako vplivajo »procesi velike in hitre družbene transformacije« (Potočnik 2008, str.327). Potočnik (2008, str.328) v članku Družina kot zveza: družinske vezi v vrtincu sodobnosti, pravi, da naj bi se po mnenju strokovnjakov v prehodu od moderne v postmoderno družbo med najpomembnejšimi družbenimi institucijami najbolj spremenila prav družina. Tako zelo, da imajo strokovnjaki težave z opredelitvijo, kaj sploh pojem družine predstavlja (Potočnik 2008, str. 316), saj naj bi bile spremembe v strukturalnem kot funkcionalnem smislu tolikšne, da nekateri za te spremembe uporabljajo pojem dezorganizacija družine. Samo za ponazoritev: za začetek družinskega življenja so včasih veljali štirje elementi »poročno slavlje, začetek skupnega bivanja, začetek spolnega življenja in približno čez eno leto rojstvo prvega otroka« (Potočnik 2008, str.328). Sedaj so zaradi kohabitacij, ki so postale družbeno sprejeta oblika življenja, ti elementi izgubili prejšnjo moč, kar pa je pripeljalo do občutne spremembe poteka življenja v družini. V tem času pa se je družina tudi demokratizirala, kar pomeni »enakost partnerjev oziroma v nekem smislu tudi otrok, vzajemno spoštovanje, avtonomija, svoboda,

skupno odločanje in varnost pred nasiljem« ter »delitev skrbi med moškim in žensko in delitev odgovornosti za otroke« (Potočnik 2008, str. 328-329).

Staro reklo, da je »moškemu dom njegov grad«, in skrito sporočilo, ki ga vsiljuje, da je moškega doma treba obravnavati kot kralja, še vedno velja. Starodavni moški so bili v prvi vrsti pripadniki plemena in šele na drugem mestu je bila družina. Nobenega dvoma ni bilo, kam kdo pripada. V starodavnih kulturah so bile spolne vloge natančno določene in primerne življenjskim potrebam plemena, njegovi pripadniki pa so veljali toliko, kolikor so prispevali. Moški so se zavedali svoje vloge lovca in vojščaka in so vešče in ponosno izpolnjevali svojo odgovornost. Ženske so spretno negovale srce, oblačile pleme in skrbele za otroke, trdno prepričane v svoje vitalno delovanje. (Elium in Elium, 2001, str 85)

Še ne tako davno v naši kulturni preteklosti so hčere prinesli svojim očetom šele potem, ko so bile okopane, previte in oblečene, skratka, ko so bile kot porcelanaste punčke, pripravljene za občudovanje in poljubčke na rožnata lička, preden jih bo prevzela dojilja ali varuška. Do očeta je vladalo strahospoštovanje, bil je glava gospodinjstva, strog do otrok in služinčadi in tisti, ki je finančno skrbel za družino. Pred otroki so ga zavarovali, ker je tako utrujen prihajal z dela domov. To staro razmerje od družine odmaknjenega očka je iz njega naredilo skrivnostno, mogočno, od samega življenja večjo pojavo. Čas prebit z njim, je bil nekaj posebnega, saj se to ni zgodilo vsak dan. (Elium in Elium, 2001, str 87)

V predindustrijski družbi so bili otroci pomemben dejavnik pomoči. Več, kot je bilo ljudi pri hiši, več je bilo delovnih rok, ki so pomagale predvsem na kmetiji. Kmetije so bile velike in vsaka oseba, ki se je rodila v tisti družini, je bila v pomoč. Za višje sloje je bilo značilno, da so otroke imeli zato, da ime družine ni izumrlo oz. da se je njihova rodbina nadaljevala in s tem tudi posesti. Zgodilo se je tudi, da kljub prej naštetim razlogom, otroci vendarle niso bili zaželeni. Če je bila družina prevelika, je bilo še toliko težje preživeti. Ni bilo časa, da bi otroci izražali svoja čustva, kot tudi starši. Glavno vodilo v njihovem življenju je bilo preživetje in delo. (Ule in Kuhar, 2003, str. 57)

Švab (2001) navaja sledeče družinske spremembe, ki se zdijo pomembne:

- Izhodišče družinskih sprememb je v nuklearna (moderna) družina. Spremembe se največkrat locirajo na ta model družinskega življenja.
- Ciklične spremembe se dogajajo znotraj družinskih potekov in njihove dinamike. Sem spada LAT-faza odraščanja (Living Apart Together), za katero je značilno, da starši in otroci živijo skupaj in hkrati narazen. Starševstvo so začeli odlagati na poznejša leta, prav tako se podaljšuje mladost. Vse več je neporočenih parov, pri tistih, ki pa so poročeni, je vse več razvez in tako nastajajo nove oblike družin, kot so reorganizirane družine, netradicionalne, istospolne itd.
- Spremembe v družinskem življenju so posledica širšega družbenega konteksta, ki se močno spreminja (zaposlovanje, potrošništvo itn.). Zasebna in javna sfera se prepletata, vendar se spreminjajo tudi načini interakcije med družino in zunanjim svetom.
- Ena izmed sprememb, ki jih prinese postmoderna v družini, je tudi delitev vlog. Očetje so dobili novo vlogo, vlogo, ki ni več vezana na avtoriteto in glavo družine, kot je bilo to značilno za (pred)moderno družbo. Očetje vse več pomagajo pri gospodinjskih opravilih in skrbi za otroke. Spolne vloge so postale enakovredne. Nastali so novi družinski konteksti, ki odobravajo različnost.
- Družinske spremembe so se začele najprej kazati v Severni Ameriki, nato v Evropi in v skandinavskih državah. Zaradi različnih ekonomskih in kulturnih značilnosti posameznih družb pa se intenziteta med njimi razlikuje. (Švab, 2001, str.46-47)

1.2. Partnerstvo

Skozi življenje in življenjska obdobja spoznavamo ljudi in z nekaterimi lahko navežemo tesne medosebne stike. Naravna potreba po sklepanju prijateljstva in partnerstva je značilna za vse kulture. Osebo, ki jo imamo za zelo dobrega prijatelja doživljamo drugače, kot nekoga, ki ga le bežno poznamo. V prijateljstvu se razvija zaupanje in s tem tudi čustva do drugega. Včasih lahko tudi tesno prijateljstvo preraste v partnerstvo. (Musek, 1995)

Partnerski odnosi se lahko razvijajo in oblikujejo vse življenje. Po Levingerju (1980 v Musek, 1995) lahko govorimo o petih stopnjah razvoja partnerskih odnosov:

- občutenje privlačnosti
- izgradnja odnosa: vzpostavljanje vzajemnih stikov in interakcij ki poglobijo odnos (odnos se stabilizira, ker je dosegel visoko stopnjo medsebojnega angažiranja)
- stopnja medsebojnega angažiranja: nadaljevanje odnosa- začetek skupnega življenja, sklenitev zakonske zveze (do te stopnje lahko pride prej, ko partnerski odnos še ni dosegel stabilizacije; odnos napreduje, ne da bi prišlo do slabšanja)
- slabšanje odnosa
- prekinitev odnosa: odnos med partnerjema se ne pogloblja več, v ospredje prihajajo drugi interesi, angažiranje postopno upada. Odnos se lahko prekine tudi naravno, ko eden od partnerjev umre.

V zanimivi raziskavi so skušali ugotoviti zvezo med strastno ljubeznijo (passionate love) in ključnimi prehodnimi točkami v družinskem življenjskem ciklusu (Tucker & Aron, 1993, v Musek 1995, str. 118). Raziskali so poročne pare v treh prehodnih obdobjih: na prehodu iz zaroke v poroko, na prehodu iz partnerstva brez otrok v starševstvo, in na prehodu življenja z otroki v življenje po odhodu otroka z doma (»prazno gnezdo«). Ugotovili so, da je stopnja ljubezni upadala od prvega do tretjega prehoda: najvišja je bila v prvem, nato v drugem in najnižja v tretjem prehodu. Upadala pa je tudi znotraj vsakega prehoda in sicer je bila višja pred prehodom in nižja po prehodu. Vendar ne smemo misliti, da so bile ugotovljene razlike v absolutnem smislu, čeprav so bile statistično pomembne. Tudi najnižja ugotovljena stopnja ljubezni je bila še vedno na ravni zmernih vrednosti. Raziskava pa je pokazala še nekaj zanimivih stvari. Poleg samega doživljanja ljubezni se v prehodnih obdobjih na podoben način spreminja tudi kakovost zakonskega odnosa. Izkazalo pa se je, da zadovoljstvo z zakonom ne vpliva na to, kako se v prehodnih obdobjih spreminja ljubezenski odnos. (Musek, 1995, str.118)

Sternbergove (1998, v Musek, 1995, str.119) raziskave so pokazale, da nekateri dejavniki v času partnerske zveze postajajo vse bolj pomembni. Ti dejavniki so: skupne vrednote, pripravljenost na prilagajanje in spremembe v medsebojnih stikih,

pripravljenost trpeti partnerjeve napake in muhe, skupna verska prepričanja. Poleg prej naštetih dejavnikov pa so bili ugotovljeni tudi dejavniki, ki v partnerski zvezi čez čas izgubljajo pomen. Sem spadajo, kako zanimiv se zdi partner, kako se prilagajamo partnerjevim staršem, kako pozorno poslušamo partnerja. Omenjeni so tudi dejavniki, katerih pomen upada in narašča tekom partnerske zveze, kot so telesna privlačnost, ljubljenje, empatiziranje, pridobivanje informacij o partnerju, izražanje simpatije in naklonjenosti. Z leti pa postaja vedno bolj pomembna umska raven. Bolj kot je umska raven podobna med partnerjema, bolj uspešna je partnerska zveza.

Res je, da je raziskava stara skoraj 20 let, pa vendar menim, da bi nekaj podobnega ugotovili tudi danes. Vsi zgoraj naštetih dejavniki v partnerskih odnosih slej ko prej pridejo do izraza oziroma postanejo pomembni. Tekom spoznavanja ugotovimo, da imamo podobne poglede, zaradi katerih si lažje predstavljamo življenje. Ko pridejo otroci, moramo biti bolj potrpežljivi drug do drugega in do izraza pridejo drugi dejavniki v sedaj starševskem odnosu. Popolnoma se strinjam z Sternbergom (1998, v Musek, 1995, str.19), ki je izpostavil, da je umska raven, ki ni videti pomembna, čez čas vse pomembnejši dejavnik. Morda nam določeni dejavniki, ki se s časoma pokažejo kot pomembni, niso vseč v tolikšni meri, da se odločiš za prekinitev odnosa, čeprav si s človekom že več deset let.

Ule in Kuhar (2003, str.108) navajata, da je partnerska zveza mladim zelo pomembna. Pomembna je zato, ker v njej najdejo emocionalno bližino, stabilnost in varnost. Ohranjanje harmoničnega odnosa je bistvenega pomena, kar pa zahteva veliko komunikacije med partnerjema, medsebojne naklonjenosti, to pa zna postati naporno in časovno potratno. V partnerstvu je pomembno, da se lahko posameznika v partnerski zvezi svobodno razvijata in da lahko sledita lastnim interesom. Veliko mladih upa, da bo trenutni partner njegov sopotnik za vse življenje.

Musek (1995, str. 152-153) navaja nekaj opornih točk za ohranitev medsebojnih odnosov ali pa za poglobitev medsebojnih odnosov:

- *»vzdrževanje pozitivnih in prijetnih izkušenj, pozitivnih vrednotenj in povezovanje teh izkušenj s partnerjem. Zakonsko življenje prinaša obilo rutinskih in tudi ne vedno prav prijetnih in razveseljujočih opravil od gospodinjstva do reševanja zdravstvenih in finančnih problemov. Prav je, da si jih partnerja razdelita in da jih opravljata ob vzajemnih spodbudah.«*

Pomembno pa je, da si ob njih najdeta dovolj časa za prijetne izkušnje in uživanje. Včasih pomenijo minimalne pobude in spremembe že same po sebi zadovoljstvo. Pomembno je tudi, da si rezervirata dovolj časa za intimnost in da najdeta trenutke, ko se lahko predata drug drugemu. V družinskem življenju so lahko izjemen vir zadovoljstva in sreče za oba partnerja odnosi z otroki.

- *Ohranjanje privlačnosti, pozornosti in prijateljstva.* Zaradi privlačnosti se partnerstvo začne in zaradi privlačnosti lahko traja. Jasno je, da ne moremo ostati vse življenje in v vsaki življenjski situaciji enako prijetni, privlačni in pozorni. A slabo je, če na to pozabimo. Prav nič veliko nas ne stane, da skušamo ohraniti privlačen videz (npr. s telesno nego, čistostjo, oblačenjem, frizuro, držanjem »linije«). Vsaj poskušajmo čim bolj ohraniti vse tisto, kar vemo, da partnerja razveseljuje in mu je všeč. Lahko npr. pomislimo, ali bi šli tako opravljeni, kot smo ta hip, tudi na svoj prvi zmenek z našim sedanjim partnerjem.
- *Ohranjanje podobnosti in vzajemnosti.* Za dobre odnose v zakonu je potrebno veliko medsebojnega prilagajanja in usklajevanja. Določena mera podobnosti v stališčih, prepričanjih, vrednotah in interesih je celo pogoj za medsebojno privlačnost. Med zakonom se pogosto pokažejo tudi razna neujemanja in nesoglasja. Pomembno se zdi, da znamo urediti takšna neujemanja, če gre za stvari, ki so za zakonske in družinske odnose važne. Če imata zakonca nasprotna stališča glede spolnih odnosov ali pa glede vzgoje otrok, potem bosta neogibno prišla v konflikt. In če pride do spoznanja, da obstajajo takšna neujemanja in iz njih izvirajoči konflikti, je dobro, da se partnerja lotita te tematike, da se pogovorita in da se skušata svoja stališča prilagoditi.

1.3. Starševstvo v današnjem času

Starševstvo je odgovorno poslanstvo in ne le poklic, ki ga razumemo kot dejavnost, ki opravljamo v določenem času in jo tudi končamo. Starševstvo je način življenja, je eden organskih temeljev človekovega bivanja v tem svetu. S starševstvom se

spremeni naše celotno delovanje, nikoli več ne moremo biti nestarši. (Erzar K., Erzar in Poljanec, 2009, str.45)

1.3.1. Dejavniki odločanja za ali proti starševstvu

Sodobni način življenja ponuja mladim ogromno, predvsem v samouresničevanju, izbiranju novih poti v življenju. Mladi imajo veliko izbire kar se tiče študija, prostega časa, dela itd. a to ne pomeni nujno, da je vse tako pozitivno, kot izgleda na prvi pogled. S toliko možnosti izbire lahko odlašajo z odločitvijo glede starševstva. Poleg tega so stroški za samostojno življenje visoki, zaposlitveni pogoji niso »rožnati« in tako je omejen tudi dostop do redne plače, s katero bi lahko preživeli družino. To so verjetno nekateri izmed veliko razlogov, zakaj se danes mladi kasneje odločijo za starševstvo kot nekoč.

Mnogim partnerjem je otrok pomemben vidik njihove ljubezni. Želijo imeti svojega potomca in tudi potomca svojega partnerja. Nekateri pari želijo videti, kako življenje sploh nastaja. Obstajajo še drugi razlogi, zaradi katerih se partnerji odločijo za otroka. Eni se za otroka odločijo zato, da imajo neko novo zaposlitev, drugi želijo z otrokom pokazati drugim in tudi sebi, da so sedaj odrasli, pri tretjih pa je otrok kot lepilo v njihovi partnerski zvezi, saj je eden od partnerjev (ali pa oba) ugotovil, da njuna zveza ni v najboljšem stanju in bo morda z otrokom spet vse v redu. Pomembna je lahko tudi vloga starih staršev. Lahko je tako pomembna, da se partnerji odločijo za otroke iz razloga, da bi obdarili svoje starše. (Asen, 1998, str.111)

Becker (1981, v Černič-Istenci, 1998, str.157) pravi, da so za odlaganja rojstev prvih otrok in tudi porok v poznejša leta najbolj odgovorna vse večja izobraženost žensk in večje zaposlitvene možnosti. Avtorica omenja, da je izobražena ženska čuti večjo neodvisnost od moškega, saj se viša njen zaposlitveni status in tako se še dodatno odmika odločitev za otroka. Nekoliko drugače to pojasnujeta Blossfeld in Jaenichen (1992, v Černič-Istenci, 1998, str.158). Pravita, da izobrazba vpliva na demografsko vedenje žensk, a je vpliv izobrazbe omejen le na čas vključenosti žensk v izobraževalni sistem. Omenjata tudi, da načeloma ženske ne ignorirajo oz. se ne odpovedujejo svojim vlogam ampak jih le nekoliko preložijo na poznejša leta zaradi podaljševanja šolanja.

Poznam veliko situacij za razlog, ki ga je navajala Asen (1998), ko se partnerja razideta in sicer, ker sta se za starševstvo odločila ravno iz razloga »otrok kot lepilo, s katerim želimo utrditi razmerje«. Po letih veze rabi partnerstvo nekaj več - ali preselitev v skupno gospodinjstvo, ali poroko, ali otroka. Saj se po letih druženja in spoznavanja ne dogaja več nič vznemirljivega in morda veza postane monotona. Misel na otroka da nove poglede vsakemu od partnerjev kot tudi misel na partnersko zvezo, da bo lahko spet »zanimiva«, saj se bo zgodilo nekaj novega in neznanega obema partnerjema. Lahko sta se partnerja odtujila in želita otroka zato, ker upata, da ju bo zopet povezal. Vse to seveda ni pošteno do otroka in v velikih primerih se kljub temu, da sta dobila otroka, partnerja razideta, ker nimata več skupnih stvari.

Analiziranje dejavnikov odločanja za in proti starševstvu je velikega pomena. S tem dobimo predstavbo, kakšne so težave in kakšne so želje mladih odraslih. Preko teh dejavnikov vidimo, kakšne načrte imajo mladi za prihodnost. Na razvitem Zahodu število rojstev upada, zato je pomembna analiza tovrstnih dejavnikov. (Ule in Kuhar, 2003, str.108)

Ule in Kuhar (2003, str.108) navajata temeljne zahteve, ki morajo biti izpolnjene, da se mlad par odloči za otroka. Zahteve razdelita na objektivne in subjektivne pogoje, kateri morajo biti izpolnjeni za odločitev za otroka, vzpostavitev lastne družine in odločitev za rojevanje:

»Objektivni pogoji:

- Zadovoljivo zdravje in plodnost
- Končano izobraževanje
- Zadovoljiva zaposlitev
- Zagotovljena socialna varnost
- Zadovoljivo stanovanje,
- Možnost uskladitve dela, kariere in družinskega življenja
- Možnost varstva otrok

Subjektivni pogoji:

- Zrelost
- Kakovost osebnega življenja

- Trden, varen in ljubeč partnerski odnos
- Odločitev o prevzemu odgovornosti za družino in otroke«

Lesthaeghe (2001, v Ule in Kuhar, 2003, str. 108-109) prav tako omeni skupine dejavnikov in sklepa, da če pride do spremembe na področjih omenjenih dejavnikov, lahko vodi k upadanju števila rojstev in odlaganju starševstva na kasnejši čas. Avtor navaja dejavnike, ki opisujejo temeljne pogoje oziroma zahteve za starševstvo, ki so značilni za sodobni čas. Dejavnikom, ki jih zgoraj omenjata Ule in Kuhar (2003, str. 108-109) lahko dodamo konkretnejše koncepte, ki kažejo spremembe na področju novodobnega partnerstva, starševstva in tudi življenja posameznikov:

- »Dostopnost in učinkovitost kontracepcije
- Možnost splava
- Občutek, da biološka ura še ni prišla
- Strah pred porodom
- Vedno višja izobraženost in ekonomska avtonomija žensk
- Geografska mobilnost mladih odraslih v izobraževanju
- Nezaposlenost mladih
- Fleksibilnost na trgu dela
- Pomembnost kariere pri moških in ženskah
- Objektivne težave pri usklajevanju poklicnega in družinskega življenja
- Slabe možnosti za rešitev stanovanjskega problema
- Strah pred prihodnostjo
- Visok standard udobja
- Težnja po svobodi, neodvisnosti in avtonomiji
- Slabe primarne družinske razmere
- Vse večji poudarek na kakovosti življenja in prostemu času
- Vzdrževanje obvez in želja po ohranjanju »odprte prihodnosti«
- Naraščajoča verjetnost ločitve in posledično previdnejše investiranje v lastno prihodnost
- Zavedanje velike odgovornosti, ki jo otrok prinaša
- Dvomi o lastnih sposobnostih ob misli na starševstvo«

Josipovič (Josipovič 2004, str.60) je prav tako eden izmed avtorjev, ki govori o dejavnikih, ki vplivajo na odločitev za prehod v starševstvo. Razdeli jih na neposredne in posredne dejavnike. Neposredne dejavniki razdeli po Davisu in Blakovi (1956, v Josipovič, 2004 str.62) v tri skupine:

- »Vzroki, ki vplivajo na vzpostavitev spolnih odnosov (oblikovanje in ukinjanje partnerstva v plodnem obdobju, starost pri vstopu v spolna partnerstva, obseg plodnega obdobja in prostovoljna ter neprostovoljna abstinenca)
- Vzroki, ki vplivajo na izpostavitev zanositvi (plodnost ali neplodnost zaradi neprostovoljnih ali prostovoljnih vzrokov, kot so kontracepcijska sredstva)
- Vzroki, ki vplivajo na nosečnost in porod (smrtnost plodu zaradi prostovoljnih ali neprostovoljnih vzrokov).«

Josipovič (2004) še omenja, da so ti neposredni dejavniki lahko tudi vzroki, ker delujejo direktno na osebo, ki je v rodnem obdobju.

Zgoraj sem omenila še posredne dejavnike, ki so veliko bolj pomembni. Josipovič je povzel Malačičevo (2000, v Josipovič, 2004, str.62), ki razdeli posredne dejavnike v šest skupin:

- Biološki dejavniki rodnosti (sem spadajo starostna sestava prebivalstva; kdaj osebe povprečno v stopajo v zakon; kakšno je obdobje med porodi; dednost glede lastnosti, ki bi lahko vplivale na spočetje; kako poteka nosečnost in kakšna je uspešnost poroda) (Wertheimer-Baletić, 1999, v Josipovič, 2004, str.63)
- Ekonomski dejavniki rodnosti (sem spadajo cene, stroški, dohodki) (Josipovič, 2004, str.63)
- Družbeni dejavniki rodnosti (družba je opredeljena kot celota medčloveških odnosov in ekonomija je v smislu produkcijskih sil in odnosov njen neločljiv del. Med te dejavnike štejemo življenjski prostor, družbenoekonomski položaj posameznika in družine, izobrazbo, zaposlenost, spremenjeno vlogo družine, vrednote in družbene norme) (Malačić, 2000, Šircelj, 1991, v Josipovič, 2004, str.64)

- Kulturni dejavniki rodnosti (sem spadajo družbene norme, vrednote, javno mnenje, morala, etična pripadnost in rasa, religija) (Malačič, 2000, v Josipovič, 2004, str.65)
- »Psihološki dejavniki rodnosti (razdelimo jih na tri ravni in sicer a) osebna raven psihološke značilnosti posameznikov, b) raven interakcije v majhnih skupinah še posebej v družinah, c) makro socialno-psihološka raven v socialnih in drugih skupinah. Vsem tem ravnam je skupna medsebojna odvisnost in pogojenost, v kar štejemo občutje sposobnosti za rojevanje, strah pred porodom, osebna življenjska hotenja, občutje življenjske varnosti, zdravstveno stanje posameznikov ipd.)«. (Wertheimer-Baletić, 1999, v Josipovič, 2004, str.66)
- »Geografski dejavniki rodnosti (lahko jih razdelimo na dve skupini: a) tiste, ki izhajajo neposredno (primarno) iz geografskega okolja in so njegovi sestavni deli, b) tiste, ki geografski odraz nekega pojava, ki je kot predmet preučevanja v osnovni domeni druge znanosti. Med te dejavnike spadajo: podnebje, meje in ovire, oddaljenost, lastnosti in oblike zemljišča, dostopnost, migracije, prometna infrastruktura, kakovost okolja in bivanja itd.)«. (Vrišer, 1987, v Josipovič, 2004, str.67)

1.3.2. Strategije načrtovanja družine

Nekoč je bilo starševstvo nekaj, kar je veljalo za »normalno«, da imaš otroke, ko skleneš zakonsko zvezo. Danes pa starševstvo zelo načrtovana odločitev. Prišlo je do odlaganja starševstva, saj pari nimajo urejenih objektivnih pogojev (izobrazba, zaposlitev, gospodinjstvo, materialni pogoji). To ne pomeni, da si pari ne želijo imeti otrok, vendar jim trenutno življenje tega ne dopušča. Sama sem imela to srečo, čeprav sem si zelo mlada želela imeti družino, vendar je nikakor ne mogla sama preživeti, da je bil moj partner zaposlen in sva si to lahko »privoščila«. Nekateri počakajo, preden se odločijo za otroka, da si uredijo objektivne pogoje. Srečujemo vedno več parov, ki so starejši, za nekatere ne veš ali so stari starši ali starši, ampak do tega so pripeljale okoliščine in stanje, kakršno je v državi.

Čeprav je par zaljubljen in se imata rada, še ne pomeni, da bo to razlog za poroko. Izobrazbena raven, povečanje prihodkov in s tem finančne neodvisnosti je dovolj, da se zvezo odobrava in sprejema. To je bolj značilno za populacijo, ki živi v mestih. Na

vaseh in izven mest je še vedno bolj značilno, da se par poroči, vendar se trend zunajzakonske skupnosti počasi seli tudi v izven mestna področja.. (Neal in drugi, 1989, v Lednik, 2016, str.36)

Ob koncu dvajsetega stoletja ni več samoumevno, da mora biti najprej sklenjena zakonska zveza in nato sledi starševstvo. To povezujejo z ekonomskimi spremembami. Z industrijsko družbo so se prednosti, ki so jih včasih prinašali otroci, začele zmanjševati. Rojstvo otrok v današnjem času pomeni dodatno finančno obremenitev, ki si je ne more vsak privoščiti. V zadnjih letih je finančna obremenitev staršev zaradi oskrbe otrok prišla še toliko bolj do izraza. Že osnovne potrebščine, da otroka preživiš, so zelo drage. Stopnja inflacije raste in s tem tudi stroški preživetja. (Beck in Beck-Gernsheim, 2006, str.119)

»V razvitih družbah, kjer je močno prisotna konkurenčnost, pričakovanje po izpolnitvi kariere, izobrazbi, visokem ekonomskem statusu za oba spola, so se ljudje začeli obnašati zelo racionalno in brezčustveno, saj je drugače težko slediti vsem pričakovanjem družbe. In rojstvo otroka v takšni družbi predstavlja nekaj povsem drugačnega: povrnitev primarnih odnosov, topline, čustvene povezave, skrb za nekoga, bližine. Zveza z otrokom je nasprotje temu, kar se od nekoga vsak dan zahteva, je protipol neposredne racionalnosti moderne družbe«. (Beck in Beck-Gernsheim, 2006, str.120)

Očetovska in materinska vloga imata velik pomen za otroka. Najboljše, kar lahko naredimo za svojega otroka, je, da mu namenimo svoj čas in se z njim ukvarjamo, igramo, skratka smo zanj tukaj in zdaj. Starševstvo je odgovorno naloga, saj če na starševsko vlogo nismo dobro pripravljeni, lahko na dolgi rok uničimo življenje svojega otroka. Kar se bo otrok naučil v svoji primarni družini, to bo nesel v veliki meri naprej, ko bo imel svojo družino, zato je pomembno, kaj otroku damo. (Petric, 2011, str.16)

1.3.3. Nove dimenzije starševstva

Vedno več mladih se odloči, da bodo najprej temeljito preizkusili partnersko zvezo in se šele nato po tehtnem razmisleku odločili za starševstvo. V sodobnem življenju ne velja, da je igra domena otroštva, izobraževanje domena mladostni in delo samo

domena odraslosti. Življenje nam ponuja veliko možnosti, da razvijamo svojo identiteto. Rezultati Statističnega urada Republike Slovenije (2015) kažejo, da se vedno več parov (nikoli) ne poroči, otroke imajo pozno. Matere so ob rojstvu prvega otroka stare v povprečju 29,3 leta, kar je za skoraj 5 let višja starost kot pred 20 leti. Med ženskami, ki rodijo, je čedalje več formalno neporočenih (v letu 2013 jih je bilo 58 %), veliko neporočenih je sploh med tistimi, ki rojevajo prvič (v letu 2013 jih je bilo 68 %).

»Število porok se je v zadnjih desetletjih zmanjšalo, zakonske zveze so postale vse krajše in nestabilne, število razvez pa se je začelo večati. Mnoge države, med njimi tudi Jugoslavija, so se v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja izenačile neporočena partnerstva med ženskami in moškimi s poročenimi, jih poimenovala zunajzakonske skupnosti in s tem pravno uredile materialne in socialne pravice otrok in odgovornost staršev do otrok v primerih, ko se odrasli niso poročili«. (Zaviršek, 2012, str.11)

Nekateri pari se zavestno odločijo, da ne bodo imeli otrok. Veliko je tudi enostarševskih družin. V današnjem času ni nič narobe in ni sramotno, če ženska (ali moški) vzgaja otroka sama. Če ženska (ali moški) ostane sama z otrokom, še ne pomeni, da je to tragično. Ženske so skozi leta postale tako samostojne, da zmorejo poskrbeti same zase in za otroka in niso odvisne od moške vloge v družini. Vse več je tudi moških, ki ostanejo sami z otroki. Če je jedrna družina včasih veljala za idealno, danes temu ni več tako. Obstajati so začele nove oblike družin (enostarševske, reorganizirane, istospolne..), ki pa niso videne kot nekaj negativnega. (Beck-Gernsheim, 2002)

Poskusi pojasnjevanja novih družinskih fenomenov so tudi na novo skonstruirani izrazi, ki bi k tem pojasnjevanjem pripomogli: podaljšana mladost, enostarševske družine, ločene družine, razvezane družine, reorganizirane družine, ponovno poročanje itn. Tudi socialna politika ne zaostaja pri uvajanju nove terminologije za znanstvenimi diskurzi, kar je zaznati v vsesplošni uporabi novih izrazov in uvedbi novih konceptov, kot so očetovski dopust, starševski dopust, fleksibilno usklajevanje delovnih in družinskih obveznosti. (Švab, 2001, str.35)

Intenzivira se proces pluralizacije družinskih oblik in tako nastajajo nove družinske oblike. Spreminjajo se strukturni deleži različnih družinskih oblik - manjšanje deleža

nuklearnih družin, večanje deleža enostarševskih družin, kohabitacije, reorganizirane družine. (Švab, 2001, str.42)

Želja po otroku je zaradi novih razsežnosti starševstva prinesla tudi dileme, strahove, ovire in je za nekatere starševstvo neuresničljiv projekt. Vse več mladih daje pozornost izobraževanju, karieri, oba partnerja se želita v družbi uveljaviti, prisotna je želja po lastnem življenju v smislu svobode. Vse prej naštetu je v nasprotju s tem, kar starševstvo je. Pri mladih se pojavlja dvom o otrocih in s tem povezan vprašanja, če bosta z partnerjem zmogla in če bo vse v redu. V sodobnem starševstvu ni pravila, kdo bo skrbel za otroka. Moški in ženska sta postala enakovredna in nič ni čudnega, če npr. oče ostane doma na porodniški ali pa je gospodinjec. Starševstvo je zelo odgovorna naloga, saj se večajo tako vzgojne, socializacijske, finančne in časovne zahteve. (Ule in Kuhar, 2003, str. 58)

1.3.4. Sprememba ženske in moške vloge v postmodernem družinskem razmerju

Ženske so postale ekonomsko neodvisne, kar lahko povežemo s tem, da mlajša generacija stremi k izbiri partnerjev na način, da si poiščejo partnerja, ki je samostojen in neodvisen od drugega, tako kot on sam. Če sta partnerja ekonomsko samostojna, imata večjo stopnjo medsebojnega zaupanja in medsebojnega spoštovanja. (Wilkinson, 1997, v Ule in Kuhar, 2003, str.51)

Coontz (1992, v Švab, 2001, str.11) pravi, da je zaradi povečanja števila porok in rojstev prišlo do pomembnega strukturnega preobrata na trgu delovne sile. Iz trga dela so se umaknile mlade neporočene ženske, ki so bile sicer zaposlene in jih nadomestile poročene ženske. Tako so v 50ih letih poročene ženske v naraščajočem deležu ženske delovne sile predstavljale večino, v 40-60ih pa se je delež zaposlenih mater povečal kar za 400 %. Coontz sklepa, da so ženske, ki so prve prestrukturirale trg delovne sile in s tem tudi družino (predvsem v organizaciji vsakdanjega življenja), tiste starejše ženske z odraslimi otroki, ki so si zaposlitvene izkušnje nabrale že v 20ih in 30ih letih, ko so na trg delovne sile vstopale še neporočene. (Coontz, 1992, str. 161-162, v Švab, 2001, str.11)

Med sodobnimi možmi in ženami je očitno zaradi spremenjenih razmer prišlo do konflikta vlog. Žene namreč v nasprotju s pričakovanji mož vse bolj občutijo potrebo, da si znotraj zakona enakopravno porazdelijo tudi gospodinjska in starševska bremena (Weekd & Gage, 1984, v Musek, 1995, str.132)

Tabu tema ni več, da moški pospravlja stanovanje, lika, kuha, da spati otroke, jih kopa, pelje v vrtec, hodi v trgovino. Vloga ženske kot matere, gospodinje se je zabrisala. Odnos med moškim in žensko v partnerskem odnosu nima več strogo postavljenih meja, glede tega, kaj počne eden in kaj drugi.

Hochschild (1997, v Švab 2001, str.125) pravi, da je novo očetovstvo definirano na podlagi večje vpletenosti očeta v razmerja z otroki. Skupni imenovalec empiričnih raziskav je, kot pravi Hochschild (1997, v Švab, 2001, str.125), da si sodobni očetje želijo bolj skrbeti za otroke in da z njimi vstopajo v tesnejša razmerja kot v preteklosti. Očetje so pripravljeni povečati participacijo, predvsem če so partnerke zaposlene. Očetje opravljajo prijetnejša dela, kot je igra z otroki, sprehodi, ženske pa kljub temu, da je oče pripravljen povečati participacijo, opravljajo vsa ostala »manj prijetna« dela, kot je pospravljanje, skrb, čiščenje.

Baldock in Hadlow (2005, v Renner, Humer, Žakelj, Vezovnik in Švab, 2008, str. 22-23) sta na podlagi pregleda kvalitativnih raziskav o delitvi družinskega dela med starši v evropskih državah navedla naslednjo tipologijo sodobnih očetov:

- očetje, ki skrbijo za red: sem spadajo očetje, ki otrokom pomenijo avtoriteto in hkrati postavljajo jasna pravila vedenja. Njihova naloga ni vsakdanja nega in skrb za otroke.
- očetje, ki skrbijo za zabavo: očetje se z otroki zabavajo po navadi takrat, ko ima mati gospodinjske obveznosti. Z njimi oče preživi prijeten čas, ki temelji na veselju, zabavi, skratka to so očetje, ki skrbijo za prijetne obveznosti.
- koristni očetje: to so očetje, ki jim ni nič težko postoriti, pa naj se to tiče gospodinjskih opravil ali pa nege in vzgoje otrok. Če mu da partnerica natančna navodila, bo brez slabe volje opravil in storil, kar mu je bilo naročeno.
- polno vključeni očetje: tako v gospodinjstvo kot v družinske obveznosti so popolnoma enako vključeni kot matere.

V ideologiji novega očetovstva je sporno, da se ustvarja spolna podoba nevtralnega starševstva v smislu enakomerne delitve dela, skrbi in odgovornosti med partnerjema ipd. (Švab, 2001, str.129)

1.3.5. Vloga socialnega dela z družino

K razvoju znanja o družini in znanja o pomoči in kako pomagati je prispevalo prav socialno delo z družino. O tem kako družina deluje in znanja o tem, kako pomagati tej skupnosti ali posamezniku v njej, smo potrebovali ta posebna znanja v socialnem delu. (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str.25). Psihološka znanja o družini v programu izobraževanja se pojavijo v osemdesetih letih 20. stoletja, pred začetkom razvoja metodoloških znanj za socialno delo z družinami. Zanimivo je tudi, da smo morali v socialnem delu prej razviti družinska psihološka znanja kot druge stroke, ker smo jih potrebovali v praksi. Čačinovič Vogrinčič (2006, str.25) pravi, da je v osemdesetih letih vzpostavila takrat droben izbirni predmet socialno delo z družino. Ta je bil prvi poskus doktrine socialnega dela z družino.

»V socialnem delu z družino delamo tako z družino kot tudi s posameznikom. Bistvo je, da odkrijemo čim več boljših pogojev za življenje posameznika v družini ali zunaj nje. Družini moramo dajati podporo, da se kot skupnost ohrani, preoblikuje ali razide«. (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str.27)

»Družina je kontekst, v katerem se raziskujejo oblike pomoči, a to ne pomeni, da delo z družino prekrije posameznika v njej. V procesu z družino raziskujemo dobre vire za vse udeležene v problemu«. (Čačinovič Vogrinčič, 2006, str.27)

»Zavedanje, da človek potrebuje izkušnjo pravice do resničnosti in z njo povezan temeljni občutek lastne vrednosti, služi kot osnovno izhodišče v socialnem delu z družino, v soustvarjanju zelenih izidov. Na tak način omogočamo pogoje za raznolikost v edinstvenosti članov družine in ustvarjanje pogojev, da družina kot skupina opravi svojo nalogo ter hkrati deluje kot sistem, ki omogoča posamezniku soočanje z odgovornostjo«. (Ilešič Toš, 2016 , str.18)

Franklin in Jordan (1999, v Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 34-35) naštevata devet veščin, ki jih potrebuje socialni delavec:

- Sposobnost vzpostaviti stik in odnos.
- Sposobnost jasno sporočiti specifičen namen srečanja z družino.
- Sposobnost usmeriti in poučiti osebo, kako lahko koristno uporabi terapijo v srečanjih, ki jih imata na voljo.
- Veščine, ki jih uporablja strokovnjak, omogočijo, da so-ustvari odprto okolje, v katerem lahko oseba izrazi svoja čustva, misli, vedenje.
- Veščine hitro oceniti probleme, moč, motivacijo in pričakovanja.
- Sposobnost postaviti v vedenju določene cilje pomoči, ki jih je mogoče doseči v kratkem času.
- Veščina hitro intervenirati, oceniti posledice svojih intervencij in jim prilagoditi svoje ravnanje, ko je to potrebno.
- Sposobnost konstruirati ustrezne naloge in domače naloge ter jih naložiti osebi.
- Poslovne in marketinške sposobnosti, ki omogočijo strokovnjaku, da uspešno posluje pri dogovoru o naslednjih srečanjih in ceni dela.

Čačinovič Vogrinčič (2006, str. 34-35) dodaja, da mora socialni delavec jasno sporočiti svojo definicijo namena srečanja. Uporabnik lahko koristno uporabi terapijo v delovnem odnosu, kjer se definicija problema in rešitve soustvarjajo. Tako socialni delavec kot tudi uporabnik potrebujeta povratno informacijo o tem, kako je uporabnik razumel sporočilo in uporabnikovo definicijo, kaj je zanj »koristna uporaba terapije«. Socialni delavec mora imeti veščino, da hitro oceni uporabnikove vire moči, njegove motivacije ter pričakovanja, predvsem v smislu, da svoje razumevanje vedno razišče skupaj z uporabnikom, da bi jih lahko skupaj v procesu pomoči in procesu sodelovanja uporabila. Uporabniku mora omogočiti, da izrazi svoja čustva in ustvari varno okolje zanj. Če Franklin in Jordan (1999, v Čačinovič Vogrinčič, 2006, str.35) navajata, da socialni delavec potrebuje sposobnost, da konstruira ustrezne naloge in domače naloge in jih naloži uporabniku, pa Čačinovič Vogrinčič (2006) dodaja, še sledeče: sposobnost, da skupaj z uporabnikom konstruira naloge in domače naloge in so-oblikuje dogovor o tem, kako in do kdaj jih je mogoče uspešno opraviti in kako bosta preverjala uspešno delo. Čačinovič Vogrinčič (2006)

izpostavi še eno veččino Franklina in Jordana (1999, v Čačinovič Vogrinčič, 2006, str. 35) in sicer veččino marketinške in poslovne sposobnosti, ki omogoča strokovnjaku, da uspešno posluje pri dogovoru o naslednjih srečanjih in ceni dela.

Ko se družina sreča s konkretnim problemom, je pomembno, da smo za vse družinske člane tukaj in zdaj, kot je »pravilo« socialnega dela (z družino). Lüssi (1990, v Salčnik, 2016, str.55) omenja, da moramo pri socialnem delu z družino iskati nove rešitve in raziskovati tisto, kar je uresničljivo. Tega se lotimo na način, da nudimo pomoč tam, kjer ne znajo ali ne zmorejo sami, da odkrivamo in vzpostavljamo podporo v njihovi socialni mreži, ter da mobiliziramo vse udeležene v problemu, da bi postali udeleženi v rešitvi. Skratka vsak mora prispevati svoj del, da pride do rešitve.

2. OPREDELITEV PROBLEMA

Partnerstvo in starševstvo se je v zadnjih desetletjih zelo spremenilo. Navada, da se par poroči preden dobi otroka, je že dolgo časa opuščena oziroma se je drži malo parov, kar kažejo tudi statistični podatki. Upada število porok in vedno več je neporočenih in neporočenih mater, ki prvič rodijo. (Statistični urad Republike Slovenije, 2015)

Večkrat slišimo za frazo »prazno gnezdo«, kar pomeni, da partnerji odlašajo s starševstvom in dajejo prednosti drugim prioritetam. Mladi vse bolj želijo izkoristiti svoja leta za zabave, razvijanje svojih potencialov in predvsem za izobrazbo in tako odlašajo s starševstvom. Govora je tudi, da se današnji pari ne znajo ustaliti, v smislu, da so nekaj časa skupaj, mogoče tudi več let, dokler jim ustreza biti, ko jih pa nekaj zmoti, zaključijo zvezo.

Misli na starševstvo niso nujne samo lepe in pozitivne. V današnjem času, ko ekonomske razmere niso »rožnate«, prinese misel na starševstvo tudi dileme in dvome, če smo sploh sposobni prevzeti tako veliko odgovornost, kot je imeti otroka in zanj skrbeti v vseh pogledih. Nekdo, ki nima zagotovljene službe, kar dan danes ni nič nenavadnega, si ne more privoščiti, da bi imel otroka, ker se zaveda, da ga ne bo mogel preživeti. Precej dejavnikov je povezanih z odločitvijo za starševstvo. Za nekatere je misel na otroka, tudi če je želja velika, neuresničljiv projekt, saj vedo, da brez službe ni finančne varnosti in brez stanovanja ni strehe nad glavo. Starševstvo je lep a tudi zelo odgovoren poklic. Odlašanje s starševstvom pomeni, da se par kasneje odloči za otroka, ko ima urejene stvari, ki so za par ali posameznika pomembne. To pa prinese lahko druge težave, saj starejša, kot je ženska, prej pride do težav z zanositvijo. Par se lahko leta in leta trudi, ker je prišla želja po otroku, a mu to sedaj preprečujejo zdravstvene težave. Kako se sedaj odločiti in kaj je bolj pomembno? Biti mlad starš, ki nima zagotovljene finančne varnosti in rešenih ekonomskih problemov? Ali raje počakati, da si uredijo osnovne pogoje, pa se potem lahko zgodijo zdravstvene težave?

S starševstvom se tudi (lahko) spremeni partnerski odnos. Par, ko še ni imel otrok, je bil navajen na neko lagodje, pozornost sta usmerjala izključno samo drug drugega. Ni bilo potrebno odgovorno skrbeti še za tretjega. Potem pa pride otrok in v odnosu (lahko) pride do velike spremembe. Kar naenkrat je tukaj otrok, ki zahteva ogromno pozornosti in dela. Vse se vrti okrog njega. večinoma mamice to ne moti, motiti lahko

začne očeta, ki kar naenkrat ni več v ospredju pri svoji partnerici. Zaradi nespečnosti ponoči postanemo veliko bolj občutljivi in razdraženi. Manjše pripombe partnerja lahko v drugem partnerju vzbudijo jezo in s tem slabo voljo. Vsak par doživlja spremembe drugače. Seveda ne izključujem možnosti, da otrok par tudi zbliža. Lahko partnerja šele s prihodom otroka ugotovita, kako zelo sta si pomembna, kako zelo se imata rada. Vsak par ve zase, kdaj je primeren čas za otroka. Vsak par zase ve, kateri so tisti dejavniki, ki morajo biti izpolnjeni, preden pride otrok.

Raziskovalni problem magistrskega dela se navezuje na dejavnike, ki vplivajo na odločitev za starševstvo pri tistih parih, ki se v partnerskem odnosu odločijo za starševstvo prej in tistih, ki se odločijo kasneje, ter kako odločitev za starševstvo v zgodnejših ali poznejših letih vpliva na partnerstvo. Za določitev meje starosti za zgodnejša in poznejša leta bom postavila sedanjo povprečno starost obeh partnerjev ob rojstvu prvega otroka 29 let, tako kot je bilo ugotovljeno s strani Statističnega urada Republike Slovenije. (Statistični urad Republike Slovenije, 2015)

Zanima me, kateri so tisti dejavniki, ki so olajšali ali otežili odločitev partnerjev za starševstvo in če kasnejša starost partnerjev pomeni prednost pri tem prehodu. Ugotoviti sem želela, kaj so viri njihovih moči, torej kje so iskali pomoč in kaj bi takrat še potrebovali, da bi jim bilo lažje sprejeti odločitev za starševstvo.

Raziskovalna vprašanja, na katera bom skušala odgovoriti, so:

- Zakaj se nekateri ljudje, ki so v partnerski zvezi, za otroka odločijo prej in drugi kasneje?
- Kako odločitve za starševstvo vplivajo na partnersko zvezo?
- Kako doživljajo spremembe mlajši partnerji, ko dobijo prvega otroka in kako starejši?
- Kaj naredijo v partnerski in starševski zvezi, ko se pojavijo težave? Kdo jim pomaga in kakšne oblike pomoči bi še potrebovali?

3. METODOLOGIJA

3.1. Vrsta raziskave

»Raziskava je kvalitativna, saj je osnovno izkustveno gradivo, ki je zbrano v raziskovalnem procesu, besedni opis in je to tudi obdelano in analizirano na besedni način brez uporabe merskih postopkov, ki vsebujejo števila«. (Mesec, 2007, str.11).

Raziskava je poizvedovalna oziroma eksplorativna, saj sem z osnovnimi značilnostmi problematike skušala opredeliti značilnosti s tem, ko sem pri zbiranju gradiva imela razgovore s sodelujočimi in tako dobila rezultate. Ne prizadevam si proučiti celotne populacije, ampak sem se omejila na manjše število primerov. (Mesec, 2009, str.80).

3.2. Merski instrumenti in viri podatkov

Merski instrument, ki ga sem v raziskavi uporabila, je vprašalnik kot vodilo za intervju. Vprašanja so bila delno odprtega tipa, da bi lahko sogovornikom npr. razširila vprašanje in pripisala tekom intervjuja dodatna vprašanja, če bi bila ta potrebna.

3.3. Populacij in vzorec

Populacija v moji raziskavi so vključeni starši, ki so pred odločitvijo za starševstvo živeli v partnerski zvezi najmanj 6 mesecev in so bili ob rojstvu prvega otroka različnih starosti. Kot mlajše sem opredelila tiste, ki so stari v povprečju manj od 29,0 let, starejše pa od 29,0 leta naprej.

Vzorec je neslučajnostni priložnosten, saj sem v raziskavo vključila sogovornike, ki so mi bili dostopni prek poznanstev. Vseboval je osem oseb. Od vsakega para sem intervjuvala eno osebo in sicer, dva moška in dve ženski pri mlajših in prav tako pri starejših partnerjih.

3.4. Zbiranje podatkov

Dobiti osebe, ki bi bili pripravljeni sodelovati in pristati na intervju, ni bilo težko. Ker sem sama mamica, se večinoma družim z drugimi mamicami in očeti, da imajo otroci družbo. Tako poznam osebe, ki so mlade dobile prvega otroka in prav tako tudi starejše. Skrbelo pa me je, da mi morebiti zaradi dobrega poznanstva ne bodo predstavili realne slike odnosa, težav, s katerimi se soočajo v partnerstvu in starševstvu. Tako sem opazila, da se podatki, ki sem jih dobila, v nekaterih primerih razlikujejo od moje predhodne predstave o odnosih med partnerjema, ki sem jih poznala že od prej.

Z vsemi intervjuvanci, smo se vnaprej dogovorili za čas in prostor, kjer se bomo srečali in izvedli intervju. Ko je prišlo do srečanja, sem sklenila dogovor o sodelovanju, vsakemu povedala, da njegovih osebnih podatkov ne bom uporabila v intervjuju in da bodo intervjuji oštevilčeni brez imen. Poudarila sem, da bom podatke, ki jih bom pridobila, uporabila zgolj za moje magistrsko delo. Vsakega sem vprašala, če se strinja, da intervju snemam, ker če bi si zapisovala, bi lahko izpustila kakšen pomemben del in časovno bi veliko dlje trajalo. Dolžina posameznega intervjuja je bila odvisna od časa, ki ga je potreboval sogovornik.

Mlajši intervjuvanci so bili v povprečju stari od 22,5-29,0, starejši pa od 29,5-33,0. Povprečje sem izračunala tako, da se starosti obeh partnerjev seštel in delila z dva.

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Posamezen intervju je vseboval 13 vprašanj. Večina vprašanj je imelo še podvprašanja, tako da je s temi podvprašanji intervju vseboval 26 vprašanj, vendar na vsa vprašanja intervjuvanci niso konkretno odgovorili.

Podatke sem analizirala kvalitativno. Naredila sem transkripcijo posameznega intervjuja, saj sem intervjuje snemala. Sogovornike sem označila s črko A, B, C, D (mlajši starši), E, F, G, H (starejši starši), s tem da sta pri vsaki skupini prvi dve črki ženski intervjuvanki- A, B, E, F; zadnji dve pa so intervjuvanci moški- C, D, G, H.

Iz vprašanj sem izpeljala 17 ključnih tem, odgovore na te teme pa sem odprto kodirala. Dobljene pojme znotraj teme sem nato združevala po podobnosti še v podskupine.

Intervjuji so vsebovali sledeče teme:

- Gospodinjstvo
- Odnos med partnerjema, ko sta bila še brez otrok
- Skupni hobiji/stvari, ki sta jih rada počela v partnerskem odnosu
- Reakcije ob težavah v partnerstvu
- Reševanje težav v partnerstvu
- Prioritete v življenju, ko sta bila še brez otrok
- Izpolnjeni dejavniki pri načrtovanju družine
- Priprava na prihod novega družinskega člana
- Strahovi/dileme glede starševstva
- Vpliv strahov/dilem na partnersko zvezo
- Skupni hobiji/stvari, ki sta jih počela v partnerstvu in jih počneta tudi v starševstvu
- Spmembe v odnosu po rojstvu otroka
- Težave, ki se pojavljajo v partnerstvu in starševstvu
- Soočanje z težavami v partnerstvu in starševstvu
- Opora, ki jo partnerja potrebujeta ob težavah
- Pomoč/opora, ki bi bila še dobrodošla

Primer odprtega kodiranja:

TEŽAVE V PARTNERSKI ZVEZI

INTERVJU A: Pogledi na določene stvari, saj je 8 let razlike med nama. Včasih nisva vedela kaj kdo hoče povedati oz. sva izrečeno napačno razumela in se zato sporekla.

Različni pogledi (A.4.1.)

Težave v komunikaciji (A.4.2.)

Spori (A.4.3.)

INTERVJU B: Težav nisva imela. Ne takšnih konkretnih. Prisotni pa so manjši spori, nič posebnega. Partnerska zveza je res potekala zelo lepo, zelo sva bila pozitivno naravnana. Manjši spori pa že skorajda morajo biti kajne.

Ni bilo konkretnih težav (B.4.1.)

Manjši spori (B.4.2.)

Bila pozitivn.o naravnana v zvezi (B.4.3.)

INTERVJU C: Ni bilo večjih težav, zgolj občasni ne pomembni prepiri o vsakdanjih stvareh.

Manjši spori (C.4.1.)

INTERVJU D: Poleg partnerice sem veliko časa posvečam tudi mojim prijateljem s katerimi skupaj igramo nogomet. Po vsakem treningu, gremo seveda tudi na pivo ali dve. Do težav, ki so se pojavile v partnerski zvezi so bile ravno te moje odsotnosti oz. sem se preveč časa zadržal z prijatelji, medtem ko je bila partnerica sama doma. To ji ni bilo všeč in je bil to razlog spora.

Spori zaradi predolge odsotnosti zaradi druženja s prijatelji (D.4.1.)

INTERVJU E: Predvsem malenkosti, največkrat okrog pospravljanja. Vsak od naju je mislil, da naredi doma več kot drugi.

Spori (E.4.1.)

Vsak misli, da naredi več kot drugi (E.4.2.)

INTERVJU F: Včasih sva se skregala zaradi malenkosti, ki so bile predvsem posledica pomanjkanja komunikacije ali nerazumevanja drug drugega.

Spori zaradi pomanjkanja komunikacije in nerazumevanja partnerja (F.4.1.)

INTERVJU G: Nezaupanje zaradi preteklosti je bilo prisotno, mislim, da je bila to največja težava iz katere so izvirali vsi prepiri.

Spori zaradi nezaupanja (G.4.1.)

INTERVJU H: Hmm... Težave z zanositvijo je bil najin največji problem.

Težave z zanositvijo (H.4.1.)

Primer osnega kodiranja:

TEŽAVE V PARTNERSKI ZVEZI

a) **Odsotnost težav**

- *Ni bilo konkretnih težav (B.4.1.)*
- *Bila pozitivno naravnana v zvezi (B.4.3.)*

b) **Spori**

- *Spori (A.4.3.)(E.4.1.)*
- *Manjši spori (B.4.2.)(C.4.1.)*
- *Spori zaradi predolge odsotnosti zaradi druženja s prijatelji (D.4.1.)*
- *Spori zaradi pomanjkanja komunikacije in nerazumevanja partnerja (F.4.1.)*
- *Spori zaradi nezaupanja (G.4.1.)*
- *Težave v komunikaciji (A.4.2.)*

c) **Različnost**

- *Različni pogledi (A.4.1.)*
- *Vsak misli, da več naredi kot drugi (E.4.2.)*

d) **Težave z zanositvijo**

Težave z zanositvijo (H.4.1.)

4. REZULTATI

- GOSPODINJSTVO

Osebe, ki sem jih intervjuvala, živijo v različnih tipih gospodinjstev. Nekateri v lastnem gospodinjstvu (v lastniškem stanovanju ali v najemniškem), drugi pa v gospodinjstvu z drugimi osebami. Rezultati so pokazali, da imajo vsi mlajši starši lastno gospodinjstvo bodisi v lastnem ali najemniškem stanovanju. V gospodinjstvo z drugimi osebami (običajno s svojimi ali partnerjevimi starši) pa živi polovica starejših staršev.

- ODNOS MED PARTNERJEMA, KO ŠE NI BILO OTROK

Odnos med partnerjema, ko sta bila še brez otrok, je velika večina intervjuvancev opisovala kot izjemno spoštljiv. Mlajši intervjuvanci so ocenili odnos med partnerjema še kot sproščen, miren in zaljubljen. Pri starejših intervjuvancih je bil omenjen tudi romantičen, ljubeč in pa buren odnos. V partnerskem odnosu si je večina bila zelo predana ali naklonjena drug drugemu. V zvezi so se podpirali in uživali v družbi drug drugega. Starejši so predvsem omenjali, da je njihov odnos temeljil na humorju in da je bilo prisotnega veliko smeha, da so veliko stvari počeli skupaj, se posvečali drug drugemu. Med drugim so bile omenjene tudi težave v odnosu, a se je to pojavilo redko. Omenjali so jih samo starejši pari: *»...spremljale so naju težave, ker sva že dvakrat vmes prekinila najino zvezo zaradi nezaupanja.« (G.2.2.), »Vsakič znova je bilo težko vzpostaviti neko zvezo, ki bila brez težav« (G.2.3.).* Vsi ostali so bili pozitivno naravnani in intervjuvanci so takoj pomislili lepe spomine, lepe občutke.

- SKUPNI HOBIJI/STVARI, KI STA JIH POČELA, KO ŠE NI BILO OTROK

Skupni hobiji ali stvari, ki so jih kot par brez otrok počeli, so bili pri intervjuvancih izjemno podobni. Pogosto se pojavi odgovor, da sta rada hodila na izlete, potovanja, skupne sprehode, skupne pijače, gledala filme pred domačim naslonjačem ali v kinu. Če primerjam mlade in starejše pare, ugotovim, da so starejši izpostavili tudi čustvene vidike npr. izkazovanje nežnosti: *»...se skupaj stisnila in skupaj zaspala.« (F.3.3.).* Pri mladih pa je bolj razvidno uživanje mladostniškega življenja v smislu zabav, zmenkov, skupnih razvajanj. Med mladimi so prevladovali tudi skupni obedi v restavracijah. Tako pri mlajših kot pri starejših je bilo moč opaziti, da so bili radi

skupaj kot par športno aktivni. *»Oba imava zelo rada aktivne dejavnosti, zelo velikokrat sva se športno udejstvovala.« (D.3.6.) »Oba sva športnika, tako da se je najina zveza vrtela okrog športnih dejavnosti- teka, tenisa, fitnesa.« (G.3.2.).* Starejši par je omenil tudi spolnost v smislu, da je bilo v mladih letih več. Omembe te teme pa pri mlajših nisem zasledila. Morda je spolnosti dovolj, da je ni nihče omenil, ali pa se jim ne zdi tako pomembna.

- TEŽAVE V PARTNERSKI ZVEZI

Opaziti je bilo mogoče, da je v partnerskih zvezah prihajalo predvsem do (manjših) sporov. Pri enem od parov je bila 8 letna razlika med moškim in žensko in je prihajalo do težav v komunikaciji tudi zaradi drugačnih pogledov, ki jih je sogovornica pripisovala starostni razliki: *«Pogledi na določene stvari, saj je med nama 8 let razlike» (A.4.1.), »Včasih nisva vedela kaj kdo hoče povedati oz. sva izrečeno napačno razumela..« (A.4.2.).*

Večinoma niso opisovali podrobnosti težav, ki so jih omenjali. Bolj so »posplošili« in rekli, da ni bilo konkretnih težav, če so bile, so bili pa to manjši spori, ki so normalni pri vsaki vezi. Le mlajši moški je odprto govoril tudi o razlogih, zakaj v njunem odnosu prihaja do težav. Veliko časa je namreč namenjal svojim prijateljem, s katerimi gredo vsakič po športni aktivnosti še na pivo: *«Do težav, ki so se pojavile v partnerski zvezi so bile ravno te moje odsotnosti oziroma sem se preveč časa zadržal z prijatelji, medtem ko je bila partnerica sama doma. To ji ni bilo všeč in je bil to razlog spora.» (D.4.1.)* Ostali moški intervjuvanci so bili večinoma bolj zadržani in se niso ravno poglobili v konkretne opise ali razloge za težave, zato me je ta odgovor presenetil.

Dejstvo je, da kasneje kot ima (sploh ženska) otroka, pogosteje pride do težav pri zanositvi in razvoju otroka. S to težavo se je soočal starejši par: *»Hmm... Težave z zanositvijo je bil najin največji problem.« (H.4.1.)* To je bil edini primer, kjer niso izpostavili težav v smislu nestrinjanja, sporov, ampak težave z zanositvijo, zaradi katerih sta preživljala res težke čase in se je očitno tisto obdobje pred otroki usidralo v njegov spomin.

- REAKCIJE OB TEŽAVAH V PARTNERSTVU

Prve reakcije, ki so bile ob težavah prisotne, so bile pri mladih trma in odmik en od drugega za trenutek. Tako sta reagirali obe ženski pri mlajši skupini staršev. To spominja na najstniško trmo, ki smo jo radi izkoristili, češ da bo potem boljše. Ko odraščaš, pa vidiš, da trma v smislu reševanja težav v partnerstvu ne pelje daleč. Pri starejših parih je vsak od partnerjev vztrajal pri svojem, kar je velikokrat povzročilo dodaten spor. Zaradi burne partnerske zgodovine je starejši moški intervjuvanec odgovoril: *»Seveda je vsak od partnerjev imel občutek, da zgodba ne drži v celoti tako kot jo je povedal partner.« (G.5.1.)*. Sicer sta vsak izrazila svoja občutja in mišljenje o določeni situaciji, a zaradi pestre preteklosti se nista mogla znebiti občutka nezaupanja do informacij, ki jih je partner podal.

Tisti, ki so omenjali težave z zanositvijo, pa so poiskali strokovno pomoč in se pogovoril s prijatelji, ki so imeli v preteklosti podobne težave z zanositvijo.

- REŠEVANJE TEŽAV V PARTNERSTVU

Večina parov, tako mlajših kot starejših, je reševala težave s pogovorom. Nekateri so hitro rešili težave, spet drugi počasneje. Tisti pari, ki so hitro rešili težave, so si podobni v tem, da želijo stvari hitro razčistiti: *»Oba želiva imeti takoj razčiščene stvari, tako da sva se vsakič hitro pogovorila.« (C.6.2.)*. Pri tistih, ki so za reševanje težav potrebovali več časa, pa je bil razlog v tem, da v pogovorih niso bili uspešni: *»večina težav je ostala kar nerešenih, ker se nikakor nisva uspela zmeniti.« (E.6.1.)*. Pari, ki so počasnejši pri reševanju težav, so starejši pari.

Par, ki je imel težave z zanositvijo, je te težave reševal na miren in sproščen način.

- PRIORITETE V ŽIVLJENJU, KO ŠE NI BILO OTROK

Prioriteta mlajših staršev, preden so dobili otroka, je bila izobrazba. Ne le, da se šolajo, temveč da tudi uspešno zaključijo izobraževanje. Druga prioriteta, ki je skupna tako starejšim kot mlajšim, je zaposlitev. V tem primeru gre za to, da najdejo zaposlitev ali da si poiščejo boljšo zaposlitev. Želja po zaposlitvi je povezana tudi s tem, da bi si zagotovili finančno neodvisnost od partnerja: *»Želela bi si, da bi dobila službo..« (A.7.2.)*. *».., tako bi bila finančno neodvisna od partnerja..« (A.7.3.)*.

Lastno gospodinjstvo je bila tudi ena izmed prioritet, sicer bolj starejše skupine staršev. Želeli so si urediti lastno gospodinjstvo ali privarčevati denar za vračilo posojila za stanovanje.

Pri večini je bil kot prioriteta izpostavljen tudi skupen čas. Skupen čas naj bi bil namenjen za potovanje. Pomembno jim je bilo, da ga preživijo kvalitetno, da uživajo življenje. Niti niso potrebovali družbe, saj jim je bilo dovolj, če so v dvoje sami.

V prostemu času kot prioriteti pa so dali veliko pozornosti druženjem s prijatelji, ukvarjanju s hobiji s strani enega partnerja ter športnim aktivnostim.

- IZPOLNjeni DEJAVNIKI PRI NAČRTOVANJU DRUŽINE

Intervjujanci so omenjali več dejavnikov, ki naj bi bili izpolnjeni, da bi lažje načrtovali družino. Najbolj očiten (objektiven) dejavnik, ki so ga omenjali v večini primerov, je bilo lastno gospodinjstvo. V posameznih primerih so se zelo hitro odločili za skupno življenje v skupnem gospodinjstvu in se relativno hitro (po letu, dveh skupnega življenja) začeli pogovarjati tudi o otrocih.

Drug dejavnik je bila na splošno želja po otroku. Skoraj pri vseh mlajših intervjuvancih je bil dejavnik želja po otroku pri obeh partnerjih pomemben (subjektiven) dejavnik. V posameznih primerih sta partnerja skupaj ocenila, da sta čustveno pripravljena sprejeti odgovornost za vzgojo otroka. Pri starejših sogovornikih želja po otroku pri obeh partnerjih ni bila izpostavljena kot pomemben dejavnik. Samo pri enem starejšemu sogovorniku je bila odločitev za otroka impulzivna. En starejši pa je izpostavil, da otrok ni bil načrtovan.

Naslednji dejavnik je bila zaposlitev. Želeli so imeti urejeno finančno varnost. Če je bil vsaj en partner (redno) zaposlen, je bila odločitev za družino lažja, ker so se zavedali, da imajo neko finančno stabilnost. Starejša sogovornica je pa omenila sledeče: »Ključna je bila finančna stabilnost..« (F.8.2.) »...saj je mož takoj po poroki, ostal brez službe, tako da je morala širitev družine nekoliko počakati.« (F.8.3.). Tako vidimo, da je brezposelnost lahko eden od dejavnikov, ki ne spodbuja odločitve za otroka.

Pomemben dejavnik, ki ravno tako ovira odločitve za otroka, je lahko tudi zdravstveno stanje: *»Načrte nama je krojila usoda z težko zanositvijo. Porabila sva skoraj 6 let po klinikah za reprodukcijo.« (H.8.2.).*

Pri mlajšem sogovorniku so bile prehodne izkušnje z otroki sorodnikov potrditev, da sta se zavedala, da jima bo uspelo. *»Partner ima tri nečakinje, ki sva jih velikokrat pazila in sva se oba kar znašla v situaciji z otroki.« (B.8.3.)*

- PRIPRAVA NA PRIHOD NOVEGA DRUŽINSKEGA ČLANA

Priprave na prihod novega družinskega člana so bile raznolike. Vsaj eden od partnerjev je zbiral podatke na temo otrok, predvsem kdaj imeti otroke, koliko otrok imeti. Skupaj sta se potem pogovorila o pridobljenih informacijah. Tisti, ki so imeli zdravstvene težave (težave z zanositvijo), so iskali podatke o umetni zanositvi in reševanju težav z zanositvijo.

Med drugim so se med pripravo na prihod novega člana porajala tudi različna vprašanja v enaki meri tako pri starejših kot pri mlajših sogovornikih. Vprašanja so bila: kakšno bo življenje z otrokom, kakšne spremembe bodo prišle, kako bodo preživeli mesec v finančnem smislu, kje bodo stanovali, kakšen bo partnerski odnos. Med intervjuji je bilo ravno pri tem vprašanju začutiti nek nemir sogovornikov. Očitno so jim v spominu na tisto obdobje ostali občutki negotovosti in nek strah, ki jih je spremljal pred neznanim.

Oporo so našli pri prijateljih, ki so že bili starši in tako dobili informacije, kaj jih čaka, kakšne spremembe lahko pričakujejo, iz prve roke. Sogovorniki so si s partnerjem stali ob strani. Pomoč je en izmed starejših sogovornikov iskal tudi pri svojih starših.

Priprave na prihod novega družinskega člana je mlajši intervjuvanec opisal kot prijeten pogovor o prihodnosti, v katerega sta s partnerjem dodala humor. Prav tako je starejši intervjuvanec opisal, da sta se o otroku pogovarjala na sproščen način.

Kar se tiče partnerske zveze je eden izmed starejših rekel, da sta si oba s partnerjem želela ohraniti svoj partnerski odnos takšen, kot je bil pred starševstvom: *»Želela sva si, da bi midva ostala midva, da bi imela čas zase.« (E.9.3.).*

Med pripravami na novega družinskega člana, ki so jih omenjali predvsem mlajši sogovorniki, je bila skrb za kvaliteto prehrano in razvajanje s strani partnerja. *»Partner je skrbel, da sem jedla kvaliteto meso in veliko zelenjave. Skoraj vsak dan se je odpravil na tržnico, da bi dobil zame in za otroka le najboljše.« (G.9.4.). »Tudi skuhal je velikokrat.« (G.9.5.).*

Drugi mlajši par, konkretnije ženska je razlagala, da oba s partnerjem rabita veliko spanca, zato sta veliko informacij zbirala prav na to temo. Skrbelo ju je namreč, kako bosta funkcionirala, če zaradi otroka ne bosta mogla spati dovolj. Vendar sta se s partnerjem tolažila, da bo nespečnost slej ko prej minila, ko otrok zraste.

Starejši par, ki je imel težave pri zanositvi, je povedal, da jima je pripravo na novega družinskega člana preprečila prav ta težava z zanositvijo, saj sta imela druge načrte in sta želela imeti otroka prej kot pa pri tej starosti, ko je do tega dejansko prišlo. Kljub situaciji kakršna je pač bila, sta doživljala prihod novega družinskega člana dokaj mirno.

- STRAHOVI/DILEME GLEDE STARŠEVSTVA

Pri mlajših sogovornikih je bil prisoten strah ob misli na starševstvo ali zavedanje, da bodo kmalu postali starši. Spraševali so se, kako bo, ko bo prišel otrok; kakšen bo odnos v partnerski zvezi, ko bo prišel otrok; ali bo otrok zdrav. Strah je bil pri enem paru prisoten ves čas, dokler ni partnerica zanosila. Ta par je imel tudi strah oziroma zaskrbljenost zaradi finančne varnosti, saj je bil zaposlen samo en partner. Starejši sogovornik pa je omenil, da je bil prisoten strah pred neznanim in odgovornostjo.

Kar se tiče dilem, so se sogovorniki spraševali, če bodo dobri starši: *»Jaz sem imela predvsem dileme iz vidika, ali bova dobra starša, kako nama bo uspelo.« (E.10.1.).* Pri tem je bila pomembna tolažba in podpora drugega partnerja, da bosta najboljša starša. Iskali so tudi odgovor na vprašanje, kako se bodo soočili z odrekanjem pritočasnih dejavnosti oz. hobijev: *»Poleg tega nisem vedela, kako se bom lahko odpovedala vsem hobijem.« (F.10.2.)*

Nekateri pa so bili v starševstvo tako prepričani in pripravljeni, da jih niso spremljale nobene dileme ali strahovi.

- VPLIV STRAHOV/DILEM NA PARTNERSKO ZVEZO

Dileme in strahovi so imeli tudi vpliv na partnersko zvezo. Nekatere vplive lahko ocenimo kot pozitivne. Izpostavljajo jih predvsem starejši pari in sicer, da partnerja ni bilo strah, da sta si povrnila zaupanje in ju je otrok zbližal, hkrati pa je zelo pozitivno vplival na njuno zvezo: » *Ker sva imela v preteklosti buren odnos lahko rečem, da je otrok na naju vplival zelo pozitivno.*« (G.11.1.), »*..saj sva en drugemu povrnila neko zaupanje, katero je prej manjkalo.*« (G.11.2.), » *Zbližala sva se*« (G.11.3.). Starejši sogovornik, je omenil, da ju je proces umetnih oploditev zelo povezal, saj sta morala biti trdna, vztrajna in povezana skozi ta težek proces. Drugače so si pa drugi partnerji stali ob strani in si bili v oporo pri svojih dilemah in strahovih.

- SKUPNI HOBIJI/STVARI, KI STA JIH POČELA V PARTNERSTVU IN JIH POČNETA TUDI V STARŠEVSTVU

Prihod otroka spremeni običajen potek dneva, ki sta ga imela partnerja. Spremeni njune rituale in veliko stvari postane drugačnih. Da je temu tako, je potrdilo ravno primerjanje skupnih hobijev in stvari, ki sta jih partnerja rada počela, ko še ni bilo otrok in kako je s temi hobiji in stvarmi, ki sta jih včasih rada počela, sedaj, ko je v družini otrok. Skoraj pri vseh opazimo, da po rojstvu otroka stvari, ki so jih kot par radi počeli, sedaj počnejo redko. Redko si vzamejo čas samo zase. Izstopali so odgovori mlajše ženske, ki je povedala, da si še vedno vzameta čas zase, se razvajata, gresta v restavracije na večerje, skratka še vedno skupaj uživata. Zaveda se, kako pomembno je ohranjati partnerski odnos kljub starševstvu: »*Veliko se kljub otrokom, osredotočava nase in tako odnos skupaj z nama in otroci raste.*« (B.12.8.). Ravno tako ohranjata odnos oziroma partnersko življenje takšno, kot sta ga imela. Še vedno potujejo, še vedno hodita v kino, se družita s prijatelji.

Ob vlogi starševstva pridejo tudi novi rituali, nove stvari, ki jih počnemo skupaj s partnerjem. Mlajši sogovorniki izpostavljajo nove aktivnosti – skupno opremljanje otroške sobe in izdelovanje igrač, uživajo že, če lahko zvečer skupaj sedijo na kavču in na družinskih izletih.

Starejši sogovornik pa je omenil, da sedaj ko sta postala starša, veliko bolj cenita skupne trenutke.

Pri nekaterih sogovornikih je bilo moč opaziti, da se kot partnerja ne zabavata več skupaj in gre po navadi partner sam zvečer na pijačo, drugi partner pa je preutrujen in raje ostane doma. Da gre vsak posebej s prijatelji ven na pijačo, je povedal tudi starejši sogovornik in na splošno počneta skupaj veliko manj stvari kot pred starševstvom.

- SPREMEMBE V ODNOSU PO ROJSTVU OTROKA

Sogovorniki izpostavljajo tako pozitivne kot negativne spremembe, ki so se zgodile z rojstvom otroka. Kot negativne spremembe mlajši sogovorniki izpostavljajo, da zaradi otroka pozabijo na partnerstvo, da je prisotno napeto ozračje, da so prisotni vsakodnevni spori, da se ne osredotočajo več na partnerstvo in imajo manj časa za skupno uživanje. Starejši pa so izpostavili, da se energija preusmerja na otroka, da je prav tako napeto ozračje kot pri mlajši skupni, da se je spremenil medsebojni odnos zaradi pomanjkanja spolnosti in enostavno primanjkuje časa drug za drugega: *»Kot prvo je to veliko manj časa za nežna posvečanja partnerici..« (H.13.1.), »..manj spolnosti, kar posledično tudi malenkost spremeni odnos oziroma bolj pusto rata vse skupaj.« (H.13.2.).*

Pozitivne spremembe so bile, da so ju otroci še bolj povezali, da sta spremenila način pogovora in postala bolj neposredna drug do drugega, da se je odnos poglobil, bolj držita skupaj, povrnila sta zaupanje drug v drugega, da je otrok na nek način rešil partnersko zvezo in predvsem, da so otroci le najpomembnejši.

Nekateri omenjajo, da ni bilo nobenih konkretnih oz. bistvenih sprememb.

- TEŽAVE KI SE POJAVLJAJO V PARTNERSTVU IN STARŠEVSTVU

Težave, ki se pojavljajo v partnerstvu in starševstvu so predvsem spori. Spori so povezani z malenkostmi, ki zmotijo enega od partnerjev. Zaradi pomanjkanja spanca in utrujenosti prav tako hitreje pride do spora: *»Zaradi neprespanih noči sva nekoliko manj potrpežljiva drug do drugega..« (F.14.1.) »..zato včasih malenkosti sprožijo slabo voljo in kakšen prepir.« (F.14.2.).* Do težav ali sporov prihaja iz različnih razlogov. Pari imajo različne poglede na vzgojo, večja je prisotnost živčnosti, včasih težko razumejo drug drugega. Nekdo je omenil tudi, da ima občutek, da njuna zveza ni zdrava za otroka, ker je prisotno toliko sporov. Pari se soočajo tudi s

pomanjkanjem časa za partnerstvo, ker dajo prednost karieri. Spet nekateri izpostavljajo manj časa za spolnost.

Fizične težave, ki se pojavljajo, so povezane z utrujenostjo. Za otroka eden od partnerjev skrbi ves dan in je utrujen, drug partner je utrujen, ko pride domov iz službe in bi si želel malo miru, ravno tako pa tudi tisti, ki cel dan skrbi za otroka.

- SOOČANJE S TEŽAVAMI V PARTNERSTVU IN STARŠEVSTVU

Težave večina rešuje s pogovorom. Pri nekaterih so pogovori uspešni, ker je razvidna želja po rešitvi problema vsaj pri enem partnerju in ta vztraja, pri drugih pa manj, kar lahko zaneti še večji prepir, ker odlašajo z reševanjem problema in se raje odmaknejo eden od drugega. Težave glede vzgoje otrok in ravnanja z otroki sogovorniki rešujejo tako, da zberejo potrebne informacije in se s partnerjem pogovorijo, kaj bi bilo smiselno uporabiti.

Težave rešujejo tako, da najdejo nek kompromis, rešitev, ki delno ustreza obema in eden drugemu predstavi svoje občutke. Še predno se začne nek večji spor, eden od partnerjev opozori drugega in se tako sama pomirita. Ko pride do težav, je vzdušje pri eni mlajši sogovornici negativno nastrojeno. Omenja tudi, da je partner perfekcionista in si želi, da bi ta videl pozitivne stvari in ne samo negativne in želi si tudi, da bi bil partner bolj razumevajoč: *»Želela bi si, da bi me partner bolj razumel...« (A.15.1.), »..in videl stvari, ki jih naredim in ne samo, da vidi stvari, ki jih ne naredim.« (A.15.2.), »Je perfekcionista v polnem pomenu.« (A.15.3.).*

- OPORA, KI JO PARTNERJA POTREBUJETA OB TEŽAVAH

Le en par je poiskal strokovno pomoč in sicer psihoterapevta. Pomoč je poiskala ženska in je bila vesela, ker ji je na tej poti sledil tudi partner in v tem procesu ni bila sama. Tako je bila želja po spremembi prisotna pri obeh partnerjih. Psihoterapevtsko pomoč je poiskala zaradi težav pri vzgoji otrok, saj se je zavedala, da ima te težave zaradi vzorcev iz primarne družine. Ker se je partner pridružil strokovni pomoči, sta ugotovila, da se je partnerski odnos okrepil in dobil nove dimenzije.

Načeloma so se sogovorniki po pomoč obračali kar na svoje najbližje. Bodisi je to pomoč pri varstvu otrok, bodisi samo za mnenje, ki je lahko dobrodošlo, saj ponudi

drugačen pogled, kot ga morebiti imata partnerja. S pomočjo, ki so jo dobili s strani bližnjih, so bili zadovoljni.

Nekateri se niso obračali po pomoč v prepričanju, da bodo lahko sami prebrodili težave, a so kmalu ugotovili, da je težava že to, ker držijo težave v sebi in zato trpijo. Nekaj sogovornikov pa dobro in uspešno rešuje svoje težave, tako da se zaenkrat še niso obračali po dodatno pomoč.

- POMOČ/OPORA, KI BI BILA ŠE DOBRODOŠLA

Polovica sogovornikov je povedala, da ne potrebujejo dodatne pomoči tako pri starševstvu kot pri partnerstvu. Nekdo je omenil, da je pri starševstvu že sedaj na voljo ogromno pomoči s strani bližnjih, strokovnih delavcev in pa interneta.

Bi pa bili veseli, če bi se stari starši bolj vključevali v smislu varstva otrok, da bi lahko partnerja imela nekaj časa zase. Ta potreba po pomoči je bila izpostavljena pri mlajših sogovornikih.

Strokovna pomoč bi bila dobrodošla pri enem mlajšemu sogovorniku in sicer je težava ta, da drug partner ni naklonjen strokovni pomoči: *»Včasih se mi zazdi, da bi mogla poiskati strokovno pomoč..« (A.17.3.), »..samo sploh ne želim omeniti partnerju, ker menim, da bi bilo samo še hujše, ker on ne bi razumel, da nama lahko pomaga oz. on našega življenja ne doživlja kot slabe oz. da škripa.« (A.17.4).* Prav ta sogovornik je omenil, da čuti, kako močno potrebujeta čas samo za njiju, da se sprostita in da sta sama.

Tudi drugi, ki sicer uspešno rešujejo težave, omenjajo, da bi poiskali strokovno pomoč, če bi prišlo do tega, da ne bi znali rešiti težav.

5. RAZPRAVA

Raziskovalna vprašanja na katere sem skušala odgovoriti so:

Zakaj se nekateri ljudje, ki so v partnerski zvezi, za otroka odločijo prej in drugi kasneje?

Mlajši in starejši partnerji so imeli pred starševstvom druge prioritete v življenju. Pomembno jim je bilo zaključiti izobraževanje. Drug pomemben dejavnik je zaposlitev. Tisti, ki so se prej odločili za otroka, so se želeli zaposliti, preden bi dobili otroka. Pri nekaterih je se to izšlo, pri drugih ne. Želeli so finančno varnost in načeloma je vsaj en izmed partnerjev imel zaposlitev. Ule in Kuhar (2003, str. 118) navajata, da mladim največ pomeni, da bodo imeli stabilno zaposlitev in kariero ter dober finančni položaj in stabilnost v partnerskem odnosu..

Kúhn (1999, v Ule in Kuhar, 2003, str. 120) navaja pet tipov družinskih načrtov. Eden izmed njih je tudi zgodnja odločitev za družino. Ljudje, ki se že zgodaj odločijo za družino, imajo dolgoročne in konkretne predstave o osnovanju družine. Zgodi se, da to željo preložijo za nekaj časa, toliko, da najdejo stabilno zaposlitev. Do želje po družini pride prej, če ima posameznik trdno in stabilno partnersko zvezo.

Starejši sogovorniki so bili pred odločitvijo za otroka v večjem številu zaposleni. Nekateri so vseeno iskali boljšo zaposlitev z boljšo plačo oz. jim je načrte glede družine spremenila nepričakovana brezposelnost. Zato so opustili željo po otroku in se spet osredotočili na iskanje zaposlitve. Dejavnik, ki vpliva na odločitev za otroka, je tudi gospodinjstvo. Mlajši pari so pred odločitvijo imeli skupno (lastno) gospodinjstvo, starejši sicer tudi, vendar jim je bilo pomembno, da si stanovanje še prej uredijo. Nekateri so želeli odplačati dolgove, ki so nastali pri nakupu stanovanja in si niso mogli takoj »privoščiti« še enega stroška, ki bi nastal z otrokom. Poleg tega so tisti, ki so se za otroka odločili v kasnejših letih, želeli čim več časa preživeti skupaj, s prijatelji in potovati. Ule in Kuhar (2003, str. 109) navajata, da ekonomski razlogi, kot so izobraževanje, zaposlitev, lastno gospodinjstvo itd., objektivno vplivajo na upadanje rodnosti in prelaganje rojevanja. Mladim brez službe je bolj pomembno najti (prvo) zaposlitev, kot pa načrtovati družino, saj se zavedajo, da brez zaposlitve in s tem povezane finančne varnosti ne bodo mogli preživeti družine.

Drugi tip, ki ga navaja Kúhn (1999, v Ule in Kuhar, 2003, str. 120), je dolgoročno prelaganje načrtovanja družine in sicer zato, ker daje posameznik prednost poklicni uveljaviti in/ali osebnemu razvoju. Osnovanje družine je tako v posameznikovem dolgoročnem zelo splošnem in nedoločenem načrtu. Morda zaradi pomanjkanj časa, študija ali pa za zgolj uživanja svobode pride do tega, da v trenutnem življenjskem obdobju osnovanje družine ni relevantno ali ni mogoče.

Do prelaganja starševstva pride predvsem, ker posamezniki dajejo prednost svoji identiteti, iskanju pravega partnerja in karieri. Nekateri še niso psihološko pripravljeni na korak starševstva, saj so jim bolj pomembne druge stvari. (Barber, Allen, 1992, v Erbl, 2016, str. 37)

Če poskušam konkretno odgovoriti na vprašanje, kdo se prej odloči za otroka, lahko rečemo, da so to tisti, ki so imeli prej urejeno lastno gospodinjstvo, kjer je bila želja po otroku močna pri obeh partnerjih; kjer je bil vsaj en partner zaposlen, da so imeli neko finančno stabilnost. Tudi tisti, ki so se za otroka odločili kasneje, kot pomembne dejavnike, ki morajo biti izpolnjeni, navajajo lastno gospodinjstvo. V nekaterih primerih otrok sploh ni bil načrtovan ali pa je bil otrok impulzivna odločitev. Prednost so dali karieri in zaposlitvi, konkretnije zaposlitvi za nedoločen čas, da bi s tem imeli finančno varnost. Pomemben dejavnik, ki vpliva na to, da imajo nekateri otroke v starejših letih, so lahko težave z zanositvijo.

Razlika med mlajšimi in starejšimi partnerji je ta, da so pri starejših parih prisotne zdravstvene težave in to, da izrazite želje po otroku ni bilo, ter da je zanositve prišlo spontano.

Kako odločitve za starševstvo vplivajo na partnersko zvezo?

Povsem naravno je, da se počutimo razdvojene ob tako pomembni odločitvi, kot je rojstvo otroka. Rojstvo otroka bo zelo verjetno temeljito spremenilo naše življenje in bo vplivalo na naše razmerje s partnerjem (Asen, 1995, str.112)

Pari so se o starševstvu in prihodu otroka večinoma pogovarjali. Pogovarjali so se o temah, kot so, koliko otrok imeti, kdaj imeti otroke, o umetni oploditvi, o spanju otroka itd. Najprej so poiskali informacije, ki so jih zanimale. Po navadi je en partner iskal informacije in ko jih je našel, sta se skupaj pogovorila. Spraševali so se tudi,

kakšno bo življenje z otrokom nasploh, kakšne spremembe bodo prišle, kako bosta med seboj funkcionirala. Pogovore o starševstvu so označili kot pozitivne in kot prijetne. Bila je prisotna tudi obojestranska želja po ohranitvi partnerstva, kot je bilo pred starševstvom. Na splošno so si partnerji stali ob strani, ko jih je misel na starševstvo skrbela. Soočali so se tudi s strahovi in dilemami, ko so pomislili na starševstvo in sicer jih je bilo strah, kako bo, ko bo prišel otrok, ali bo otrok zdrav, strah jih je bilo ne-zadostne finančne stabilnosti, kaj se bo zgodilo s partnerskim odnosom. Prisoten je bil tudi strah pred odgovornostjo in pred neznanim. V teh trenutkih so si partnerji stali ob strani in so se znali pomiriti med seboj. Cel proces priprave na starševstvo jih je povezal in zbližal, skratka pozitivno vplival na njun partnerski odnos.

Odločitve za starševstvo so na partnersko zvezo vplivale pozitivno, kar je bilo ugotovljeno pri veliki večini starejših partnerjev. Pri mlajših partnerjih je bilo prisotnega več straha in negotovosti.

Kako doživljajo spremembe mlajši partnerji, ko dobijo prvega otroka in kako starejši?

Kuhar Pucko (2010) navaja, da je prihod otroka zagotovo že sama po sebi velika prelomnica v partnerskem odnosu. V partnerskem odnosu je prihod otroka (lahko) zelo pester, saj po prihodu otroka partnerja ugotovita, da nimata več močne medsebojne povezave, saj se vsa energija usmerja v otroka. Če partnerja nista bila že pred otrokom močno povezana, je lahko po prihodu otroka to le še slabše. Vezi med partnerjema se skrhajo za toliko časa, kolikor partnerja potrebujeta, da zopet poiščeta stvari, ki ju vežejo in se dejansko z rojstvom otroka na novo spoznavata. Med partnerjema je izjemno pomembna komunikacija in tudi razumevanje. Že pred prihodom novega člana je pomembno, da se partnerja zavedata, kaj ju čaka. V smislu, da se zavedata, da bo prišlo do pomanjkanja spanca in s tem (verjetno) tudi več slabe volje in razdražljivosti. Kljub otroku moramo vzdrževati partnerski odnos. Če tega partnerja ne zmoreta, lahko to pripelje tudi do prekinitve partnerskega odnosa, ker je enostavno vsega preveč, da bi zmogla to rešiti. Primerjava ljubezni do svojega partnerja je podobna, kot ljubezen do svojega prvega otroka. Ko rodiš prvega otroka, si misliš, da nobenega ne boš mogel imeti tako močno rad, kot imaš njega. Ko rodiš drugega otroka, vidiš, da ga lahko imaš enako rad kot prvega in da se ljubezen množi.

Zato tudi ljubezen do partnerja ne izgine, ker ste jo dali otroku. Ljubezni je dovolj za vse.

Tako mlajši kot starejši partnerji so doživeli pozitivne in negativne spremembe. Pozitivne spremembe so mlajši partnerji opisali v smislu tega, da sedaj še bolj držita skupaj kot pred starševstvom, da jih je otrok še bolj povezal in da se je njun odnos še poglobil. Tudi starejši omenjajo, da so jih otroci še bolj povezali, da se je odnos poglobil. V posameznem primeru je razbrati, da sta si partnerja z rojstvom otroka povrnila zaupanje, s katerim sta imela v preteklosti težave in da je otrok rešil (konkretno) njuno zvezo. Otrok ju je začel povezovati in zaupanje je prišlo spontano. Pravijo tudi, da so otroci najpomembnejši. Kot negativne spremembe mlajši pari omenjajo, da zaradi otrok pozabijo na partnerstvo. Ozračje je tudi nekoliko bolj napeto in s tem pridejo posledično tudi spori. Seveda je v ospredju otrok in se ne osredotočajo več le na partnerstvo, kot so se včasih. Otrok vzame veliko časa, zato je tudi manj časa za skupno uživanje samo s partnerjem. Starejši partnerji pa so omenili, da preusmerjajo energijo na otroka in da je včasih tudi napeto ozračje. Primanjkuje časa za drug drugega tako kot pri mlajših partnerjih. Zavrl (1999, str. 38) navaja, da lahko rojstvo otroka pomeni razpad, namesto vrhunec neke zveze.

Z rojstvom otroka pride do velikih sprememb, saj je v prvi vrsti v ospredju otrok in ne partner. Nekateri se bodo znali privaditi na tako situacijo, drugi pa ne in če jih bo to toliko motilo, lahko pride do razpada partnerske zveze.

Starejši partnerji izpostavijo tudi, da ni več toliko spolnih aktivnosti, kot jih je bilo včasih in da je zaradi tega tudi malenkost spremenjen odnos, ker postane vse bolj pusto. Dva partnerja pa sta celo rekla, da ne zaznata nekih bistvenih sprememb, ki bi jih lahko izpostavila.

Kaj naredijo v partnerski in starševski zvezi, ko se pojavijo težave? Kdo jim pomaga in kakšne oblike pomoči bi še potrebovali?

Težave, ki spremljajo partnerje v partnerskem in starševskem odnosu, so predvsem spori, ki so povezani s fizičnimi težavami in sicer z utrujenostjo in nespečnostjo. Pri starejših partnerjih pride do težav konkretno zaradi različnih pogledov na vzgojo, pri ravnanju z otroki in zaradi nerazumevanja drug drugega. Prav pri starejših partnerjih so bile v večini ugotovljene fizične težave, kot je utrujenost in nespečnost.

Načeloma se partnerji s težavami soočajo s pogovorom med seboj. Pri nekaterih pogovor steče neuspešno in vzpodbudi še večji spor, pri drugih pogovor uspešno steče. Če gre za določene teme, zaradi katerih se težave začnejo, partnerji poiščejo informacije in se nato pogovorijo. Starejši partnerji so bolj uspešni pri reševanju težav, saj najdejo kompromis ali pa vsaj neko rešitev, ki delno ustreza obema, se znajo opravičiti in predstaviti svoje občutke en drugemu.

Po pomoč ali oporo se partnerji obrnejo na svoje bližnje. Načeloma je bolj informacijske in emocionalne oblike. Radi se pogovorijo s svojimi bližnjimi, jim predstavijo situacijo, iz katere trenutno ne najdejo rešitve. Bližnji jim predstavijo svoj pogled na situacijo, ki je dobrodošel. Obrnejo se tudi na prijatelje, ki so že starši in so se morda že srečali s podobnimi težavami in tako dobili pravšnjo pomoč in jo ocenjujejo kot prednost. Emocionalno oporo pa poiščejo pri drugem partnerju, če je to mogoče. Spet nekateri ne želijo pomoči oziroma ne poiščejo pomoči, ker menijo, da bodo lahko sami prebrodili težave. Sicer se zavedajo, da če v sebi držijo težave, trpijo, a vseeno vztrajajo. V redkih primerih pa poiščejo strokovno pomoč, ki se sicer ne tiče partnerstva, ampak starševstva. Oseba se je zavedala, da ima težave pri vzgoji svojih otrok zaradi vzorcev iz lastne družine in se je odločila, da bo odšla na psihoterapijo. Partner ji je sledil in tako se je tudi okrepil partnerski odnos in dobil nove dimenzije.

Partnerji, ki so se za otroka odločili mladi, so navedli, da bi bili veseli pomoči s strani starih staršev in sicer pri varstvu otrok. Tako bi si lahko partnerja vzela čas zase, čas za skupne sproščene trenutke.

Pri tem vprašanju so bili partnerji nekako zadržani, saj je večina povedala, da dodatne pomoči ne potrebujejo. Peščica je navedla, da bi rabila strokovno pomoč vendar, da partner ni naklonjen strokovni pomoči. Konkretno bi si eden od partnerjev želel, da bi šla s partnerico na tečaj partnerskih odnosov in bi tako lahko našla prave rešitve, da ne bi bilo prisotnih več toliko prepirov. Spet drugi menijo, da je na voljo veliko pomoči, če bi jo potrebovali, predvsem s strani bližnjih, strokovnih delavcev in pa internet.

Kuhar Pucko (2010) svetuje, naj si partnerji, ki so postali starši, med seboj pomagajo in veliko komunicirajo. Temeljito se naj potrudijo za svoj odnos. V odnos je treba vlagati ogromno truda in biti neprestano čuječ, kar pomeni, da moramo neprestano negovati svojo ljubezen. Zelo hitro se lahko odnos uniči, zato moramo biti bolj

pozorni, kaj rečemo in kako ravnamo. Temelj vsakega odnosa je globoko spoštovanje.

6. SKLEPI

Z analizo ugotovitev sem prišla do naslednjih sklepov in ugotovitev:

- Odnos med partnerjema pred starševstvom je temeljil na spoštovanju, sproščenosti in zaljubljenosti. Večina si je bila naklonjena, drug drugega so podpirali, uživali v skupni družbi. Pri drugih pa je bilo izpostavljeno tudi nezaupanje in težave, zaradi njihove burne preteklosti.
- Partnerji so pred rojstvom otroka veliko hodili na izlete in potovanja. Velikokrat so šli na skupne sprehode, na pijačo, si ogledali kakšen dober film. Vse te stvari so čisto opustili, ko je prišel otrok, ali pa so to še vedno počeli vendar zelo redko.
- Težave v partnerskem odnosu pred starševstvom so bile nekaj običajnega. Šlo je za (manjše) spore, ki so jih dokaj uspešno reševali. Bile pa so prisotne tudi težave zaradi nezaupanja pri nekaterih parih. Težave so se lotili reševati s pogovorom.
- Pred starševstvom so imeli partnerji druge prioritete v življenju, kot so dokončanje oziroma pridobitev izobrazbe, zaposlitev, urejanje skupnega gospodinjstva, skupni čas, ki sta ga želela čim bolj kvalitetno preživeti in pa prosti čas, v katerem so se družili s prijatelji ali se športno udeleževali.
- Dejavniki, ki so morali biti izpolnjeni ob načrtovanju družine, so bili tako objektivni kot subjektivni. Pod objektivne razloge je spadalo skupno življenje (skupno gospodinjstvo), zaposlitev (vsaj enega od partnerjev), rešene zdravstvene težave. Subjektivni dejavnik pa je bila želja po otroku in želja obeh partnerjev po otroku ter pogovori na temo otrok s partnerjem.
- Priprava na prihod novega družinskega člana je potekala predvsem v iskanju informacij glede določenih tem in nato skupen pogovor z drugim partnerjem. Večina se je spraševala, kakšno bo življenje, ko bo prišel otrok.
- Prisotni so bili strahovi in dileme glede starševstva, a so jih skupaj kar uspešno premagovali. Ko niso našli opore v partnerju, so se obrnili na svoje starše ali pa prijatelje, ki že imajo podobne izkušnje.
- Po rojstvu otroka so bile zaznane spremembe v partnerskem odnosu in sicer, da se energija in na splošno vse usmerja v otroka in je on v ospredju. Partnerski odnos je tako potisnjen na stranski tir. So se pa kljub temu nekateri med seboj še bolj povezali in je na splošno otrok pozitivno vplival na njihove zveze.

- Težave, ki spremljajo partnerstvo in starševstvo sedaj, so še vedno spori, vendar do sporov prihaja bolj zaradi utrujenosti in pomanjkanju spanca in potrpežljivosti. Težave oziroma prepiri se vrtijo okrog otrok in vzgoje. S težavami se partnerji soočijo s pogovorom. Včasih so uspešni in najdejo kompromis, se opravičijo, najdejo rešitev, ki delno ustreza obema. Pri nekaterih je zaznati negativno vzdušje v partnerskem odnosu sedaj, in si partner želi, da bi bil drugi partner bolj razumevajoč.
- Opora, ki jo partnerja potrebuje, ko nastanejo težave, je predvsem emocionalne narave. Iščejo jo pri svojih bližnjih ali pri prijateljih, ki so že starši in so se morda že znašli v podobni situaciji. Pomoč so našli tudi pri strokovnjakih in sicer psihoterapevtki zaradi samozavedanja težav. Nekaj se jih pa sploh nikamor ne obrne po pomoč, saj menijo, da bodo že sami zmogli rešiti težave.
- Pomoč, ki bila še dobrodošla, je večje udejstvovanje starih staršev pri varstvu otrok. Večina je sicer navedla, da dodatne pomoči ne potrebujejo. Spet drugi pa se zavedajo, da bi morali poiskati strokovno pomoč bodisi zaradi partnerskih težav, bodisi zaradi težav pri vzgoji otrok.

7. PREDLOGI

Menim, da bi morali strokovni delavci bolj poudarjati, kako zelo se (lahko) odnos med partnerjema spremeni po rojstvu otroka. Morda bi bilo dobro, da se v sklopu npr. šole za starše, pokaže realne situacije, do kakšnih sprememb lahko pride, ko se bo partnerjema pridružil otrok. Tako bi se lahko bodoča mati kot tudi bodoči očka bolj poglobila v odnos partnerstva že prej in ga nato po rojstvu otroka samo še gradila in vzdrževala. S tem ne mislim, da ne bi prišlo do sprememb, le znala bi z njimi ravnati. Ravnati v svoj prid.

Velikokrat slišimo, da ko enkrat dobiš otroka, nimaš več časa zase. Sploh če gledamo partnerski odnos. Smiselno bi bilo, da bi si partnerja razdelila določene naloge ter naredila nek urnik, kdaj se nekdo z otrokom »umakne« in tako bi vsak imela čas še zase, da gre lahko mati npr. v miru pod tuš, oče pa se malo odpočije, ko pride iz službe.

Partnerji v starševstvu potrebujejo več podpore s strani starih staršev v smislu varstva otrok. Predlagam, da se spodbudi mlade in starejše starše, da že od samega začetka bolj spodbujajo in vključujejo stare starše pri pomoči pri vnukih. Če pa stari starši ne bi mogli ali morda ne bi želeli sodelovati pri vzgoji zaradi drugih obveznosti, kot je npr. služba, bi bilo potrebno najti drugo alternativo. V takem primeru bi morda morali spodbuditi starše, da se združijo z drugimi starši, ki bi jim zaupali svojega otroka in bi lahko tako uredili varstvo. Tako bi imeli eni kot drugi starši čas zase in bi en drugega razbremenili.

Spodbuditi državo, da nameni več finančne pomoči in podpore mladim družinam. Tako bi se morda hitreje odločali za družine, tudi če je npr. samo en partner zaposlen saj bi se zavedali, da bodo imeli neko pomoč, s katero bodo lahko preživeli družino ta čas, ko sami nimajo zaposlitve.

8. LITERATURA IN VIRI

- Arnett, Jensen J. (1997). Young people's conceptions of the transitions to adulthood. *Youth and society* 29 (3), 3-23.
- Asen, E. (1998). *Družine*. Ljubljana: DZS.
- Beck U. & Beck-Gernsheim, E. (2006). *Popolnoma normalen kaos ljubezni*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Beck- Gernsheim, E. (2002). *Reinventing the Family*. In Search of New Lifestyles. Cambridge: Polity.
- Beer, U. (1993). *Več nežnosti, več ljubezni: nasveti za življenje v dvoje*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Bock, G. (2004). *Ženske v evropski zgodovini*. Ljubljana: Založba/cf* 2004 (Dramina).
- Čaćinovič Vogrinčič, G. (1998). *Psihologija družine: prispevek k razvidnosti družinske skupine*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Čaćinovič Vogrinčič, G. (2006). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Černič-Istenič, M., (1998). Proces oblikovanja družine v Sloveniji. *Družboslovne razprave* 14 (27-28), 157-170.
- Elium, J. & Elium, D. (2001). *Vzgoja hčera: vloga staršev v razvoju zdrave ženske*, Ljubljana: Orbis.
- Erbl, I. (2006). *Novi trendi v starševstvu*. (Diplomsko delo). Fakulteta za družbene vede. Ljubljana.
- Erzar K, K., Erzar, T., & Poljanec, A. (2009). *Med dvema ognjema: družina v primežu dveh generacij*. Ljubljana: Družina.
- Franklin, C. & Jordan, C. (1999). *Family practice: brief system methods of social work*. Pacific Grove: Brooks/Cole.

Goldscheider, F. & Goldscheider, C. (1999). *The changing transition to adulthood : leaving and returning home*. Thousand Oaks, Calif. : Sage Publications.

Iglič S. (2006). *Dejavniki odločanja za starševstvo*. (Diplomsko delo). Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Ilešič Toš, V. (2016). *Laična pomoč družinam v procesih podpore in pomoči v socialnem delu*. (Magistrsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Josipovič, D. (2004). *Dejavniki rodnostnega obnašanja v Sloveniji*. Ljubljana: Založba ZRC.

Juul, J. (2009). *Družinske vrednote: življenje s partnerjem in otroki*. Radovljica: Didakta.

Končnik-Goršič, N. (2004). *Moj otrok odrasča*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Kuhar Pucko, M. (2010). *Intervju z Melito Kuhar Pucko: »Idealnega partnerja ni!«*. Pridobljeno 28.9.2017 s strani

<http://zenska.hudo.com/seks-partnerstvo/partnerstvo/intervju-z-melito-kuhar-pucko-idealnega-partnerja-ni/>

Lednik, M. (2016). *Dileme sodobnih prehodov v starševstvo*. (Diplomsko delo). Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Mesec, B. (2007). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu 2: študijsko gradivo* (2. Izdaja). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Mesec, B. (2009). *Načrtovanje raziskave: študijsko gradivo za interno uporabo*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Musek, J. (1995). *Ljubezen, družina, vrednote*. Ljubljana: Educy

Petric, M. (2011). *Starševstvo je lep a odgovoren poklic-vodnik o vzgoji*. Nova Gorica: Melior.

Potočnik, V. (2008). Družina kot zveza: Družinske vezi v vrtincih sodobnosti. *Bogoslovni vestnik* 68(3): 313-336.

Rener, T., Sedmak, M., Švab, A., & Urek M. (2006). *Družine in družinsko življenje*. Koper: Založba Annale

- Rener, T., Humer, T., Žakelj, T., Vezovnik, A. & Švab, A. (2008). *Novo očetovstvo v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Slačnik, M. (2016). *Vloga socialno-ekonomskega statusa pri zgodnji socialni komunikaciji*. (Magistrsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.
- Statistični urad Republike Slovenije. (2015) *Materinski dan*. Pridobljeno 11.8.2017 s <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/4994>
- Švab, A. (2001). *Družina: od modernosti k postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, M., (2008). *Za vedno mladi?: socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Ule, M., & Kuhar, M. (2003). *Mladi, družina, starševstvo: spremembe življenjskih potekov v pozni moderni*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Zaviršek, D. (2012). *Od krvi do skrbi*. Maribor: Aristej.
- Zavrl, N. (1999). *Očetovanje in otroštvi*. Ljubljana. Znanstveno in publicistično središče.
- Žakelj, T. (2012). *Sodobna partnerstva*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Walther, A. & Schlathof, A. (2001). Misleading Trajectories: Transition Dilemmas of Young Adults in Europe. *Journal of Youth Studies*, 4(1): 179-189.

9. PRILOGE

9.1. PRILOGA 1 – VPRAŠALNIK

Starost:

Spol: M Ž

1. Gospodinjstvo:

- lastno
- skupaj s starši
- z njegovimi starši
- drugo: _____

Vaša in partnerjeva starost ob rojstvu prvega otroka: _____

2. Opišite svoje partnersko življenje preden ste postali starš?

- Kakšen je bil odnos med vama?
- Kaj sta rada počela skupaj?
- Kaj so bile morebitne težave, ki so se pojavile v partnerski zvezi?
- Kaj ste storili, ko so se pojavile težave?
- Kako ste reševali takšne situacije?

3. Kakšne so bile vaše prioritete v življenju, ko ste bili še sami brez otrok?

4. Kako je potekalo načrtovanje družine oz. odločitev za otroka? Katere dejavnike ste pri tej odločitvi upoštevali?

5. Če je bila odločitev za otroka v naprej načrtovana; koliko in o kakšnih temah konkretno ste se pogovarjali o starševstvu s partnerjem? Kako ste to doživljali? Kje ste našli oporo oz. pomoč?

6. Ste imeli dileme/strahove, ko ste pomislili na starševstvo?

7. Če ste jih imeli, kako so te dileme/strahovi vplivali na vaš partnerski odnos?

8. Sedaj, ko ste starš- katere od prej naštetih stvari še počnete skupaj z partnerjem? Kaj pa so tiste stvari, ki jih sedaj mogoče na novo rada počneta samo vidva?

9. Ste opazili, da se je po rojstvu otroka kaj spremenilo v odnosu med vama? Če da, kaj je bilo to?

10. Kakšne so morebitne težave, ki se pojavljajo sedaj, ko sta prešla iz partnerstva v starševstvo?

11. Kako se soočita s temi težavami?

12. Kakšno oporo pri tem potrebujete (emocionalno/informacijsko/socialno/materialno)? Kam se obrnete po pomoč, če s partnerjem ne najdeta rešitve? Kako ocenjujete to oporo in pomoč?

13. Kakšno pomoč bi morebiti še potrebovali, da bi lažje reševali težave, ki se porajajo v partnerski zvezi ali pa pri starševstvu?

9.2. PRILOGA 2: INTERVJUJI

9.2.1. *INTERVJU A*

Spol: Ž

1. Gospodinjstvo:

Živimo v lastnem gospodinjstvu (A.1.1.).

(v partnerski zvezi 9 let, ob rojstvu 1. Otroka 5 let)

Vaša in partnerjeva starost ob rojstvu prvega otroka: 25 33

2. Opišite svoje partnersko življenje preden ste postali starš?

Kakšen je bil odnos med vama?

Imela sva zelo spoštljiv odnos (A.2.1.). Vse je bilo izjemno sproščeno (A.2.2.), pa tudi mirno (A.2.3.).

Kaj sta rada počela skupaj?

Zelo rada sva hodila na morje (A.3.1.). Šla sva na sprehode (A.3.2.) in na kozarec vina v center Ljubljane (A.3.3.). Veliko smo imeli zabav (A.3.4.) z njegovimi prijatelji, ki so postali tudi moji prijatelji.

Kaj so bile morebitne težave, ki so se pojavile v partnerski zvezi?

Pogledi na določene stvari (A.4.1.), saj je dobrih 8 let razlike med nama. Včasih nisva vedela kaj kdo hoče povedati oz. sva izrečeno napačno razumela (A.4.2.) in se zato sporekla (A.4.3.).

Kaj ste storili, ko so se pojavile težave?

Po navadi sem jaz kuhala trmo (A.5.1.), on se je pa želel pogovoriti (A.5.2.). Ker je toliko časa institiral, da se pogovoriva, sva se (A.5.3.). Sem bolj trmasta in je včasih z mano težko.

Kako ste reševali takšne situacije?

Vse težavne situacije rešujeva z pogovorom (A.6.1.). Včasih je bil le objem dovolj (A.6.2.), da se je situacija pomirila in rešila.

3. Kakšne so bile vaše prioritete v življenju, ko ste bili še sami brez otrok?

Najbolj pomembno mi je bilo, da uspešno končam srednjo šolo in se na to vpišem na fakulteto, katero tudi seveda dokončam. Tako da prva prioriteta mi je bila izobrazba (A.7.1.). Želela bi si, da bi dobila službo (A.7.2.), tako bi bila finančno neodvisna od partnerja, ki je zaposlen (A.7.3.), vendar sem zanosila med študijem. Urejala sva tudi svoje stanovanje, tako da nama je bilo glavno, da ga lepo urediva in v njem zaživiva (A.7.4.).

4. Kako je potekalo načrtovanje družine oz. odločitev za otroka? Katere dejavnike ste pri tej odločitvi upoštevali?

O otroku sva se začela pogovarjat, ko sva kupila stanovanje (A.8.1.). Prej sva živela v majhnem najemniškem stanovanju, tako da do teme otrok sploh ni prišlo. Jaz sem o otroku bolj razmišljala kot moj partner (A.8.2.), ker sem si vedno želela imeti mlada družino. Partner je pa želel imeti stvari, kot je stanovanje urejeno, da bi se lažje pripravila na dojenčka. Uredila sva stanovanje in nato so se počasi začeli pogovori o otrocih. Čez eno leto sem nato tudi zanosila. Najpomembnejše nama je bilo, da imava lastno gospodinjstvo in da nisva v najemu.

5. Če je bila odločitev za otroka v naprej načrtovana; koliko in o kakšnih temah konkretno ste se pogovarjali o starševstvu s partnerjem? Kako ste to doživljali? Kje ste našli oporo oz. pomoč?

Najprej sem se poglobila v nosečnost- brala knjige, kjer sem našla informacije, in tudi na internetu (A.9.1.) Po navadi sem jaz iskala informacije (A.9.2.), ki so me zanimale in sva kasneje malo predebatirala (A.9.3.). Nosečnost je bila zame zelo lepo obdobje in imam lepe spomine. Partner je skrbel, da sem jedla kvalitetno meso in veliko zelenjave. Skoraj vsak dan se je odpravil na tržnico, da bi dobil zame in za otroka le najboljše (A.9.4.). Tudi skuhal je velikokrat (A.9.5). Oporo sva našla en v drugemu (A.9.6.).

6. Ste imeli dileme/strahove, ko ste pomislili na starševstvo?

Dilem nisva imela (A.10.1.), ker sva si oba želela otroka. Strah je bil prisoten samo v smislu če bom dobra mati (A.10.2.)? In sva upala, da bo otroček zdrav (A.10.3.).

7. Če ste jih imeli, kako so te dileme/strahovi vplivali na vaš partnerski odnos?

Partner me je vedno znal pomiriti in sva si stala ob strani (A.11.1.), tako da ni negativno nič vplivalo na najin partnerski odnos.

8. Sedaj, ko ste starš- katere od prej naštetih stvari še počnete skupaj z partnerjem? Kaj pa so tiste stvari, ki jih sedaj mogoče na novo rada počneta samo vidva?

Odkar sva postala starša je minilo 4 leta in moram priznati, da ne vem če sva šla v 4 letih 3x sama v center na sprehod in kozarec vina (A.12.1). Na sprehod sva šla skupaj mogoče ravno 5x (A.12.2.). Zabavava se ne več skupaj (A.12.3.) oz. po navadi gre on posebej (A.12.4.), jaz pa ostanem doma, ker se mi po koncu dneva čisto nič ne da in grem rajši počivati (A.12.5.). Na novo počneva tudi to, kar se sicer ne zgodi velikokrat, da si zvečer

doma odpreva pivo, se usedeva na tla balkona in se pogovarjava kako sva se imela ko nisva imela otrok (A.12.6.). Tako ohranja lepe spomine na najin čas partnerstva. Sicer pa oba uživava, ko smo vsi skupaj in se odpravimo na kakšen izlet (A.12.7.).

9. Ste opazili, da se je po rojstvu otroka kaj spremenilo v odnosu med vama? Če da, kaj je bilo to?

Uf ja seveda. V prvi vrsti to, da se vse vrti okrog otrok in dejansko pozabiš na najino vez (A.13.1.). Opazila sem, da je ozračje bolj napeto (A.13.2.). Skoraj da ni dneva, da se nebi sporekla (A.13.3.). Res pa je, da partner veliko dela in ga tudi ni veliko doma. Dela veliko več, kot pa takrat, ko sva bila sama (A.13.4.).

10. Kakšne so morebitne težave, ki se pojavljajo sedaj, ko sta prešla iz partnerstva v starševstvo?

Vsaka malenkost partnerja zmoti (A.14.1.), kar me nervira in posledica je to, da si skočiva v lase (A.14.2.). Včasih se mi zdi, da najina veza tone in da ni »zdrava« za otroka (A.14.3.). Sicer se zvečer po navadi vse skupaj umiri. Več je prisotne živčnosti (A.14.4.), kot jo je bilo včasih oz. je včasih sploh ni bilo.

11. Kako se soočita s temi težavami? Kakšno oporo pri tem potrebujete (emocionalno/informacijsko/socialno/materialno)? Kam se obrnete po pomoč, če s partnerjem ne najdeta rešitve? Kako ocenjujete to oporo in pomoč?

Ko pride do teh težav, je vzdušje negativno nastrojeno (A.15.1.). Saj se pogovoriva ampak redko se pogovoriva mirno (A.15.2.). Želela bi si, da bi me partner bolj razumel (A.15.3.) in videl stvari, ki jih naredim in ne samo, da vidi stvari, ki jih ne naredim (A.15.4.). Je perfekcionista v polnem pomenu (A.15.5.). Problem pri meni je, ker največ stvari, ki me tare zadržim zase in ohranjam v sebi (A.15.6.), kar se zavedam, da ni prav in lahko odgovorim, da se ne obrnem na nikogar, ker mislim da bom sama zmogla (A.15.7.), a globoko v sebi trpim (A.15.8.).

12. Kakšno pomoč bi morebiti še potrebovali, da bi lažje reševali težave, ki se porajajo v partnerski zvezi ali pa pri starševstvu?

Rabila bi večjo udeležnost babic in dedkov pri varstvu vnukov (A.16.1.), da bi lahko midva šla sama nekam, ker čutim da to rabiva. Oba bi se mogla sprostiti (A.16.2.). Včasih

se mi zazdi, da bi mogla poiskati strokovno pomoč (A.16.3.), samo sploh ne želim omeniti partnerju ker menim, da bi bilo samo še hujše, ker ne bi razumel, da bi nama lahko pomagali (A.16.4.) oz. on našega življenja ne doživlja kot slabega oz. da »škripa«, jaz pa to prevečkrat občutim, vendar vztrajam zaradi otrok (A.16.5.).

9.2.2. INTERVJU B

Spol: **Ž**

1. Gospodinjstvo:

Smo kupili stanovanje, tako da je lastniško (B.1.1.).

(v partnerski zvezi 7 let, ob rojstvu prvega otroka 3 leta)

Vaša in partnerjeva starost ob rojstvu prvega otroka: 22____ 23____

2. Opišite svoje partnersko življenje preden ste postali starš?

- Kakšen je bil odnos med vama?

Preden sva pričakala najino prvo deklico sva imela izjemen odnos (B.2.1.). Odnos v katerem je bilo ogromna spoštovanja (B.2.2.). Bila sva zelo zaljubljena (B.2.3.) in tudi izjemno naklonjena drug drugemu (B.2.4.).

- Kaj sta rada počela skupaj?

Rada sva se razvajala (B.3.1.), skupaj sva uživala (B.3.2.), potovala (B.3.3.), hodila na nogometne tekme (B.3.4.), hodila na sprehode (B.3.5.). Živimo v centru Ljubljane, tako da sva skoraj vsak dan šla čez dan na kavico (B.3.6.) in preprosto uživala.

- Kaj so bile morebitne težave, ki so se pojavile v partnerski zvezi?

Težav nisva imela. Ne takšnih konkretnih (B.4.1.). Prisotni pa so manjši spori (B.4.2.), nič posebnega. Partnerska zveza je res potekala zelo lepo, zelo sva bila pozitivno naravnana (B.4.3.). Manjši spori pa že skorajda morajo biti kajne.

- Kaj ste storili, ko so se pojavile težave?

Pri manjših sporih sva se vsak odmaknila za trenutek (B.5.1.), za ravno toliko, da so se prve strasti pomirile (B.5.2.).

- **Kako ste reševali takšne situacije?**

Situacije sva reševala z pogovorom (B.6.1.).

3. Kakšne so bile vaše prioritete v življenju, ko ste bili še sami brez otrok?

Ko sva bila brez otrok, je bilo glavno uživanje v življenju (B.7.1). Zelo rada potujeva, tako da sva tudi takrat, ko še nisva imela otrok, vedno kam odpotovala in uživala (B.7.2.). Nisva potrebovala družbe, ker sva bila drug drugemu dovolj (B.7.3.). Želela sem zaključiti šolanje na fakulteti in sem ga (B.7.3.).

4. Kako je potekalo načrtovanje družine oz. odločitev za otroka? Katere dejavnike ste pri tej odločitvi upoštevali?

Zelo hitro, ko sva postala par, sva se preselila v skupno stanovanje (B.8.1.). Leto, dve je minilo in začela sva se pogovarjati o otrocih (B.8.2.). Partner ima tri nečakinje, ki sva jih velikokrat pazila in sva se oba kar znašla v situaciji z otroci (B.8.3.). Najpomembnejše nama je bilo, da imava oba željo po otroku (B.8.4.). Jaz sem bila sicer študentka brez prihodka (B.8.5.), partner je bil zaposlen (B.8.6.).

5. Če je bila odločitev za otroka v naprej načrtovana; koliko in o kakšnih temah konkretno ste se pogovarjali o starševstvu s partnerjem? Kako ste to doživljali? Kje ste našli oporo oz. pomoč?

Veliko sva brala in debatirala o tem, kako pripraviti otroka, da bo imel urejeno dnevno in nočno spanje (B.9.1.). Oba rabiva več spanca, zato sva raziskovala in iskala rešitve pri tej temi. Dejstvo, da verjetno bomo spali veliko manj kot prej, je v meni vzbujal neko zaskrbljenost kako bom sploh lahko funkcionirala (B.9.2.). Oba sva se tolažila s tem, da bo slej ko prej nespečnost minila (B.9.3.) ko otrok zraste in da bomo že potrpehi. Načeloma sem pa ogromno vedela o negi otroka in sodelovanja z otrokom (B.9.4.), tako da prav konkretno neki tem nisva raziskovala oz. se o njih poglobljala. Prepuстила sva se toku (B.9.5.).

6. Ste imeli dileme/strahove, ko ste pomislili na starševstvo?

Bila sem polna strahu, kako bo, ko rodim (B.10.1.). Kako bo z najinim odnosom, si bova znala vzeti čas zase? Se bova imela še naprej tako rada? Si bova še naprej tako pomembna drug drugemu? (B.10.2.) Vsa ta vprašanja sem si ves čas ponavljala

7. Če ste jih imeli, kako so te dileme/strahovi vplivali na vaš partnerski odnos?

Partner me je znova in znova miril, da bo z nama vse ok in naj ne skrbim za najin odnos (B.11.1.). On je zelo verjel v to, da nama bo uspelo tako na starševskem področju kot na partnerskem (B.11.2.). Mene je pa to res plašilo (B.11.3.).

8. Sedaj, ko ste starš- katere od prej naštetih stvari še počnete skupaj z partnerjem? Kaj pa so tiste stvari, ki jih sedaj mogoče na novo rada počneta samo vidva?

Še vedno si vzameva čas zase (B.12.1.). Še vedno se razvaja (B.12.2.), še vedno greva sama na kavico (B.12.3.) in preprosto uživava (B.12.4.). Hodiva na nogometne tekme (B.12.5.), kot sva to počela prej. Na novo počneva to, da ogromno delava na sebi (B.12.6.). Edino potujemo skupaj, le redko greva na potovanje sama (B.12.7.). Veliko se kljub otrokom, osredotočava nase in tako odnos skupaj z nama in otroci raste (B.12.8.).

9. Ste opazili, da se je po rojstvu otroka kaj spremenilo v odnosu med vama? Če da, kaj je bilo to?

Spremenilo, zelo malo. Spremenilo se je to, da se ne moreva ukvarjati le z nama (B.13.1.). Dopusti niso več dopusti... Sva pa ena izmed redkih v svoji družbi, ki si tolikokrat vzameva čas zase. Zagotovo sva enkrat tedensko nekje sama. Ker toliko delava na partnerski zvezi mislim, da sva se še bolj povzela (B.13.2.) oz. so naju otroci bolj povezani (B.13.3.). H sreči imava na voljo stare starše, ki priskočijo na pomoč za varstvo. Jaz pravim otroci gredo enkrat od doma, ostala bova le midva.

10. Kakšne so morebitne težave, ki se pojavljajo sedaj, ko sta prešla iz partnerstva v starševstvo?

Oba imava tako službo, da veliko delava, zato morda časa za naju kdaj zmanjka (B.14.1.), ker so v prvi vrsti seveda otroci. Načeloma pa večjih težav nimava (B.14.2.). Še vedno se kdaj sporečeva (B.14.3.), sploh če sta otroka razigrana ali pa imata slab dan.

11. Kako se soočita s temi težavami?

Če pride do spora se pogovoriva (B.15.1.). Ne želiva razglabljati pred otroci o težavah, zato po navadi počakava, da gredo otroci spat in se nato pogovoriva (B.15.2.). Veliko se informiram glede vzgoje otrok (B.15.3.), glede reakcij otroka in kaj želi povedati z dejanji.

12. Kakšno oporo pri tem potrebujete (emocionalno/informacijsko/socialno/materialno)? Kam se obrnete po pomoč, če s partnerjem ne najdeta rešitve? Kako ocenjujete to oporo in pomoč?

Hodila sem leto in pol na psihoterapijo (B.16.1.), partner mi je sledil (B.16.2.). Sama sem veliko težav imela pri vzgoji. Zaradi starih vzorcev od doma, od svojih staršev (B.16.3.), ki pa zagotovo niso edini pravilni. Ko sem začela z upgrade - om mi je sledil še partner. Tako se najin odnos krepi in dobiva nove dimenzije partnerstva, starševstva in vsega (B.16.4.).

13. Kakšno pomoč bi morebiti še potrebovali, da bi lažje reševali težave, ki se porajajo v partnerski zvezi ali pa pri starševstvu?

Psihoterapija mi je ogromno pomagala. Zrasla sem v odraslo osebo z svojimi cilji v življenju, ki jih prej nisem imela. Ker mi je po tej poti sledil tudi partner znava danes oba funkcionirati iz ego stanja odraslega in to se pozna tudi pri vzgoji najinih otrok. Trenutno ne rabim dodatne pomoči, ker se dobro znajdem (B.17.1).

9.2.3. INTERVJU C

Spol: M

1. Gospodinjstvo:

- Imamo lastno gospodinjstvo (C1.1.).

(v partnerski zvezi 10 let, ob rojstvu 1.otroka 9let)

Vaša in partnerjeva starost ob rojstvu prvega otroka: 25 27

2. Opišite svoje partnersko življenje preden ste postali starš?

- **Kakšen je bil odnos med vama?**

Dobro sva se razumela, podpirala sva drug drugega (C.2.1.), se veliko pogovarjala (C.2.2.) in imela sva skupne rituale (C.2.3.). Vedno sva jedla skupaj (C.2.4.). Zelo sva si bila naklonjena (C.2.5.).

Kaj sta rada počela skupaj?

Zelo rada sva šla jesti ven (C.3.1.) v različne restavracije. Hrano oba obožujeva. Vsako leto sva šla vsaj 2x na daljše potovanje (C.3.2.), jaz in ona. Zvečer sva si pa po navadi ogledala kakšen dober film (C.3.3.).

- Kaj so bile morebitne težave, ki so se pojavile v partnerski zvezi?

Ni bilo večjih težav, zgolj občasni ne pomembni prepiri o vsakdanjih stvareh (C.4.1.).

- Kaj ste storili, ko so se pojavile težave?

Prišlo je do prepira in kasneje do kompromisa (C.5.1.).

- Kako ste reševali takšne situacije?

S pogovorom (C.6.1.). Oba želiva imeti takoj razčiščene stvari (C.6.2.), tako da sva se vsakič hitro pogovorila.

3. Kakšne so bile vaše prioritete v življenju, ko ste bili še sami brez otrok?

Meni je bila najpomembnejša prioriteta moja športna kariera (C.7.1.), katera je tudi vir mojega zaslužka. Od partnerke pa izobrazba (C.7.2.). Je bila študentka in se je vse vrtelo okrog učenja.

Delala sva tudi na tem, da si urediva lastno stanovanje (C.7.3.), ne da živiva v najemniškem stanovanju.

4. Kako je potekalo načrtovanje družine oz. odločitev za otroka? Katere dejavnike ste pri tej odločitvi upoštevali?

O tem sva se dosti pogovarjala (C.8.1.) in se nato skupaj odločila za otroka (C.8.2.), ko sva se oba počutila pripravljena. Dejavniki, ki sva jih upoštevala so bili: dovolj financ (C.8.3), lastno stanovanje (C.8.4.), dolgotrajna zveza (C.8.5.) (da sva bila skupaj 9let), ocena da sva čustveno pripravljena sprejeti odgovornost za vzgojo otroka (C.8.6.).

5. Če je bila odločitev za otroka v naprej načrtovana; koliko in o kakšnih temah konkretno ste se pogovarjali o starševstvu s partnerjem? Kako ste to doživljali? Kje ste našli oporo oz. pomoč?

Pogovarjala sva se veliko o tem kako si predstavljava življenje z otrokom (C.9.1.), kakšna starša želiva biti, kaj bo drugače, ko bova imela otroka (C.9.2.). O tem sva se veliko pogovarjala. To sva doživljala kot prijeten pogovor o prihodnosti (C.9.3.), ki sva

ga velikokrat opremila s humorjem (C.9.4.). Oporo in pomoč sva našla drug pri drugemu (C.9.5.) in prijateljih , ki že imajo otroka in so nama pomagali predstaviti kaj naju čaka (C.9.6.).

6. Ste imeli dileme/strahove, ko ste pomislili na starševstvo?

Nisem imel dilem in strahov (C.10.2.).

7. Če ste jih imeli, kako so te dileme/strahovi vplivali na vaš partnerski odnos?

Bila sva 100% pripravljena na starševstvo (C.11.1.) in za naju je bilo to nekaj pozitivnega (C.11.2.).

8. Sedaj, ko ste starš- katere od prej naštetih stvari še počnete skupaj z partnerjem? Kaj pa so tiste stvari, ki jih sedaj mogoče na novo rada počneta samo vidva?

Trenutno skoraj ne gledava filmov (C.12.1.) ali jeva dobro hrano (C.12.2.), saj nimava časa. Občasno nama uspe, zlasti ko imava varstvo za otroka. Sedaj uživava že v tem če imava zvečer čas sedeti skupaj na kavču (C.12.3.).

9. Ste opazili, da se je po rojstvu otroka kaj spremenilo v odnosu med vama? Če da, kaj je bilo to?

Niti ne (C.13.1.). Spremenilo se je zgolj to da imava manj časa za uživanje kot par (C.13.2.). V samem odnosu se ni nič spremenilo na slabše, mogoče zgolj na boljše, da se sedaj čutiva še bolj čustveno povezana odkar imava otroka (C.13.3.).

10. Kakšne so morebitne težave, ki se pojavljajo sedaj, ko sta prešla iz partnerstva v starševstvo?

Večja utrujenost (C.14.1.) in posledično več malih prepirov (C.14.2.). Pomanjkanje časa drug za drugega (C.14.3.), tudi za spolnost (C.14.4.).

11. Kako se soočita s temi težavami?

S tem se soočava tako, da se o teh stvareh pogovarjava (C.15.1.) in da vedno po prepiru najdeva kompromis (C.15.2.) in se znava drug drugemu opravičiti (C.15.3.), da se slaba energija ne kopiči. Vedno najdeva rešitev (C.15.4.), zato ne potrebujeva druge pomoči.

12. Kakšno oporo pri tem potrebujete (emocionalno/informacijsko/socialno/materialno)? Kam se obrnete po pomoč, če s partnerjem ne najdeta rešitve? Kako ocenjujete to oporo in pomoč?

Mogoče so nama v pomoč najini starši ko kdaj popazijo otroka (C.16.1.), da si spočijeva, vendar je teh trenutkov res malo saj smo od njih oddaljeni. To pomoč ocenjujema kot super (C.16.2), nimava pripomb ☺

13. Kakšno pomoč bi morebiti še potrebovali, da bi lažje reševali težave, ki se porajajo v partnerski zvezi ali pa pri starševstvu?

Ocenjujem da ne potrebujeva nikakršne pomoči, saj sva vedno kos težavam in jih sproti rešujeva (C.17.1.).

9.2.4. INTERVJU D

Spol: M

1. Gospodinjstvo:

Živimo v najemniškem stanovanju (D.1.1.).

(v partnerski zvezi: 5 let, ob rojstvu 1.otroka : 3 leta)

Vaša in partnerjeva starost ob rojstvu prvega otroka: 24 26

2. Opišite svoje partnersko življenje preden ste postali starš?

- **Kakšen je bil odnos med vama?**

Preden sva postala starša sva imela zelo sproščen odnos (D.2.1.). Bila sva zelo zaljubljen par (D.2.2.). Tako meni kot moji partnerici, je bilo zelo pomembno, da se med seboj spoštujeva (D.2.3.), kot dva odrasla človeka in sva se.

- **Kaj sta rada počela skupaj?**

Zelo rada sva hodila na izlete (D.3.1.). Rada sva se sprehajala po centru Ljubljane (D.3.2.), sploh v prazničnem času, ko je bila Ljubljana okrašena in je bilo tako zelo romantično vzdušje. Vedno sva si vzela čas za najine zmenke (D.3.3.), na katerih sva šla v kino (D.3.4.), v restavracijo na večerjo (D.3.4.). Oba imava rada aktivne dejavnosti, zato sva se velikokrat športno udejstvovala (D.3.5.).

- **Kaj so bile morebitne težave, ki so se pojavile v partnerski zvezi?**

Poleg partnerice sem veliko časa posvečam tudi mojim prijateljem s katerimi skupaj igramo nogomet. Po vsakem treningu, gremo seveda tudi na pivo ali dve. Do težav, ki so se pojavile v partnerski zvezi so bile ravno te moje odsotnosti oz. sem se preveč časa zadržal z prijatelji, medtem ko je bila partnerica sama doma. To ji ni bilo všeč in je bil to razlog spora (D.4.1.).

- **Kaj ste storili, ko so se pojavile težave?**

Odkrito sva se pogovorila (D.5.1.), da bi prišla do neke ugodne rešitve za oba (D.5.2.).

- **Kako ste reševali takšne situacije?**

- Ugotovil sem, da mi partnerica pomeni več, kot druženje in popivanje s prijatelji zato sem zmanjšal aktivnosti in se bolj posvetil svoji partnerici (D.6.1.)

3. Kakšne so bile vaše prioritete v življenju, ko ste bili še sami brez otrok?

Moje prioritete so bile v prvi vrsti izobrazba (D.7.1.), saj sem želel dokončati šolanje. Po končanem šolanju sem si takoj želel najti zaposlitev (D.7.2.), kar mi je tudi uspelo. Naslednja prioriteta so bili prijatelji (D.7.3.) in seveda partnerica (D.7.4.).

4. Kako je potekalo načrtovanje družine oz. odločitev za otroka? Katere dejavnike ste pri tej odločitvi upoštevali?

Odločitev za otroka je izhajala predvsem iz obojestranske želje po otroku (D.8.1.). Partnerica je imela že določene težave, ki bi ovirali zanositev, zato sva se odločila, da se najprej popolnoma pozdravi, nato pa bova začela delati na družini (D.8.2.). Meni je bilo pomembno, da kljub temu, da je partnerica bila študentka, bom jaz kot moški lahko preživel družino- torej sem želel imeti službo (D.8.3.) in redne prihodke preden bi se otrok rodil.

5. Če je bila odločitev za otroka v naprej načrtovana; koliko in o kakšnih temah konkretno ste se pogovarjali o starševstvu s partnerjem? Kako ste to doživljali? Kje ste našli oporo oz. pomoč?

Odločitev je bila načrtovana. Pogovarjala sva se o naslednjih temah: Kdaj imeti otroke (D.9.1.), koliko jih imeti (D.9.2.), kako bova zagotavljala finance (D.9.3.), kje bomo

živeli (D.9.4.). Sprva so se mi to zdele težke teme, ko pa se je želja po starševstvu okrepila se mi je to zdela čisto vsakdanja tema in mi ni predstavljala težav zato jaz pomoči ali opore nisem potreboval (D.9.5.). Če bi oporo in pomoč potreboval pa bi jo poiskal pri partnerici (D.9.6.).

6. Ste imeli dileme/strahove, ko ste pomislili na starševstvo?

Zaradi zdravstvenih težav partnerice je bil ves čas prisoten strah, če bo sploh lahko zanosila . Strah je bil iz meseca v mesec prisoten, dokler ni zanosila (D.10.1.). Skrbelo me je tudi to, če bomo sposobni z eno plačo preživeti mesec, stroške itd. (D.10.2.) Partnerica je pa ves čas iskala zaposlitev, da bi nam bilo lažje priti če mesec. No pa se je potem otrok rodil preden je našla zaposlitev.

7. Če ste jih imeli, kako so te dileme/strahovi vplivali na vaš partnerski odnos?

En drugemu sva bila v oporo in se bodrila, da bo vse v redu (D.11.1.). Ta strah naju je morda še bolj zbližal (D.11.2.).

8. Sedaj, ko ste starš- katere od prej naštetih stvari še počnete skupaj z partnerjem? Kaj pa so tiste stvari, ki jih sedaj mogoče na novo rada počneta samo vidva?

Vse stvari (hodiva na izlete (D.12.1.), se sprehodiva po centru Lj (D.12.2.), še hodiva na zmenke (D.12.3.), greva v kino (D.12.4.), na večerjo v restavracijo (D.12.5.)) še vedno počneva skupaj, vendar v veliko manjšem številu (D.12.6.). Oba rada opremljava otroško sobico in izdelujeva igrače za hčerko (D.12.7.). To je tisto, kar na novo rada počneva skupaj.

9. Ste opazili, da se je po rojstvu otroka kaj spremenilo v odnosu med vama? Če da, kaj je bilo to?

Spremenila sva način pogovora (D.13.1.). Direktno si poveva stvari, ki naju motijo in to skušava popraviti (D.13.2.). Lahko rečem, da se je najin odnos bolj poglobil (D.13.3.) in bolj drživa skupaj (D.13.4.), čeprav mora nekdo vedno malo popustiti ampak nama to ne dela nekih težav.

10. Kakšne so morebitne težave, ki se pojavljajo sedaj, ko sta prešla iz partnerstva v starševstvo?

Večkrat pride do prepira, ki pa traja manj časa (D.14.1.) kot pred otrokom. Naučila sva se drugače komunicirati že zaradi otroka (D.14.2.).

11. Kako se soočita s temi težavami?

Zaenkrat se s težavami soočava predvsem s pogovorom (D.15.1.).

12. Kakšno oporo pri tem potrebujete (emocionalno/informacijsko/socialno/materialno)? Kam se obrnete po pomoč, če s partnerjem ne najdeta rešitve? Kako ocenjujete to oporo in pomoč?

Pri težavnih situacijah potrebujem predvsem emocionalno podporo s strani partnerice (D.16.1.) . Po navadi gremo kar na sprehod s celo družino . Tako se vsi sprostimo in pozabimo na težave, ker se imamo super, ko smo skupaj kot družina (D.16.2.). Ob skupnih trenutkih vidimo, kako pomembni smo en drugemu in to šteje (D.16.3.). Po pomoč se še nisva obračala (D.16.4.).

13. Kakšno pomoč bi morebiti še potrebovali, da bi lažje reševali težave, ki se porajajo v partnerski zvezi ali pa pri starševstvu?

Morda, bi si večkrat morala priskrbeti varstvo za otroka in tisti čas nameniti samo nama. Večkrat bi morala prositi babice in dedke za varstvo najinega otroka (D.17.1.).

9.2.5. INTERVJU E

Spol: Ž

1. Gospodinjstvo:

- Živimo v lastnem gospodinjstvu (E.1.1.).

(v partnerski zvezi 10 let, ob rojstvu 1. Otroka 9 let)

Vaša in partnerjeva starost ob rojstvu prvega otroka: 29 30

2. Opišite svoje partnersko življenje preden ste postali starš?

- **Kakšen je bil odnos med vama?**

Preden sva postala starša, sva bila skupaj že skoraj 9 let. Lahko rečem, da sva se v tem času dodobra spoznala in se nekako sprejela z vsemi pozitivnimi in tudi negativnimi lastnostmi (E.2.1.). Odnos je bil zelo trden (E.2.2.), prepričana sva bila v to, da bova ostala skupaj (E.2.3.). Najin odnos je temeljil na humorju (E.2.4.). Veliko sva se smejala, imela interne šale. Uživala sva v družbi drug drugega (E.2.5.).

- Kaj sta rada počela skupaj?

Velikokrat sva šla v kino (E.3.1.), na kakšen izlet (E.3.2.), zelo rada sva doma pogledala kakšen film (E.3.3.). Veliko sva hodila na sprehode (E.3.4.).

- Kaj so bile morebitne težave, ki so se pojavile v partnerski zvezi?

Predvsem malenkosti (E.4.1.), največkrat okrog pospravljanja. Vsak od naju je mislil, da naredi doma več kot drugi (E.4.2.).

- Kaj ste storili, ko so se pojavile težave?

Včasih sva se poskušala na lep način pogovoriti o težavah (E.5.1.), velikokrat pa sva se zaradi tega tudi skregala (E.5.2.).

- Kako ste reševali takšne situacije?

Večina teh težav je ostala kar nerešenih (E.6.1.) , ker se nikakor nisva uspela zmeniti. Včasih je kdo popustil (E.6.2.), večino pa sva skregala, se tudi hitro pobotala (E.6.3.), ampak pospravil ni pa še vedno noben.

3. Kakšne so bile vaše prioritete v življenju, ko ste bili še sami brez otrok?

Preden sva se odločila za otroka, sva ravno kupila stanovanje, zato so bile najine prioritete predvsem opremljanje stanovanja (E.7.1.) in varčevanje denarja, ker sva si ga sposodila (E.7.2.). Predvsem sva želela kvalitetno preživeti čas drug z drugim (E.7.3.).

4. Kako je potekalo načrtovanje družine oz. odločitev za otroka? Katere dejavnike ste pri tej odločitvi upoštevali?

Odločitev za otroka je bila bolj impulzivna (E.8.1.) , nosečnost načrtovana, ampak nisva preveč razmišljala o nekih dejavnikih. Imela sva rešen stanovanjski problem (E.8.2.), fant je imel redno službo za nedoločen čas (E.8.3.), jaz sem bila sicer še študentka, ampak so

se obetala pripravištva. Plan je bil, da začneva delat na otroku, dokler nama kej rata naredit, bom jaz dobila pripravištvo. Ampak naju je plus na testu (pre)hitro presenetil.

5. Če je bila odločitev za otroka v naprej načrtovana; koliko in o kakšnih temah konkretno ste se pogovarjali o starševstvu s partnerjem? Kako ste to doživljali? Kje ste našli oporo oz. pomoč?

Od odločitve za otroka do nosečnosti je minilo manj kot en mesec, zato moram reči, da se o nekih temah o starševstvu takrat še nisva pogovarjala. Edina debata je bila, da si želiva otroka (E.9.1.). Po tem, ko sem že bila noseča, pa sva se pogovarjala predvsem o tem, kako bo, ko bova otroka imela (E.9.2.). Želela sva si, da bi še vedno midva ostala midva, da bi imela čas zase (E.9.3.). Jaz sem o teh starševskih stvareh več tuhtala in brala, kar se mi je zdelo zanimivo, sem povedala partnerju in sva potem to predebatirala (E.9.4.). Veliko sem se pogovarjala tudi s prijateljico, ki že ma otroke in mi je lahko iz prve roke dala kakšen nasvet (E.9.5.).

6. Ste imeli dileme/strahove, ko ste pomislili na starševstvo? Če ste jih imeli, kako so te dileme/strahovi vplivali na vaš partnerski odnos?

Jaz sem imela dileme predvsem iz vidika, ali bova dobra starša, kako nama bo uspelo (E.10.1.). Ko sem partnerju predstavila svoje dileme, je vedno prebral moje strahove z odgovori, da bova najboljša starša (E.10.2.).

7. Če ste jih imeli, kako so te dileme/strahovi vplivali na vaš partnerski odnos?
Partner je vedno znal pomiriti moje strahove (E.11.1.). Velikokrat sem ga vprašala, če je njega kaj strah, pa je vedno rekel, da ne (E.11.2.).

8. Sedaj, ko ste starš- katere od prej naštetih stvari še počnete skupaj z partnerjem? Kaj pa so tiste stvari, ki jih sedaj mogoče na novo rada počneta samo vidva?

Moram reči, da še vedno počneva vse te stvari, samo da jih zdaj počnemo v troje (E.12.1.) ☺ kar bi izpostavila je, da veliko bolj ceniva trenutke, ki jih imava samo zase (E.12.2.). Odkar je sin dopolnil 2. meseca, greva vsaj 1x na mesec sama s partnerjem v kino (E.12.3.), v mesto (E.12.4.), se druživa s prijatelji (E.12.5.).

9. Ste opazili, da se je po rojstvu otroka kaj spremenilo v odnosu med vama? Če da, kaj je bilo to?

Ne bi rekla, da se je kaj spremenilo (E.13.1.).

10. Kakšne so morebitne težave, ki se pojavljajo sedaj, ko sta prešla iz partnerstva v starševstvo?

Največja težava, ki jo imava je po mojem mnenju ta, da težko razumeva drug drugega (E.14.1.). Jaz sem po celem dnevu skrbi za otroka že pošteno utrujena (E.14.2.) in ko pride partner domov, si želim, da bi ga in prevzel vsaj za pol ure, da lahko malo odklopim glavo (E.14.3.). On pa je utrujen od celega dneva v službi in bi si želel malo miru, ko pride domov (E.14.4.).

11. Kako se soočita s temi težavami?

Velikokrat se poskušava pogovoriti (E.15.1.) okrog tega, jaz njemu predstavim, kako je meni, on pove, kako je njemu, pa vendar vsak od naju misli, da je njemu hujše (E.15.2.). Občutek imam, da tej zadevi ne bova prišla do dna. Zaenkrat to v praksi izgleda tako, da vsak en dan popoldne po partnerjevi službi, za pol ure prevzame otroka. Včasih grem jaz ven, da lahko on v miru poje, se spočije, včasih obratno (E.15.3.). Zanekrat se še ni zgodilo, da ne bi našle neke rešitve, ki ne bi vsaj delno ustrezala obema (E.15.4.).

12. Kakšno oporo pri tem potrebujete (emocionalno/informacijsko/socialno/materialno)? Kam se obrnete po pomoč, če s partnerjem ne najdeta rešitve? Kako ocenjujete to oporo in pomoč?

Če s partnerjem ne najdeva neke rešitve, ki bi ustrezala obema, se po navadi obrneva na svoje prijatelje in jih povprašava za njihovo mnenje (E.16.1.). Zaenkrat so nama bili vsakič v pomoč (E.16.2.). Dobro je videti tudi drugo perspektivo na neko situacijo oziroma težavo.

13. Kakšno pomoč bi morebiti še potrebovali, da bi lažje reševali težave, ki se porajajo v partnerski zvezi ali pa pri starševstvu?

Zaenkrat menim, da uspešno vsaj za naju rešujeva težave na partnerskem in starševskem področju, zato v tem trenutku ne potrebujeva nobene pomoči (E.17.1.). Če bi pa kdajkoli zašla, da ne bi več našla nekih rešitev, bi verjetno poiskala pomoč pri kakšnem zakonskem terapevtu (E.17.2.).

9.2.6. INTERVJU F

Spol: **Ž**

1. Gospodinjstvo:

- Živimo skupaj z njegovimi starši (F.1.1.).

v partnerski zvezi 14 let, ob rojstvu 1 otroka 14 let

Vaša in partnerjeva starost ob rojstvu prvega otroka: 31 ___35___

2. Opišite svoje partnersko življenje preden ste postali starš?

- **Kakšen je bil odnos med vama?**

Imela sva romantičen (F.2.1.), spoštljiv odnos drug drugega (F.2.2.). Veliko časa sva preživela skupaj (F.2.3.) in dejansko tudi vse stvari, razen službe, sva počela skupaj (F.2.4.)

- **Kaj sta rada počela skupaj?**

Skoraj vse stvari (F.3.1.). Predvsem zvečer sva skupaj pogledala kakšen film (F.3.2.), se stisnila skupaj in skupaj zaspala (F.3.3.). Rada sva šla v kino (F.3.4.).

- **Kaj so bile morebitne težave, ki so se pojavile v partnerski zvezi?**

Včasih sva se skregala zaradi malenkosti, ki so bile predvsem posledica pomanjkanja komunikacije ali nerazumevanja drug drugega (F.4.1.).

- **Kaj ste storili, ko so se pojavile težave?**

Vsak je vztrajal pri svojem (F.5.1.). A kmalu je nekdo vedno popustil (F.5.2.).

- **Kako ste reševali takšne situacije?**

S pogovorom, ko sva se oba pomirila (F.6.1.).

3. **Kakšne so bile vaše prioritete v življenju, ko ste bili še sami brez otrok?**

Moje prioriteta je bil partner (F.7.1.). Trenirala sem tudi ples in nastopala v muzikalih (F.7.2.), tako da je bila to moja druga prioriteta, ker to počnem že celo življenje in je to

moja sprostitev. Imava skupne prijatelje (F.7.3.) in se tudi velikokrat družimo in zabavamo skupaj. Služba je bila tudi izjemnega pomena (F.7.4.). Sva sicer oba zaposlena ampak sva oba delala na tem, da si najdeva boljšo zaposlitev in posledično višjo plačo (F.7.5.).

4. Kako je potekalo načrtovanje družine oz. odločitev za otroka? Katere dejavnike ste pri tej odločitvi upoštevali?

Skupaj z možem sva se že dolgo pred tem pogovarjala (F.8.1.) o tem in ko se nama je zdel čas primeren, sva se skupaj odločila za otroka. Ključna je bila predvsem finančna stabilnost (F.8.2.), saj je mož takoj po poroki ostal brez službe, tako da je morala širitev družine nekoliko počakati (F.8.3.). Potem pa sem tudi sama počakala, da sem v službi dobila pogodbo za nedoločen čas (F.8.4.).

5. Če je bila odločitev za otroka v naprej načrtovana; koliko in o kakšnih temah konkretno ste se pogovarjali o starševstvu s partnerjem? Kako ste to doživljali? Kje ste našli oporo oz. pomoč?

Pogovarjala sva se občasno nekaj let pred samo odločitvijo, predvsem o tem, kdaj se nama zdi, da bi si želela imeti otroka (F.9.1.), koliko (F.9.2.). V zadnjem letu pa tudi o tem, kaj to pomeni za naju (F.9.3.). Imela sva zelo sproščen pogovor (F.9.4.) in nisva imela občutka, da bi kateri od naju pritiskal na drugega. Oporo sva našla v drug drugemu (F.9.5.).

6. Ste imeli dileme/strahove, kzo ste pomislili na starševstvo?

Seveda je bil prisoten strah, ali boš zmogel, ali boš dobra mati in podobno (F.10.1.). Sama sem precej samokritična in želim vse stvari izpeljati čim bolje, zato sem se bala, kako mi bo šlo. Poleg tega nisem vedela, kako se bom lahko odpovedala vsem hobijem (F.10.2.).

7. Če ste jih imeli, kako so te dileme/strahovi vplivali na vaš partnerski odnos?

Včasih je mož menil, da bi se lahko odločila za otroka že prej, ampak sva vse te stvari predebatirala in se strinjala glede odločitev. Mož mi je bil v neizmerno oporo (F.11.1.).

8. Sedaj, ko ste starš- katere od prej naštetih stvari še počnete skupaj z partnerjem? Kaj pa so tiste stvari, ki jih sedaj mogoče na novo rada počneta samo vidva?

Bolj malo (F.12.1.) :-) V zadnjem času nama kdaj pa kdaj uspe skupaj pogledati kakšen film (F.12.2.) in če imava srečo skupaj pojeva večerjo (F.12.3.). Zvečer se stisneva in se pogovarjava o malčku in stvareh, ki so se nama dogajale čez dan (F.12.4.).

9. Ste opazili, da se je po rojstvu otroka kaj spremenilo v odnosu med vama? Če da, kaj je bilo to?

V začetku je bilo nekoliko več napetosti (F.13.1.), saj sva se oba morala privaditi na novo vlogo staršev. Odnos je zagotovo drugačen, v določenih meri globlji (F.13.2.) in bolj osredotočen na malčka namesto na naju dva, kot je to bilo prej (F.13.3).

10. Kakšne so morebitne težave, ki se pojavljajo sedaj, ko sta prešla iz partnerstva v starševstvo?

Zaradi neprespanih noči sva nekoliko manj potrpežljiva drug do drugega (F.14.1.), zato včasih malenkosti sprožijo slabo voljo in kakšen prepir (F.14.2.). Ter včasih je prepir zaradi nestrinjanja glede ravnanja z malčkom (F.14.3.). Pozna se, da manj časa nameniva drug drugemu in včasih je zato nekoliko več slabe volje (F.14.4.).

11. Kako se soočita s temi težavami?

Ponavadi se sama pomiriva, ker drug opozori drugega (F.15.1.)

12. Kakšno oporo pri tem potrebujete (emocionalno/informacijsko/socialno/materialno)? Kam se obrnete po pomoč, če s partnerjem ne najdeta rešitve? Kako ocenjujete to oporo in pomoč

Zaenkrat nisva iskala še nobene pomoči (F.16.1.). Je pa res, da pomaga pogovor s starši in bratovo punco (F.16.2.). Pogled z druge perspektive je vedno dobrodošel in pogovor umiri strasti.

13. Kakšno pomoč bi morebiti še potrebovali, da bi lažje reševali težave, ki se porajajo v partnerski zvezi ali pa pri starševstvu?

Zaenkrat se nama zdi, da ne potrebujeva druge pomoči kar se tiče partnerske zveze (F.17.1.). Kar se tiče starševstva pa je veliko pomoči na voljo (starši, prijatelji, pediatrija, internet) (F.17.2.).

9.2.7. INTERVJU G

Spol: M

1. Gospodinjstvo:

Živimo v skupnem gospodinjstvu in sicer v najemu (G.1.1.).

(v partnerski zvezi 9 let, ob rojstvu 1. Otroka 5.let)

Vaša in partnerjeva starost ob rojstvu prvega otroka: 30 30

2. Opišite svoje partnersko življenje preden ste postali starš?

- Kakšen je bil odnos med vama?

Imela sva kar buren odnos (G.2.1.). Spremljaje so naju težave, ker sva dvakrat vmes prekinila najino zvezo zaradi nezaupanja (G.2.2.). Vsakič znova je bilo težko vzpostaviti neki zvezo, ki bi bila brez težav (G.2.3.). Ko so bili tisti dobri, pozitivni trenutku sva pa vedno uživala v skupni družbi (G.2.4.), se veliko smejala (G.2.5.).

- Kaj sta rada počela skupaj?

Zelo rada sva potovala (G.3.1.). Vedno sva si izbrala drugo destinacijo in tako spoznavala različne kulture. Oba sva športnika, tako da se je najina zveza vrtela okrog športnih dejavnosti- teka, tenisa, fitnesa (G.3.2.). Ko sva želela odmislit težave, ki sva jih prinašala iz službe sva šla pa v mesto na kozarček vinčka (G.3.3.).

- Kaj so bile morebitne težave, ki so se pojavile v partnerski zvezi?

Nezaupanje zaradi preteklosti je bilo prisotno, mislim, da je bila to največja težava iz katere so izvirali vsi prepiri (G.4.3.).

- Kaj ste storili, ko so se pojavile težave?

Vsak je povedal svoje videnje določene situacije in tudi povedal kako se kdo počuti (G.5.1.). Seveda je vsak od partnerjev imel občutek, da zgodba ne drži v celoti tako kot jo je povedal partner (G.5.2.).

- **Kako ste reševali takšne situacije?**

- Težave sva rešila z pogovorom (G.6.1.). Preden je do pogovora sploh prišlo, je vsak rabil malo časa, da razmisli o sebi in nastali težavi (G.6.2.). Ko so se začetne strasti pomirile, sva se pogovorila in to je bilo to.

3. Kakšne so bile vaše prioritete v življenju, ko ste bili še sami brez otrok?

Ko sva začela zvezo sem bil jaz na medicinski fakulteti, ki traja dlje časa, kot na ostalih fakultetah. Partnerica je bila že dolgo časa prej zaposlena, saj dela v družinski firmi. Meni je bilo pomembno, da končam študij (G.7.1.), dobim specializacijo (G.7.2.) in se nato zaposlim (G.7.3.). Oba se rada ukvarjava z športom, tako da je bil šport tudi prioriteta (G.7.4.). In pa seveda prijatelji (G.7.5.).

4. Kako je potekalo načrtovanje družine oz. odločitev za otroka? Katere dejavnike ste pri tej odločitvi upoštevali?

Rojstvo prvega otroka ni bilo načrtovano (G.8.1.). Sva pa imela na srečo urejeno stanovanje (G.8.2.) in finančno varnost (G.8.3.).

5. Če je bila odločitev za otroka v naprej načrtovana; koliko in o kakšnih temah konkretno ste se pogovarjali o starševstvu s partnerjem? Kako ste to doživljali? Kje ste našli oporo oz. pomoč? ...

Otrok ni bil načrtovan, zato se konkretno nisva pogovarjala prej o starševstvu s partnerico. Sva se pa potem, ko sva izvedela, da bova dobila otroka pogovarjala v temah kot so če bova sploh zmogla bit dobra starša? (G.9.1.) Bova znala funkcionirat med sabo in z otrokom? (G.9.2.) Oporo sem našel pri svojih starših kateri so me pomirili, da bo vse v redu (G.9.3.).

6. Ste imeli dileme/strahove, ko ste pomislili na starševstvo?

Seveda, strah pred neznanim ter odgovornostjo (G.10.1.). Strah, ki je osebno mene spremljal je bil ta, če bo otrok zdrav (G.10.2.).

7. Če ste jih imeli, kako so te dileme/strahovi vplivali na vaš partnerski odnos?

Ker sva imela v preteklosti buren odnos lahko rečem, da je otrok na naju vplival zelo pozitivno (G.11.1.), saj sva en drugemu povrnila neko zaupanje (G.11.2.), katero je prej manjkalo. Več časa sva preživela skupaj, zaradi priprave na otroka in to je na naju res pozitivno vplivalo. Zbližala sva se (G.11.3.).

8. Sedaj, ko ste starš- katere od prej naštetih stvari še počnete skupaj z partnerjem? Kaj pa so tiste stvari, ki jih sedaj mogoče na novo rada počneta samo vidva?

Kot sva to prej počela, tudi sedaj spijsva kozarček vinčka vendar redkeje (G.12.1.). Na vsake toliko prosiva tudi stare starše za varstvo, da greva lahko na večerjo in sva tako samo midva (G.12.2.). Čakava na boljše čase, ko otroci odrastejo, bo to večkrat mogoče. Večkrat se zgodi, da grem jaz sam z prijatelji na pivo, ali pa partnerica sama (G.12.3.). To je to, kar je novo- včasih nisva šla tolikokrat ločeno v družbo.

9. Ste opazili, da se je po rojstvu otroka kaj spremenilo v odnosu med vama? Če da, kaj je bilo to?

Marsikaj, predvsem energijo, ki sva jo prej vlagala vase (odnos, vezo), zdaj preusmerjava na otroke (G.13.1.). Na nek način sva se zbližala (G.13.2.) in dobila zaupanje drug drugega (G.13.3.). Vsak ve, da se lahko zanese na drugega. Lahko rečem, da je otrok rešil najino zvezo (G.13.4.).

10. Kakšne so morebitne težave, ki se pojavljajo sedaj, ko sta prešla iz partnerstva v starševstvo?

Različni pogledi na vzgojo (G.14.1.). Jaz mislim, da je tako pravi, ona misli da je po njeno prav. Tukaj pride, do kakšnih sporov (G.14.2.). Velikokrat pride do sporov zaradi nepospravljenega stanovanja (G.14.3.), ki bi jaz želel, da je tako, kot je bilo preden sva dobila otroka. Ona pa trdi, da ne more, ker je takoj ko pospravi, spet vse razmetano in se vrti v krogu.

11. Kako se soočita s temi težavami?

Dava vedeti en drugemu kaj naju moti (G.15.1.) in se skušava lepo pogovoriti. Včasih je to uspešno (G.15.2.), včasih pa pride do še večjega prepira in krega (G.15.3.).

12. Kakšno oporo pri tem potrebujete (emocionalno/informacijsko/socialno/materialno)? Kam se obrnete po pomoč, če s partnerjem ne najdeta rešitve? Kako ocenjujete to oporo in pomoč?

Zunanje pomoči za reševanje najinih težav zaenkrat ne potrebujeva (G.16.1.). Ob vsaki težavi se sproti dogovarjava/pogovarjava včasih manj spet drugič bolj uspešno.

13. Kakšno pomoč bi morebiti še potrebovali, da bi lažje reševali težave, ki se porajajo v partnerski zvezi ali pa pri starševstvu?

Že nekaj časa razmišljava, da bi šla skupaj na kakšen tečaj o vzgoji (G.17.1.) ali pa o partnerskih odnosih (G.17.2.). Morda bi nama to pomagalo. Tako da mogoče je to to, kar potrebujeva, da bi nama bilo v prihodnosti lažje.

9.2.8. INTERVJU H

Spol: M

1. Gospodinjstvo:

Stanujemo skupaj z mojo materjo (H.1.1.).

Vaša in partnerjeva starost ob rojstvu prvega otroka: __34__ __26__

2. Opišite svoje partnersko življenje preden ste postali starš?

Kakšen je bil odnos med vama?

Preden smo postali starši smo veliko uživali (H.2.1.) in se imeli fajn ob tem smo še urejali hišo in se veliko posvečali eden drugemu (H.2.2.). Spoštovala sva potrebe drug drugega (H.2.3.).

- Kaj sta rada počela skupaj?

Počela sva veliko različnih stvari ,potovala (H.3.1.) , družila z prijatelji (H.3.2.), sexala (smeh) (H.3.3.) in vse kar paše zraven ko nimaš otrok in si mlad.

- Kaj so bile morebitne težave, ki so se pojavile v partnerski zvezi?

Hmm... Težave z zanositvijo je bil najin največji problem (H.4.1.).

Kaj ste storili, ko so se pojavile težave?

Kot prvo smo poiskali strokovno pomoč (H.5.1.), največ nama je pa pomenil pogovor z prijatelji (H.5.1.).

- Kako ste reševali takšne situacije?

Na čim bolj miren (H.6.1.) in sproščen način (H.6.2.), pravijo v slogi je moč.

3. Kakšne so bile vaše prioritete v življenju, ko ste bili še sami brez otrok? Služba je bila obema prioriteta.

Brez službe se ne bi mogla preživljati (H.7.1.). Urejala sva hišo mojih staršev (H.7.2.), s katerimi živimo skupaj. Prioriteta mi je bilo uživanje (H.7.3.), dokler še ni otrok. In rada sva potovala (H.7.4.).

4. Kako je potekalo načrtovanje družine oz. odločitev za otroka? Katere dejavnike ste pri tej odločitvi upoštevali?

Pomembno nama je bilo da sva imela urejen dom (H.8.1.). Načrte nama je krojila usoda z težko zanositvijo. Porabila sva skoraj 6 let po klinikah za reprodukcijo (H.8.2.).

5. Če je bila odločitev za otroka v naprej načrtovana; koliko in o kakšnih temah konkretno ste se pogovarjali o starševstvu s partnerjem? Kako ste to doživljali? Kje ste našli oporo oz. pomoč?

Načrti so bili samo ne po naših planih (H.9.1.) kot je že zgoraj napisano. Najbolj obširne teme so bile težava z zanositvijo (H.9.2.), umetna oploditev (H.9.3.) in podobno. Doživljali smo vse skupaj dokaj mirno (H.9.4.) saj smo se veliko pogovarjali z prijatelji o temu (H.9.5.), in tudi pri njih smo našli oporo in podporo saj so šli skozi podoben proces.

6. Ste imeli dileme/strahove, ko ste pomislili na starševstvo?

Ni bilo strahov (H.10.1.)

7. Če ste jih imeli, kako so te dileme/strahovi vplivali na vaš partnerski odnos?

Veselili smo se vsega. Seveda naju je pa proces umetnih oploditev zelo povezal (H.11.1.) saj pri teh situacijah moraš biti trden in vztrajen ter povezan (H.11.2.).

8. Sedaj, ko ste starš- katere od prej naštetih stvari še počnete skupaj z partnerjem? Kaj pa so tiste stvari, ki jih sedaj mogoče na novo rada počneta samo vidva?

Koliko nam čas dopušča uživamo skupaj, potujemo (H.12.1.) in se družimo z prijatelji (H.12.2.). Samo midva težko kaj počneva brez da ni otrok zraven (H.12.3.). Bomo videli, ko otroci zrastejo, kaj bova na novo počela skupaj.

9. Ste opazili, da se je po rojstvu otroka kaj spremenilo v odnosu med vama? Če da, kaj je bilo to?

Seveda se je spremenilo, nimava več veliko časa eden za drugega (H.13.1.) saj se vse vrti okoli otrok (H.13.2.). Kot prvo je to veliko manj časa za nežnega posvečanja partnerici (H.13.3.), manj spolnosti kar posledično tudi malenkost spremeni odnos (H.13.4.) oz. bolj pusto rata vse skupaj. Upajmo na boljše čase.

10. Kakšne so morebitne težave, ki se pojavljajo sedaj, ko sta prešla iz partnerstva v . starševstvo?

Težava je predvsem obvladovanje otrok (H.14.1.). Nekih posebnih težav pa ni...

11. Kako se soočita s temi težavami?

Bereva veliko po internetu o vzgoji in metodah kaj bi bilo najboljše (H.15.1.). Skupaj predelava kar sva prebrala in si podava mnenje kaj bi bilo od prebranega res koristno in bi nama morda lahko pri tem pomagalo (H.15.2.).

12. Kakšno oporo pri tem potrebujete

(emocionalno/informacijsko/socialno/materialno)?Kam se obrnete po pomoč, če s partnerjem ne najdeta rešitve? Kako ocenjujete to oporo in pomoč?

Največkrat se soočamo z tem, da se pogovarjamo z prijatelji, ki imajo otroke ,kako so določene stvari obvladovali z njihovimi otroci se pravi je pomoč bolj informacijske narave (H.16.1.). Ocenjujemo kot veliko prednost(H.16.2.) ,saj tudi potem vidiš, da nimaš samo ti takšnih problemov ampak večina vsi ,ki imajo otroke podobne starosti in si malo olajšaš ter omiliš jezo(H.16.3.).

13. Kakšno pomoč bi morebiti še potrebovali, da bi lažje reševali težave, ki se porajajo v partnerski zvezi ali pa pri starševstvu?

Zaenkrat ni takšnih hudih problemov ,da bi potrebovali še kakšno drugo pomoč (H.17.1.).

9.3. PRILOGA 3: KODIRANJE

9.3.1. *Odprto kodiranje*

- **GOSPODINJSTVO**

INTERVJU A: Živimo v lastnem gospodinjstvu.

Lastno gospodinjstvo (A.1.1.)

INTERVJU B: Smo kupili stanovanje, tako da je lastniško.

Lastno gospodinjstvo v lastnem stanovanju. (B.1.1.)

INTERVJU C: Imamo lastno gospodinjstvo.

Lastno gospodinjstvo (C.1.1)

INTERVJU D: živimo v najemniškem stanovanju.

Lastno gospodinjstvo v najemniškem stanovanju. (D.1.1.)

INTERVJU E: Živimo v lastnem gospodinjstvu.

Lastno gospodinjstvo (E.1.1.)

INTERVJU F: Živimo skupaj z njegovimi starši.

Gospodinjstvo skupaj z njegovimi starši (F.1.1.)

INTERVJU G: Živimo v skupnem gospodinjstvu in sicer v najemu.

Lastnem gospodinjstvo v najemniškem stanovanju. (G.1.1.)

INTERVJU H: Stanujemo skupaj z mojo materjo.

Gospodinjstvo skupaj z svojimi starši. (H.1.1.)

- **ODNOS MED PARTNERJEMA BREZ OTROK**

INTERVJU A: Imela sva zelo spoštljiv odnos. Vse je bilo izjemno sproščeno pa tudi mirno.

Spoštljiv odnos (A.2.1.)

Sproščen odnos (A.2.2)

Miren odnos (A.2.3.)

INTERVJU B: Preden sva pričakala najino prvo deklico sva imela izjemen odnos. Odnos v katerem je bilo ogromno spoštovanja. Bila sva zelo zaljubljena in tudi izjemno naklonjena drug drugemu.

Izjemen odnos (B.2.1.)

Spoštljiv odnos (B.2.2.)

Zaljubljen odnos (B.2.3.)

Predana/naklonjena drug drugemu (B.2.4.)

INTERVJU C: Dobro sva se razumela, podpirala sva drug drugega, se veliko pogovarjala in imela sva skupne rituale. Zelo sva si bila naklonjena.

Drug drugega sta podpirala (C.2.1.)

Veliko sta se pogovarjala (C.2.2.)

Skupni rituali (C.2.3.)

Predana/naklonjena drug drugemu (C.2.4.)

INTERVJU D: Preden sva postala starša sva imela zelo sproščen odnos (D.2.1.). Bila sva zelo zaljubljen par (D.2.2.). Tako meni kot moji partnerici, je bilo zelo pomembno, da se med seboj spoštujeva (D.2.3.), kot dva odrasla človeka in sva se.

Sproščen odnos (D.2.1.)

Zaljubljen odnos(D.2.2.)

Spoštljiv odnos (D.2.3.)

INTERVJU E: Preden sva postala starša, sva bila skupaj že skoraj 9 let. Lahko rečem, da sva se v tem času dodobra spoznala in se nekako sprejela z vsemi pozitivnimi in tudi negativnimi lastnostmi (E.2.1.). Odnos je bil zelo trden (E.2.2.), prepričana sva bila v to, da bova ostala skupaj (E.2.3.). Najin odnos je temeljil na humorju (E.2.4.). Veliko sva se smejala, imela interne šale. Uživala sva v družbi drug drugega (E.2.5.).
Sprejemanje pozitivnih in negativnih lastnosti (E.2.1.)

Drug drugega sta podpirala (E.2.2.)

Prepričana, da bosta skupaj za vedno (E.2.3.)

Odnos temeljil na humorju (E.2.4.)

Uživanje v družbi drug drugega (E.2.5.)

INTERVJU F: Imela sva romantičen odnos. Najin odnos temelji na spoštovanju. Skoraj vse stvari počela skupaj. Veliko časa sva preživela skupaj.

Romantičen odnos (F.2.1.)

Spoštljiv odnos (F.2.2.)

Veliko stvari počela skupaj (F.2.3.)

INTERVJU G: Imela sva kar buren odnos. Spremljaje so naju težave, ker sva dvakrat vmes prekinila najino zvezo zaradi nezaupanja. Vsakič znova je bilo težko vzpostaviti neki zvezo, ki bi bila brez težav. Ko so bili tisti dobri, pozitivni trenutku sva pa vedno uživala v skupni družbi, se veliko smejala.

Buren odnos (G.2.1.)

Večkratna prekinitev zveze zaradi nezaupanja (G.2.2.)

Težka ponovna vzpostavitev zdrave zveze (G.2.3.)

Uživala v družbi drug drugega (G.2.4.)

Veliko smeha (G.2.5.)

INTERVJU H: Preden smo postali .starši smo veliko uživali in se imeli fajn ob tem smo še urejali hišo in se veliko posvečali eden drugemu. Spoštovala sva potrebe drug drugega.

Veliko skupnega uživanja (H.2.1.)

Posvečala drug drugemu (H.2.2.)

Spoštljiv odnos (H.2.3.)

- **SKUPNI HOBIJI/STVARI, KI STA JIH POČELA, KO ŠE NI BILO OTROK**
INTERVJU A: Zelo rada sva hodila na morje. Šla sva na sprehode in na kozarec vina v center Ljubljane. Veliko smo imeli zabav z njegovimi prijatelji, ki so postali tudi moji prijatelji.

Hodila na izlete (A.3.1)

Skupni sprehodi (A.3.2.)

Skupna pijača (A.3.3.)

Hodila na zabave (A.3.4.)

INTERVJU B: Rada sva se razvajala, skupaj sva uživala, potovala, hodila na nogometne tekme, hodila na sprehode. Živimo v centru Ljubljane, tako da sva skoraj vsak dan šla čez dan na kavico in preprosto uživala.

Skupna razvajanja (B.3.1.)

Uživanje (B.3.2.)

Potovanja (B.3.3.)

Ogled nogometnih tekem (B.3.4.)

Skupni sprehodi (B.3.5.)

Skupna pijača (B.3.6.)

INTERVJU C: Zelo rada sva šla jesti ven v različne restavracije. Hrano oba obožujeva. Vsako leto sva šla vsaj 2x na daljše potovanje, jaz in ona. Zvečer sva si pa po navadi ogledala kakšen dober film.

Skupni obedi v restavracijah (C.3.1.)

Potovanja (C.3.2.)

Gledanje filmov (C.3.3.)

INTERVJU D: Zelo rada sva hodila na izlete. Rada sva se sprehajala po centru Ljubljane, sploh v prazničnem času, ko je bila Ljubljana okrašena in je bilo tako zelo romantično vzdušje. Vedno sva si vzela čas za najine zmenke, na katerih sva šla v kino, v restavracijo na večerjo. Oba imava rada aktivne dejavnosti, zato sva se velikokrat športno udejstvovala.

Hodila na izlete (D.3.1.)

Skupni sprehodi (D.3.2.)

Hodila na zmenke (D.3.3.)

Hodila v kino (D.3.4.)

Skupni obedi v restavraciji (D.3.5.)

Skupne športne dejavnosti (D.3.6.)

INTERVJU E: Velikokrat sva šla v kino, na kakšen izlet, zelo rada sva doma pogledala kakšen film. Veliko sva hodila na sprehode.

Hodila v kino (E.3.1.)

Hodila na izlete (E.3.2.)

Gledanje filmov (E.3.3.)

Skupni sprehodi (E.3.4.)

INTERVJU F: Skoraj vse stvari. Predvsem zvečer sva skupaj pogledala kakšen film, se stisnila skupaj in skupaj zaspala. Rada sva šla v kino.

Skoraj vse stvari počela skupaj (F.3.1.)

Gledanje filmov (F.3.2.)

Izkazovanje nežnosti (F.3.3.)

Šla v kino (F.3.4.)

INTERVJU G: Zelo rada sva potovala. Vedno sva si izbrala drugo destinacijo in tako spoznavala različne kulture. Oba sva športnika, tako da se je najina zveza vrtela okrog športnih dejavnosti- teka, tenisa, fitnesa. Ko sva želela odmislit težave, ki sva jih prinašala iz službe sva šla pa v mesto na kozarček vinčka.

Potovanja (G.3.1.)

Skupne športne dejavnosti (G.3.2.)

Skupna pijača (G.3.3.)

INTERVJU H: Počela sva veliko različnih stvari ,potovala , družila z prijatelji, sexala (smeh) in vse kar paše zraven ko nimaš otrok in si mlad.

Potovanja (H.3.1.)

Druženje s prijatelji (H.3.2.)

Spolnost (H.3.3.)

- **TEŽAVE V PARTNERSKI ZVEZI**

INTERVJU A: Pogledi na določene stvari, saj je 8 let razlike med nama. Včasih nisva vedela kaj kdo hoče povedati oz. sva izrečeno napačno razumela in se zato sporekla.

Različni pogledi (A.4.1.)

Težave v komunikaciji (A.4.2.)

Spori (A.4.3.)

INTERVJU B: Težav nisva imela. Ne takšnih konkretnih. Prisotni pa so manjši spori, nič posebnega. Partnerska zveza je res potekala zelo lepo, zelo sva bila pozitivno naravnana. Manjši spori pa že skorajda morajo biti kajne.

Ni bilo konkretnih težav (B.4.1.)

Manjši spori (B.4.2.)

Bila pozitivno naravnana v zvezi (B.4.3.)

INTERVJU C: Ni bilo večjih težav, zgolj občasni ne pomembni prepiri o vsakdanjih stvareh.

Manjši spori (C.4.1.)

INTERVJU D: Poleg partnerice sem veliko časa posvečam tudi mojim prijateljem s katerimi skupaj igramo nogomet. Po vsakem treningu, gremo seveda tudi na pivo ali dve. Do težav, ki so se pojavile v partnerski zvezi so bile ravno te moje odsotnosti oz. sem se preveč časa zadržal z prijatelji, medtem ko je bila partnerica sama doma. To ji ni bilo všeč in je bil to razlog spora.

Spori zaradi predolge odsotnosti zaradi druženja s prijatelji (D.4.1.)

INTERVJU E: Predvsem malenkosti, največkrat okrog pospravljanja. Vsak od naju je mislil, da naredi doma več kot drugi.

Spori (E.4.1.)

Vsak misli, da naredi več kot drugi (E.4.2.)

INTERVJU F: Včasih sva se skregala zaradi malenkosti, ki so bile predvsem posledica pomanjkanja komunikacije ali nerazumevanja drug drugega.

Spori zaradi pomanjkanja komunikacije in nerazumevanja partnerja (F.4.1.)

INTERVJU G: Nezaupanje zaradi preteklosti je bilo prisotno, mislim, da je bila to največja težava iz katere so izvirali vsi prepiri.

Spori zaradi nezaupanja (G.4.1.)

INTERVJU H: Hmm... Težave z zanositvijo je bil najin največji problem.

Težave z zanositvijo (H.4.1.)

- **REAKCIJE OB TEŽAVE V PARTNERSTVU**

INTERVJU A: Ponavadi sem jaz kuhala trmo, on se je pa želel pogovoriti. Ker je toliko časa institiral, da se pogovorila sva se. Sem bolj trmasta in je včasih z mano težko.

Trma pri enem partnerju (A.5.1.)

Želja po pogovoru pri drugem partnerju (A.5.2.)

Vztrajanje partnerja za pogovor (A.5.3.)

INTERVJU B: Pri manjših sporih sva se vsak odmaknila za trenutek, za ravno toliko, da so se prve strasti pomirile.

Odmik en od drugega za trenutek (B.5.1)

Pomiritev prvih strasti (B.5.2.)

INTERVJU C: Prišlo je do prepira in kasneje do kompromisa.

Kompromis (C.5.1.)

INTERVJU D: Odkrito sva se pogovorila, da bi prišla do neke ugodne rešitve za oba.

Odkrit pogovor (D.5.1.)

Kompromis (D.5.2.)

INTERVJU E: Včasih sva se poskušala na lep način pogovoriti o težavah, velikokrat pa sva se zaradi tega tudi skregala.

Pogovor na lep način (E.5.1.)

Velikokrat prišlo do spora (E.5.2.)

INTERVJU F: Vsak je vztrajal pri svojem. A kmalu je nekdo vedno popustil.

Vztrajanje pri svojem (F.5.1.)

Hitro je eden popustil (F.5.2.)

INTERVJU G: Vsak je povedal svoje videnje določene situacije in tudi povedal kako se kdo počuti. Seveda je vsak od partnerjev imel občutek, da zgodba ne drži v celoti tako kot jo je povedal partner.

Izrazila svoja občutja, mišljenje o določeni situaciji (G.5.1.)

Obojestransko nezaupanje v informacije (G.5.1.)

INTERVJU H: Kot prvo smo poiskali strokovno pomoč, največ nama je pa pomenil pogovor z prijatelji.

Strokovna pomoč (H.5.1.)

Pogovor s prijatelji (H.5.2.)

- **REŠEVANJE TEŽAV V PARTNERSTVU**

INTERVJU A: Vse težavne situacije rešujeva z pogovorom. Včasih je bil le objem dovolj, da se je situacija pomirila in rešila.

Sedaj- pogovor (A.6.1)

Prej- fizični stik (objem) (A.6.2.)

INTERVJU B: Situacije sva reševala z pogovorom.

S pogovorom (B.6.1.)

INTERVJU C: S pogovorom. Oba želiva imeti takoj razčiščene stvari, tako da sva se vsakič hitro pogovorila.

Z pogovorom (C.6.1.)

Takojšna rešitev problemov (C.6.2.)

INTERVJU D: Ugotovil sem, da mi partnerica pomeni več, kot druženje in popivanje s prijatelji zato sem zmanjšal aktivnosti in se bolj posvetil svoji partnerici.

Zmanjšal aktivnosti in se posvetil partnerici (D.6.1.)

INTERVJU E: Večina teh težav je ostala kar nerešenih, ker se nikakor nisva uspela zmeniti. Včasih je kdo popustil, večino pa sva skregala, se tudi hitro pobotala, ampak pospravil ni pa še vedno noben.

Nerešene težave (E.6.1.)

Včasih je nekdo popustil (E.6.2.)

Spori (E.6.3.)

Hitro pobotanje (E.6.4.)

INTERVJU F: S pogovorom, ko sva se oba pomirila.

S pogovorom (F.6.1.)

INTERVJU G: Težave sva rešila z pogovorom. Preden je do pogovora sploh prišlo, je vsak rabil malo časa, da razmisli o sebi in nastali težavi. Ko so se začetne strasti pomirile, sva se pogovorila in to je bilo to.

S pogovorom (G.6.1.)

Vsak potreboval trenutek samo zase (G.6.2.)

INTERVJU H: Na čim bolj miren in sproščen način, pravijo v slogi je moč.

Težave reševala na miren način (H.6.1.)

Težave reševala na sproščen način (H.6.2.)

- **PRIORITETE V ŽIVLJENJU BREZ OTROK**

INTERVJU A: Najbolj pomembno mi je bilo, da uspešno končam srednjo šolo in se na to vpišem na fakulteto, katero tudi seveda dokončam. Tako da, prva prioriteta mi je bila izobrazba. Želela bi si, da bi dobila službo, tako bi bila finančno neodvisna od partnerja, ki je zaposlen, vendar sem zanosila med študijem. Urejala sva tudi svoje stanovanje, tako da nama je bilo glavno, da ga lepo urediva in v njem zaživiva.

Pridobitev izobrazbe (A.7.1.)

Zaposlitev (A.7.2)

Finančna neodvisnost od partnerja (A.7.3.)

Skupno gospodinjstvo (A.7.4.)

INTERVJU B: Ko sva bila brez otrok je bilo glavno uživanje v življenju. Zelo rada potujeva, tako da sva tudi takrat, ko še nisva imela otrok, vedno kam odpotovala in uživala. Nisva potrebovala družbe, ker sva bila drug drugemu dovolj. Želela sem zaključiti šolanje na fakulteti in sem ga.

Uživanje življenja (B.7.1.)

Potovanja (B.7.2.)

Nista potrebovala družbe, bila sta si dovolj drug drugemu (B.7.3)

Pridobitev izobrazbe (B.7.4.)

INTERVJU C: Meni je bila najpomembnejša prioriteta moja športna kariera, katera je tudi vir mojega zaslužka. Od partnerke pa izobrazba. Je bila študentka in se je vse vrtelo okrog učenja. Delala sva tudi na tem, da si urediva lastno stanovanje, ne da živiva v najemniškem stanovanju

Kariera (C.7.1.)

Pridobitev izobrazbe (C.7.2.)

Lastno gospodinjstvo (C.7.3.)

INTERVJU D: Moje prioritete so bile v prvi vrsti izobrazba, saj sem želel dokončati šolanje. Po končanem šolanju sem si takoj želel najti zaposlitev, kar mi je tudi uspelo. Naslednja prioriteta so bili prijatelji in seveda partnerica.

Pridobitev izobrazbe (D.7.1.)

Zaposlitev (D.7.2.)

Druženje z prijatelji (D.7.3.)

Partner(D.7.4.)

INTERVJU E: Preden sva se odločila za otroka, sva ravno kupila stanovanje, zato so bile najine prioritete predvsem opremljanje stanovanja in varčevanje denarja, ker sva si ga sposodila. Predvsem sva želela kvalitetno preživeti čas drug z drugim.

Urejanje lastnega gospodinjstva (E.7.1.)

Varčevanja denarja za vračilo posojila za stanovanje (E.7.2.)

Kvalitetno preživet čas drug z drugim (E.7.3.)

INTERVJU F: Moje prioriteta je bil partner. Trenirala sem tudi ples in nastopala v muzikalih, tako da je bila to moja druga prioriteta, ker to počnem že celo življenje in je to moja sprostitev. Imava skupne prijatelje in se tudi velikokrat družimo in zabavamo skupaj. Služba je bila tudi izjemnega pomena. Sva sicer oba zaposlena ampak sva oba delala na tem, da si najdeva boljšo zaposlitev in posledično višjo plačo.

Partner (F.7.1.)

Partnerjevi hobiji (F.7.2.)

Druženje s prijatelji (F.7.3.)

Zaposlitev (F.7.4.)

Iskanje boljše zaposlitve z boljši plačo (F.7.5.)

INTERVJU G: Ko sva začela zvezo sem bil jaz na medicinski fakulteti, ki traja dlje časa, kot na ostalih fakultetah. Partnerica je bila že dolgo časa prej zaposlena, saj dela v družinski firmi. Meni je bilo pomembno, da končam študij, dobim specializacijo in se nato zaposlim. Oba se rada ukvarjava z športom, tako da je bil šport tudi prioriteta. In pa seveda prijatelji.

Pridobitev izobrazbe (G.7.1.)

Specializacija (G.7.2.)

Zaposlitev (G.7.3.)

Športne aktivnosti (G.7.4.)

Druženje s prijatelji (G.7.5.)

INTERVJU H: Brez službe se ne bi mogla preživljati. Urejala sva hišo mojih staršev, s katerimi živimo skupaj. Prioriteta mi je bilo uživanje, dokler še ni otrok. In rada sva potovala.

Zaposlitev (H.7.1.)

Urejanje lastnega gospodinjstva (H.7.2.)

Uživanje življenja (H.7.3.)

Potovanja (H.7.4.)

- **IZPOLNJENI DEJAVNIKI PRI NAČRTOVANJU DRUŽINE**

INTERVJU A: O otroku sva se začela pogovarjat, ko sva kupila stanovanje. Prej sva živela v majhnem najemniškem stanovanju, tako da do teme otrok sploh ni prišlo. Jaz sem o otroku bolj razmišljala kot moj partner, ker sem si vedno želela imeti mlada družino. Partner je pa želel imeti stvari kot je stanovanje urejeno, da bi se lažje pripravila na dojenčka. Uredila sva stanovanje in nato so se počasi začeli pogovori o otrocih. Čez eno leto sem nato tudi zanosila. Najpomembnejše nama je bilo, da imava lastno gospodinjstvo in da nisva v najemu.

Lastno gospodinjstvo (A.8.1.)

Želja po otroku pri enem partnerju močnejša kot pri drugem (A.8.2.)

INTERVJU B: Zelo hitro, ko sva postala par, sva se preselila v skupno stanovanje. Leto, dve je minilo in začela sva se pogovarjati o otrocih. Partner ima tri nečakinje, ki sva jih velikokrat pazila in sva se oba kar znašla v situaciji z otroci. Najpomembnejše nama je bilo, da imava oba željo po otroku. Jaz sem bila sicer študentka brez prihodka, partner je bil zaposlen.

Hitra odločitev za skupno gospodinjstvo (B.8.1.)

Pogovor o otrocih po letu, dve skupnega življenja (B.8.2.)

Predhodne izkušnje z otroki (B.8.3.)

Želja po otroku obeh partnerjev (B.8.4.)

Partner bil študent brez prihodkov (B.8.5.)

Partner bil zaposlen (B.8.6.)

INTERVJU C: O tem sva se dosti pogovarjala) in se nato skupaj odločila za otroka, ko sva se oba počutila pripravljena. Dejavniki, ki sva jih upoštevala so bili: dovolj financ, lastno stanovanje, dolgotrajna zveza (da sva bila skupaj 9let), ocena da sva čustveno pripravljena sprejeti odgovornost za vzgojo otroka.

Veliko pogovorov na temo otrok (C.8.1.)

Želja po otrok obeh partnerjev (C.8.2.)

Finančna varnost (C.8.3.)

Lastno gospodinjstvo (C.8.4.)

Dolgotrajna zveza (C.8.5.)

Osebna ocena čustvene pripravljenosti in odgovornosti za vzgojo otroka (C.8.6.)

INTERVJU D: Odločitev za otroka je izhajala predvsem iz obojestranske želje po otroku . Partnerica je imela že določene težave, ki bi ovirali zanositev, zato sva se odločila, da se najprej popolnoma pozdravi, nato pa bova začela delati na družini. Meni je bilo pomembno, da kljub temu, da je partnerica bila študentka, bom jaz kot moški lahko preživel družino- torej sem želel imeti službo in redne prihodke preden bi se otrok rodil.

Želja po otroku obeh partnerjev (D.8.1.)

Rešitev zdravstvenih težav, ki bi ovirale zanositev (D.8.2.)

Zaposlitev (D.8.2.)

INTERVJU E: Odločitev za otroka je bila bolj impulzivna , nosečnost načrtovana, ampak nisvapre več razmišljala o nekih dejavnikih. Imela sva rešen stanovanjski problem, fant je imel redno službo za nedoločen čas, jaz sem bila sicer še študentka, ampak so se obetala pripravništva. Plan je bil, da začneva delat na otroku, dokler nama kej rata nardit, bom jaz dobila pripravništvo. Ampak naju je plus na testu (pre)hitro presenetil.

Impulzivna odločitev za otroka (E.8.1.)

Lastno gospodinjstvo (E.8.2.)

Redna zaposlitev pri enem partnerju (E.8.3.)

INTERVJU F: Skupaj z možem sva se že dolgo pred tem pogovarjala o tem in ko se nama je zdel čas primeren, sva se skupaj odločila za otroka. Ključna je bila predvsem finančna stabilnost, saj je mož takoj po poroki ostal brez službe, tako da je morala širitev družine nekoliko počakati. Potem pa sem tudi sama počakala, da sem v službi dobila pogodbo za nedoločen čas.

Pogovori (F.8.1.)

Finančna varnost (F.8.2.)

Zaradi brezposelnosti je širitev družine počakala (F.8.3.)

Zaposlitev za nedoločen čas (F.8.4.)

INTERVJU G: Rojstvo prvega otroka ni bilo načrtovano (G.8.1.). Sva pa imela na srečo urejeno stanovanje in finančno varnost.

Otrok ni bil načrtovan (G.8.1.)

Lastno gospodinjstvo (G.8.2.)

Finančna varnost (G.8.3.)

INTERVJU H: Pomembno nama je bilo da sva imela urejen dom. Načrte nama je krojila usoda z težko zanositvijo. Porabila sva skoraj 6 let po klinikah za reprodukcijo.

Lastno gospodinjstvo (H.8.1.)

Več let obiskovala klinike za reprodukcijo (H.8.2.)

- **PRIPRAVA NA PRIHOD NOVEGA DRUŽINSKEGA ČLANA**

INTERVJU A: Najprej sem se poglobila v nosečnost- brala knjige kjer sem našla informacije, in tudi na internetu. Po navadi sem jaz iskala informacije, ki so me zanimale in sva kasneje malo predebatirala. Nosečnost je bila zame zelo lepo obdobje in imam lepe spomine. Partner je skrbel, da sem jedla kvalitetno meso in veliko zelenjave. Skoraj vsak dan se je odpravil na tržnico, da bi dobil zame in za otroka le najboljše. Tudi skuhal je velikokrat. Oporo sva našla en v drugemu.

Branje knjig in po internetu o nosečnosti (A.9.1)

Iskanje informacij (A.9.2)

Skupni pogovor o najdenih informacijah (A.9.3)

Skrb za kvalitetno prehrano (A.9.4.)

Razvajanje s strani partnerja (A.9.5.)

Bila si v oporo (A.9.6.)

INTERVJU B: Veliko sva brala in debatirala o tem, kako pripraviti otroka, da bo imel urejeno dnevno in nočno spanje. Oba rabiva več spanca, zato sva raziskovala in iskala rešitve pri tej temi. Dejstvo, da verjetno bomo spali veliko manj kot prej, je v meni vzbujal neko zaskrbljenost kako bom sploh lahko funkcionirala. Oba sva se tolažila s tem, da bo slej ko prej nespečnost minila, ko otrok zraste in da bomo že potrpeli. Načeloma sem pa ogromno vedela o negi otroka in sodelovanja z otrokom,

tako da prav konkretno neki tem nisva raziskovala oz. se o njih poglobljala. Prepustila sva se toku.

Branje in debatiranje o urejenem spalnem ritmu otroka (B.9.1.)

Zavedanje in zaskrbljenosti zaradi prihajajočega pomanjkanja spanca (B.9.2.)

Tolažba, da bo nespečnost minila (B.9.3.)

Predhodna znanja o otrocih in sodelovanje z njimi (B.9.4.)

Prepustitev toku (B.9.5.)

INTERVJU C: Pogovarjala sva se veliko o tem kako si predstavlja življenje z otrokom, kakšna starša želiva biti, kaj bo drugače, ko bova imela otroka. O tem sva se veliko pogovarjala. To sva doživljala kot prijeten pogovor o prihodnosti, ki sva ga velikokrat opremila s humorjem. Oporo in pomoč sva našla drug pri drugemu in prijateljih, ki že imajo otroka in so nama pomagali predstaviti kaj naju čaka.

Predstava, kako bo življenje z otrokom (C.9.1.)

Kakšne spremembe bodo prišle z prihodom otroka (C.9.2.)

Prijetni pogovori o prihodnosti (C.9.3.)

Pogovori opremljeni z humorjem (C.9.4.)

Bila si v oporo (C.9.5.)

Oporo našla pri prijateljih, ki so že starši (C.9.6.)

INTERVJU D: Odločitev je bila načrtovana. Pogovarjala sva se o naslednjih temah: Kdaj imeti otroke, koliko jih imeti, kako bova zagotavljala finance, kje bomo živeli. Sprva so se mi to zdele težke teme, ko pa se je želja po starševstvu okrepila se mi je to zdela čisto vsakdanja tema in mi ni predstavljala težav zato jaz pomoči ali opore nisem potreboval. Če bi oporo in pomoč potreboval pa bi jo poiskal pri partnerici.

Tema: kdaj imeti otroke (D.9.1)

Tema: koliko otrok imeti (D.9.2.)

Spraševanje glede finančne varnosti (D.9.3.)

Vprašanje kje bo skupno gospodinjstvo (D.9.4.)

Želja po starševstvu se je okrepila in strah je izginil (D.9.5.)

Pomoč bi poiskal pri partnerici (D.9.6.)

INTERVJU E: Od odločitve za otroka do nosečnosti je minilo manj kot en mesec, zato moram reči, da se o nekih temah o starševstvu takrat še nisva pogovarjala. Edina debata je bila, da si želiva otroka. Po tem, ko sem že bila noseča, pa sva se pogovarjala predvsem o tem, kako bo, ko bova otroka imela. Želela sva si, da bi še vedno midva ostala midva, da bi imela čas zase. Jaz sem o teh starševskih stvareh več tuhtala in brala, kar se mi je zdelo zanimivo, sem povedala partnerju in sva potem to predebatirala. Veliko sem se pogovarjala tudi s prijateljico, ki že ma otroke in mi je lahko iz prve roke dala kakšen nasvet.

Želja obeh partnerjev za otroka (E.9.1.)

Predstava, kako bo življenje z otrokom (E.9.2.)

Obojestranska želja po ohranitvi partnerstva, kot je bil pred starševstvom (E.9.3.)

Skupni pogovori o najdenih informacijah (E.9.4.)

Oporo našla pri prijateljih, ki so že starši (E.9.5.)

INTERVJU F: Pogovarjala sva se občasno nekaj let pred samo odločitvijo, predvsem o tem, kdaj se nama zdi, da bi si želela imeti otroka, koliko. V zadnjem letu pa tudi o tem, kaj to pomeni za naju. Imela sva zelo sproščen pogovor in nisva imela občutka, da bi kateri od naju pritiskal na drugega. Oporo sva našla v drug drugemu.

Tema: kdaj imeti otroke (F.9.1.)

Sproščen pogovor o otroku (F.9.2.)

Bila si v oporo (F.9.3.)

INTERVJU G: Otrok ni bil načrtovan, zato se konkretno nisva pogovarjala prej o starševstvu s partnerico. Sva se pa potem, ko sva izvedela, da bova dobila otroka pogovarjala v temah kot so če bova sploh zmogla bit dobra starša? Bova znala funkcionirat med sabo in z otrokom? Oporo sem našel pri svojih starših kateri so me pomirili, da bo vse v redu.

Predstava, kako bo življenje z otrokom (G.9.1.)

Kako bosta med seboj funkcionirala (G.9.2.)

Oporo našel pri svojih starših (G.9.3.)

INTERVJU H: Načrti so bili samo ne po naših planih kot je že zgoraj napisano. Najbolj obširne teme so bile težava z zanositvijo , umetna oploditev in podobno. Doživljali smo vse skupaj dokaj mirno saj smo se veliko pogovarjali z prijatelji o temu, in tudi pri njih smo našli oporo in podporo saj so šli skozi podoben proces.

Načrti niso šli po pričakovanjih (H.9.1.)

Tema težave z zanositvijo (H.9.2.)

Tema umetna oploditev (H.9.3.)

Doživljanje situacije dokaj mirno (H.9.4.)

Pogovori s prijatelji, ki so že starši (H.9.5.)

- **STRAHOVI/DILEME NA STARŠEVSTVO**

INTERVJU A: Dilem nisva imela, ker sva si oba želela otroka. Strah je bil prisoten samo v smislu če bom dobra mati? In sva upala da bo otroček zdrav.

Dilem/strahov ni bilo (A.10.1.)

Spraševanje če bosta dobra starša (A.10.2.)

Zdravje otroka (A.10.3.)

INTERVJU B: Bila sem polna strahu, kako bo, ko rodim. Kako bo z najinim odnosom, si bova znala vzeti čas zase? Se bova imela še naprej tako rada? Si bova še naprej tako pomembna drug drugemu? Vsa ta vprašanja sem si ves čas ponavljala..

Strah, kako bo, ko bo prišel otrok (B.10.1.)

Strah pred odnosom v partnerski zvezi ko bo prešla v starševstvo (B.10.2.)

INTERVJU C: Nisem imel dilem in strahov (C.10.1.).

Dilem/strahov ni bilo (C.10.1.)

INTERVJU D: Zaradi zdravstvenih težav partnerice je bil ves čas prisoten strah, če bo sploh lahko zanosila . Strah je bil iz meseca v mesec prisoten, dokler ni zanosila. Skrbelo me je tudi to, če bomo sposobni z eno plačo preživeti mesec, stroške itd. Partnerica je pa ves čas iskala zaposlitev, da bi nam bilo lažje priti če mesec. No pa se je potem otrok rodil preden je našla zaposlitev.

Strah zaradi zdravstvenih težav trajal dokler ni zanosila (D.10.1.)

Strah zaradi finančne ne varnosti (ena plača)(D.10.2.)

INTERVJU E: Jaz sem imela dileme predvsem iz vidika, ali bova dobra starša, kako nama bo uspelo. Ko sem partnerju predstavila svoje dileme, je vedno prebral moje strahove z odgovori, da bova najboljša starša.

Spraševanje če bosta dobra starša (E.10.1.)

Pomiritev s strani partnerja (E.10.2.)

INTERVJU F: Seveda je bil prisoten strah, ali boš zmogel, ali boš dobra mati in podobno. Sama sem precej samokritična in želim vse stvari izpeljati čim bolje, zato sem se bala, kako mi bo šlo. Poleg tega nisem vedela, kako se bom lahko odpovedala vsem hobijem.

Spraševanje če bosta dobra starša (F.10.1.)

Soočanje z odrekanjem prostočasnih dejavnosti (F.10.2.)

INTERVJU G: Seveda, strah pred neznanim ter odgovornostjo. Strah, ki je osebno mene spremljal je bil ta, če bo otrok zdrav.

Strah pred neznanim in odgovornostjo (G.10.1.)

Zdravje otroka (G.10.2.)

INTERVJU H: Ni bilo strahov.

Dilem/strahov ni bilo (H.10.1.)

- **VPLIV STRAHOV/DILEM V PARTNERSTVU**

INTERVJU A: Partner me je vedno znal pomiriti in sva si bila vedno v oporo, tako da ni negativno nič vplivalo na najin partnerski odnos.

Opora v partnerju (A.11.1)

INTERVJU B: Partner me je znova in znova miril, da bo z nama vse ok in naj ne skrbim za najin odnos. On je zelo verjel v to, da nama bo uspelo tako na starševskem področju kot na partnerskem. Mene je pa to res plašilo.

Pomiritev s strani partnerja (B.11.1.)

En partner verjel v uspeh v starševstvo (B.11.2.)

Drug partner bil v strahu zaradi starševstva (B.11.3.)

INTERVJU C: Bila sva 100% pripravljena na starševstvo in za naju je bilo to nekaj pozitivnega.

Bila pripravljena na starševstvo (C.11.1.)

Prihod starševstva pozitivno vplival na partnerski odnos (C.11.2.)

INTERVJU D: En drugemu sva bila v oporo in se bočila, da bo vse v redu. Ta strah naju je morda še bolj zbližal.

Bila si v oporo (D.11.1.)

Strah ju je še bolj zbližal (D.11.2.)

INTERVJU E: Partner je vedno znal pomiriti moje strahove. Velikokrat sem ga vprašala, če je njega kaj strah, pa je vedno rekel, da ne.

Pomiritev s strani partnerja (E.11.1.)

Partnerja ni bilo strah (E.11.2.)

INTERVJU F: Včasih je mož menil, da bi se lahko odločila za otroka že prej, ampak sva vse te stvari predebatirala in se strinjala glede odločitev. Mož mi je bil v neizmerno oporo.

Opora v partnerju (F.11.1.)

INTERVJU G: Ker sva imela v preteklosti buren odnos lahko rečem, da je otrok na naju vplival zelo pozitivno, saj sva en drugemu povrnila neko zaupanje, katero je prej manjkalo. Več časa sva preživela skupaj, zaradi priprave na otroka in to je na naju res pozitivno vplivalo. Zbližala sva se (G.11.3.).

Otrok pozitivno vplival na njiju (G.11.1.)

Povrnitev zaupanja (G.11.2.)

Otrok ju je zbližal (G.11.3.)

INTERVJU H: Veselili smo se vsega. Seveda naju je pa proces umetnih oploditev zelo povezal (H.11.1.) saj pri teh situacijah moraš biti trden in vztrajen ter povezan.

Proces umetnih oploditev ju je zelo povezal (H.11.1.)

Morala sta si biti v oporo (H.11.2.)

- **SKUPNI HOBIJI/STVARI, KI STA JIH POČELA V PARTNERSTVU IN JIH POČNETA TUDI V STARŠEVSTVU**

INTERVJU A: Odkar sva postala starša je minilo 4 leta in moram priznati, da ne vem če sva šla v 4 letih 3x sama v center na sprehod in kozarec vina. Na sprehod sva šla skupaj mogoče ravno 5x. Zabavava se ne več skupaj oz. po navadi gre on posebej, jaz pa ostanem doma, ker se mi po koncu dneva čisto nič ne da in grem rajši počivati. Na novo počneva tudi to, kar se sicer ne zgodi velikokrat, da si zvečer odpreva doma pivo, se usedeva na tla balkona in se pogovarjava kako sva se imela ko nisva imela otrok. Tako ohranja lepe spomine na najin čas partnerstva. Sicer pa oba uživava, ko smo vsi skupaj in se odpravimo na kakšen izlet.

Redko gresta na skupno pijačo (A.12.1)

Redko gresta sama na sprehod (A.12.2)

Ne zabavata se skupaj (A.12.3.)

Eden partner gre s prijatelji ven (A.12.4.)

Drugi partner ostane doma, ker je utrujen (A.12.5.)

Redki sproščeni večer in obujanje spominov, ko še ni bilo otrok (A.12.6.)

Uživanje v družinskih izletih (A.12.7.)

INTERVJU B: Še vedno si vzameva čas zase. Še vedno se razvajava, še vedno greva sama na kavico in preprosto uživava. Hodiva na nogometne tekme, kot sva to počela prej.

Na novo počneva to, da ogromno delava na sebi. Edino potujemo skupaj, le redko greva na potovanje sama. Veliko se kljub otrokom, osredotočava nase in tako odnos skupaj z nama in otroci raste.

Vzameta si čas zase (B.12.1.)

Še vedno se razvajata (B.12.2.)

Še vedno gresta na skupno pijačo (B.12.3.)

Še vedno skupaj uživata (B.12.4.)

Še vedno hodita na nogometne tekme (B.12.5.)

Ogromno delata na sebi (B.12.6.)

Redko sama na potovanje (B.12.7.)

Osredotočanje nase in rast odnosa skupaj z otroci (B.12.8.)

INTERVJU C: Trenutno skoraj ne gledava filmov ali jeva dobro hrano, saj nimava časa. Občasno nama uspe, zlasti ko imava varstvo za otroka. Sedaj uživava že v tem če

imava zvečer čas sedeti skupaj na kavču.

Redko gledanje filmov (C.12.1.)

Redki skupni obedi v restavracijah (C.12.2.)

Uživata že, če lahko zvečer sedita skupaj na kavču (C.12.3.)

INTERVJU D: Vse stvari (hodiva na izlete, se sprehodiva po centru Lj., še hodiva na zmenke, greva v kino, na večerjo v restavracijo) še vedno počneva skupaj, vendar v veliko manjšem številu. Oba rada opremljava otroško sobico in izdelujeva igrače za hčerko. To je tisto, kar na novo rada počneva skupaj.

Še vedno hodita na izlete (D.12.1.)

Še vedno gresta na sprehod (D.12.2.)

Še vedno hodita na zmenke (D.12.3.)

Še vedno hodita v kino (D.12.4.)

Skupni obedi (D.12.5.)

Vse počneta kar sta počela prej, le redkeje (D.12.6.)

Skupaj rada opremljata otroško sobo in izdelujeta igrače (D.12.7.)

INTERVJU E: Moram reči, da še vedno počneva vse te stvari, samo da jih zdaj počnemo v troje, kar bi izpostavila je, da veliko bolj ceniva trenutke, ki jih imava samo zase. Odkar je sin dopolnil 2. meseca, greva vsaj 1x na mesec sama s partnerjem v kino, v mesto, se druživa s prijatelji.

Počneta vse stvari, le da so trije (E.12.1.)

Bolj cenita skupne trenutke (E.12.2.)

Še vedno hodita v kino (E.12.3.)

Še vedno gresta v mesto (E.12.4.)

Še vedno se družita s prijatelji (E.12.5.)

INTERVJU F: Bolj malo. V zadnjem času nama kdaj pa kdaj uspe skupaj pogledati kakšen film in če imava srečo skupaj pojeva večerjo. Zvečer se stisneva in se pogovarjava o malčku in stvareh, ki so se nama dogajale čez dan.

Malo stvari počneta skupaj, kot pred starševstvom (F.12.1)

Redko gledanje filmov (F.12.2.)

Večerje nežnosti in pogovori o otroku (F.12.3.)

INTERVJU G: Kot sva to prej počela, tudi sedaj spijsva kozarček vinčka vendar redkeje. Na vsake toliko prosiva tudi stare starše za varstvo, da greva lahko na večerjo in sva tako samo midva. Čakava na boljše čase, ko otroci odrastejo, bo to večkrat mogoče. Večkrat se zgodi, da grem jaz sam z prijatelji na pivo, ali pa partnerica sama. To je to, kar je novo- včasih nisva šla tolikokrat ločeno v družbo.

Redkeje gresta na skupno pijačo (G.12.1.)

Skupni obedi (G.12.2.)

Večkrat greva vsak posebej s prijatelji na pijačo (G.12.3.)

INTERVJU H: Koliko nam čas dopušča uživamo skupaj, potujemo in se družimo z prijatelji. Samo midva težko kaj počneva brez da ni otrok zraven. Bomo videli, ko otroci zrastejo, kaj bova na novo počela skupaj.

Še vedno potujemo (H.12.1.)

Še vedno se družijo z prijatelji (H.12.2.)

Redko počneta kaj, da ni otrok zraven (H.12.3.)

- **SPREMEMBE V ODNOSU PO ROJSTVU OTROKA**

INTERVJU A: Uf ja seveda. V prvi vrsti to, da se vse vrti okrog otrok in dejansko pozabiš na najino vez. Opazila sem, da je ozračje bolj napeto. Skoraj, da ni dneva, da se nebi sporekla. Res pa je, da partner veliko dela in ga tudi ni veliko doma. Dela veliko več, kot pa takrat, ko sva bila sama.

Zaradi otrok pozabita na partnerstvo (A.13.1)

Napeto ozračje (A.13.2.)

Vsakodnevni spori (A.13.3.)

Odsotnost partnerja zaradi kariere (A.13.4.)

INTERVJU B: Spremenilo, zelo malo. Spremenilo se je to, da se ne moreva ukvarjati le z nama. Dopusti niso več dopusti... Sva pa ena izmed redkih v svoji družbi, ki si tolikokrat vzameva čas zase. Zagotovo sva enkrat tedensko nekje sama. Ker toliko delava na partnerski zvezi mislim, da sva se še bolj povzela oz. so naju otroci bolj povezani. H sreči imava na voljo stare starše, ki priskočijo na pomoč za varstvo. Jaz pravim otroci gredo enkrat od doma, ostala bova le midva.

Ne osredotočanje več le na partnerstvo (B.13.1.)

Delo na sebi ju je še bolj povezalo (B.13.2.)

Otroci so ju še bolj povezali (B.13.3.)

INTERVJU C: Niti ne. Spremenilo se je zgolj to da imava manj časa za uživanje kot par. V samem odnosu se ni nič spremenilo na slabše, mogoče zgolj na boljše, da se sedaj čutiva še bolj čustveno povezana odkar imava otroka.

Ni bistvenih sprememb (C.13.1.)

Manj časa za skupno uživanje (C.13.2.)

Otroci so ju še bolj povezali (C.13.3.)

INTERVJU D: Spremenila sva način pogovora. Direktno si poveva stvari, ki naju motijo in to skušava popraviti. Lahko rečem, da se je najin odnos bolj poglobil in bolj drživa skupaj, čeprav mora nekdo vedno malo popustiti ampak nama to ne dela nekih težav.

Sprememba načina pogovora (D.13.1.)

Sta bolj direktna (D.13.2.)

Odnos se je poglobil (D.13.3.)

Bolj držita skupaj (D.13.4.)

INTERVJU E: Ne bi rekla, da se je kaj spremenilo.

Ni bistvenih sprememb (E.13.1.)

INTERVJU F: V začetku je bilo nekoliko več napetosti, saj sva se oba morala privaditi na novo vlogo staršev. Odnos je zagotovo drugačen, v določenih meri globlji in bolj osredotočen na malčka namesto na naju dva, kot je to bilo prej.

Napeto ozračje (F.13.1.)

Odnos se je poglobil (F.13.2.)

Preusmerjanje energije na otroka (F.13.3.)

INTERVJU G: Marsikaj, predvsem energijo, ki sva jo prej vlagala vase (odnos, vezo), zdaj preusmerjava na otroke. Na nek način sva se zbližala in dobila zaupanje drug drugega. Vsak ve, da se lahko zanese na drugega. Lahko rečem, da je otrok rešil najino zvezo.

Preusmerjanje energije na otroke (G.13.1.)

Otroci so ju še bolj povezali (G.13.2.)

Povrnila zaupanje drug drugega (G.13.3.)

Otrok rešil partnersko zvezo (G.13.4.)

INTERVJU H: Seveda se je spremenilo, nimava več veliko časa eden za drugega saj se vse vrti okoli otrok. Kot prvo je to veliko manj časa za nežnega posvečanja partnerici, manj spolnosti kar posledično tudi malenkost spremeni odnos oz. bolj pusto rata vse skupaj. Upajmo na boljše čase.

Pomanjkanje časa za drug drugega (H.13.1.)

Otroci so najpomembnejši (H.13.2.)

Spremenjen medsebojni odnos zaradi pomanjkanja spolnosti (H.13.3.)

- **TEŽAVE KI SE POJAVLJAJO V PARTNERSTVU IN STARŠEVSTVU**

INTERVJU A: Vsaka malenkost partnerja zmoti, kar me nervira in posledica je to, da si skočiva v lase. Včasih se mi zdi da najina veza tone in da ni »zdrava« za otroka. Sicer se zvečer po navadi vse skupaj umiri. Več je prisotne živčnosti kot jo je bilo včasih oz. je včasih sploh ni bilo.

Malenkosti zmotijo partnerja (A.14.1.)

Zaradi malenkosti pride do spora (A.14.2.)

Občutek, da veza ni zdrava za otroka (A.14.3.)

Večja prisotnost živčnosti (A.14.4.)

INTERVJU B: Oba imava tako službo, da veliko delava, zato morda časa za naju kdaj zmanjka, ker so v prvi vrsti seveda otroci. Načeloma pa večjih težav nimava. Še vedno se kdaj sporečeva, sploh če sta otroka razigrana ali pa imata slab dan.

Zmanjka časa za partnerstvo zaradi kariere (B.14.1.)

Ni večjih težav (B.14.2.)

Spori (B.14.3)

INTERVJU C: Večja utrujenost in posledično več malih preprirov. Pomanjkanje časa drug za drugega, tudi za spolnost.

Večja utrujenost (C.14.1.)

Spori (C.14.2.)

Pomanjkanje časa za drug drugega (C.14.3.)

Manj spolnosti (C.14.4.)

INTERVJU D: Večkrat pride do prepira, ki pa traja manj časa kot pred otrokom. Naučila sva se drugače komunicirat že zaradi otroka.

Pride do spora, ki traja manj časa (D.14.1.)

Drugačna komunikacija (D.14.2.)

INTERVJU E: Največja težava, ki jo imava je po mojem mnenju ta, da težko razumeva drug drugega. Jaz sem po celem dnevu skrbi za otroka že pošteno utrujena in ko pride partner domov, si želim, da bi ga in prevzel vsaj za pol ure, da lahko malo odklopim glavo. On pa je utrujen od celega dneva v službi in bi si želel malo miru, ko pride domov.

Težko razumevanje drug drugega (E.14.1.)

Utrujenost po celem dnevu zaradi skrbi za otroka (E.14.2.)

Želja, da bi partner prevzel otroka, da se drugi odpočije (E.14.3.)

Partner utrujen od službe in enako želi malo miru (E.14.4.)

INTERVJU F: Zaradi neprespanih noči sva nekoliko manj potrpežljiva drug do drugega, zato včasih malenkosti sprožijo slabo voljo in kakšen prepir. Ter včasih je

prepir zaradi nestrinjanja glede ravnanja z malčkom. Pozna se, da manj časa nameniva drug drugemu in včasih je zato nekoliko več slabe volje.

Manj potrpežljiva zaradi pomanjkanja spanca (F.14.1.)

Zaradi malenkosti pride do spora (F.14.2.)

Različni pogled na vzgojo (F.14.3.)

Pomanjkanje časa za drug drugega (F.14.4.)

INTERVJU G: Različni pogledi na vzgojo. Jaz mislim, da je tako pravi, ona misli da je po njeno prav. Tukaj pride, do kakšnih sporov. Velikokrat pride do sporov zaradi nepospravljenega stanovanja, ki bi jaz želel, da je tako, kot je bilo preden sva dobila otroka. Ona pa trdi, da ne more, ker je takoj ko pospravi, spet vse razmetano in se vrti v krogu.

Različni pogledi na vzgojo (G.14.1.)

Spori (G.14.2.)

Spori zaradi nepospravljenega stanovanja (G.14.3.)

INTERVJU H: Težava je predvsem obvladovanje otrok. Nekih posebnih težav pa ni.

Težava pri obvladovanju otrok (H.14.1.)

- **SOOČANJE Z TEŽAVAMI V PARTNERSTVU IN STARŠEVSTVU**

INTERVJU A: Ko pride do teh težav, je vzdušje negativno nastrojeno. Saj se pogovoriva ampak redko se pogovoriva mirno. Želela bi si, da bi me partner bolj razumel in videl stvari, ki jih naredim in ne samo, da vidi stvari, ki jih ne naredim. Je perfekcionista v polnem pomenu.

Negativno nastrojeno vzdušje zaradi težav (A.15.1.)

Ne miren pogovor (A.15.2.)

Želja po bolj razumevajočem partnerju (A.15.3.)

Želja, da partner vidi pozitivni stvari in ne samo negativne (A.15.4.)

Partner perfekcionista (A.15.5.)

INTERVJU B: Če pride do spora se pogovoriva. Ne želiva razglabljati pred otroci o težavah, zato po navadi počakava, da gredo otroci spat in se nato pogovoriva. Veliko se informiram glede vzgoje otrok, glede reakcij otroka in kaj želi povedati z dejanji.

S pogovorom (B.15.1.)

Ne rešujeta težav pred otroci (B.15.2.)

Informiranje glede vzgoje otrok (B.15.3.)

INTERVJU C: S tem se soočava tako, da se o teh stvareh pogovarjava in da vedno po prepiru najdeva kompromis in se znava drug drugemu opravičiti, da se slaba energija ne kopiči. Vedno najdeva rešitev, zato ne potrebujeva druge pomoči.

S pogovorom (C.15.1.)

Kompromis (C.15.2.)

Opravičilo (C.15.3.)

Vedno najdeta rešitev (C.15.4.)

INTERVJU D: Zaenkrat se s težavami soočava predvsem s pogovorom.

S pogovorom (D.15.1.)

INTERVJU E: Velikokrat se poskušava pogovoriti okrog tega, jaz njemu predstavim, kako je meni, on pove, kako je njemu, pa vendar vsak od naju misli, da je njemu hujše. Občutek imam, da tej zadevi ne bova prišla do dna. Zaenkrat to v praksi izgleda tako, da vsak en dan popoldne po partnerjevi službi, za pol ure prevzame otroka. Včasih grem jaz ven, da lahko on v miru poje, se spočije, včasih obratno. Zaenkrat se še ni zgodilo, da ne bi našle neke rešitve, ki ne bi vsaj delno ustrezala obema.

S pogovorom (E.15.1.)

En drugemu predstavi svoje občutke/videnje težave (E.15.2.)

Kompromis (E.15.3.)

Najdeta rešitev, ki delno ustreza obema (E.15.4.)

INTERVJU F: Ponavadi se sama pomiriva, ker drug opozori drugega

Z opozorilo drug drugega se pomirita sama (F.15.1.)

INTERVJU G: Dava vedeti en drugemu kaj naju moti in se skušava lepo pogovoriti.

Včasih je to uspešno, včasih pa pride do še večjega prepira in krega.

En drugemu predstavi svoje občutke/videnje težave (G.15.1.)

Pogovor steče uspešno (G.15.2.)

Pogovor steče neuspešno in vzpodbudi še večji prepir (G.15.3.)

INTERVJU H: Bereva veliko po internetu o vzgoji in metodah kaj bi bilo najboljše.

Skupaj predelava kar sva prebrala in si podava mnenje kaj bi bilo od prebranega res koristno in bi nama morda lahko pri tem pomagalo.

Informiranje glede vzgoje otrok (internet) (H.15.1.)

Skupno debatiranje o najdenih informacijah (H.15.2.)

- **OPORA, KI JO PARTNERJA POTREBUJETA OB TEŽAVAH**

INTERVJU A: Problem je pri meni, ker največ stvari, ki me tare zadržim zase in ohranjam v sebi, kar se zavedam da ni prav in lahko odgovorim, da se ne obrnem na nikogar, ker mislim da bom sama zmogla- a globoko v sebi trpim.

Držanje težav v sebi (A.16.1.)

Opore ne poišče, v prepričanju, da bo sama zmogla prebroditi težave (A.16.2.)

Trpljenje znotraj sebe (A.16.3.)

INTERVJU B: Hodila sem leto in pol na psihoterapijo, partner mi je sledil. Sama sem veliko težav imela pri vzgoji. Zaradi starih vzorcev od doma, od svojih staršev, ki pa zagotovo niso edini pravilni. Ko sem začela z upgrade - om mi je sledil še partner. Tako se najin odnos krepi in dobiva nove dimenzije partnerstva, starševstva in vsega.

Obisk psihoterapevtke (B.16.1.)

Sledenje partnerja na psihoterapiji (B.16.2.)

Samozavedanje težav pri vzgoji zaradi vzorcev od primarnega doma (B.16.3.)

Partnerski odnos se je okrepil in dobil nove dimenzije (B.16.4.)

INTERVJU C: Mogoče so nama v pomoč najini starši ko kdaj popazijo otroka, da si spočijeva, vendar je teh trenutkov res malo saj smo od njih oddaljeni. To pomoč ocenjujemo kot super, nimava pripomb ☺

Pomoč pri varstvu starih staršev (C.16.1.)

Zadovoljna z pomočjo starih staršev (C.16.2.)

INTERVJU D: Pri težavnih situacijah potrebujem predvsem emocionalno podporo s strani partnerice. Po navadi gremo kar na sprehod s celo družino. Tako se vsi sprostimo in pozabimo na težave, ker se imamo super, ko smo skupaj kot družina. Ob skupnih trenutkih vidimo, kako pomembni smo en drugemu in to šteje. Po pomoč se še nisva obračala.

Emocionalna podpora s strani partnerice (D.16.1.)

Skupni sprehodi z družino (D.16.2.)

Ko so skupaj se zavedajo kako pomembni so en za drugega (D.16.3.)

Po dodatno pomoč se nista še obračala (D.16.4.)

INTERVJU E: Če s partnerjem ne najdeva neke rešitve, ki bi ustrezala obema, se po navadi obrneva na svoje prijatelje in jih povprašava za njihovo mnenje. Zaenkrat so nama bili vsakič v pomoč. Dobro je videti tudi drugo perspektivo na neko situacijo oziroma težavo.

Po pomoč se obrneta na prijatelje in njihovo mnenje (E.16.1.)

Z pomočjo prijateljev sta zadovoljna (E.16.2.)

INTERVJU F: Zaenkrat nisva iskala še nobene pomoči. Je pa res, da pomaga pogovor s starši in bratovo punco. Pogled z druge perspektive je vedno dobrodošel in pogovor umiri strasti.

Pomoči zaenkrat ne potrebujeta (F.16.1.)

Pogovor z bližnjimi je koristen (F.16.2.)

INTERVJU G: Zunanje pomoči za reševanje najinih težav zaenkrat ne potrebujeva. Ob vsaki težavi se sproti dogovarjava/pogovarjava včasih manj spet drugič bolj uspešno.

Pomoči zaenkrat ne potrebujeta (G.16.1.)

INTERVJU H: Največkrat se soočamo z tem, da se pogovarjamo z prijatelji, ki imajo otroke, kako so določene stvari obvladovali z njihovimi otroci se pravi je pomoč bolj informacijske narave. Ocenjujemo kot veliko prednost, saj tudi potem vidiš, da nimaš samo ti takšnih problemov ampak večina vsi, ki imajo otroke podobne starosti in si malo olajšaš ter omiliš jezo.

Pogovori s prijatelji, ki so že starši-informacijska oblika pomoči (H.16.1.)

Ocena informacijske pomoči kot prednost (H.16.2.)

- **POMOČ/OPORA, KI BI BILA ŠE DOBRODOŠLA**

INTERVJU A: Rabila bi večjo udeležенost babic in dedkov pri varstvu vnukov, da bi lahko midva šla sama nekam, ker čutim da to rabiva. Oba bi se mogla sprostiti. Včasih se mi zazdi, da bi mogla poiskati strokovno pomoč, samo sploh ne želim omeniti partnerju, ker menim, da bi bilo samo še hujše, ker ne bi razumel, da bi nama lahko pomagali oz. on našega življenja ne doživlja kot slabega oz. da »škripa«, jaz pa to prevečkrat občutim vendar vztrajam zaradi otrok.

Večja udeležенost starih staršev (A.17.1)

Sproščeni skupni trenutki v dvoje (A.17.2.)

Strokovna pomoč (A.17.3.)

Nenaklonjenost partnerja do strokovne pomoči (A.17.4.)

Vztrajanje v zvezi zaradi otrok (A.17.5.)

INTERVJU B: Psihoterapija mi je ogromno pomagala. Zrasla sem v odraslo osebo z svojimi cilji v življenju, ki jih prej nisem imela. Ker mi je po tej poti sledil tudi partner znava danes oba funkcionirati iz ego stanja odraslega in to se pozna tudi pri vzgoji najinih otrok. Trenutno ne rabim dodatne pomoči, ker se dobro znajdem.

Ne potrebuje dodatne pomoči (B.17.1.)

INTERVJU C: Ocenjujem da ne potrebujeva nikakršne pomoči, saj sva vedno kos težavam in jih sproti rešujeva.

Ne potrebuje dodatne pomoči (C.17.1.)

INTERVJU D: Morda, bi si večkrat morala priskrbeti varstvo za otroka in tisti čas nameniti samo nama. Večkrat bi morala prositi babice in dedke za varstvo najinega otroka.

Večja udeležенost starih staršev (D.17.1.)

INTERVJU E: Zaenkrat menim, da uspešno vsaj za naju rešujeva težave na partnerskem in starševskem področju, zato v tem trenutku ne potrebujeva nobene pomoči. Če bi pa kdaj koli zašla, da ne bi več našla nekih rešitev, bi verjetno poiskala pomoč pri kakšnem zakonskem terapevtu.

Ne potrebujeta dodatne pomoči (E.17.1.)

Če ne bi našla rešitve, bi se obrnila na zakonskega terapevta (E.17.2.)

INTERVJU F: Zaenkrat se nama zdi, da ne potrebujeva druge pomoči kar se tiče partnerske zveze. Kar se tiče starševstva pa je veliko pomoči na voljo (starši, prijatelji, pediatrinja, internet).

Pri partnerstvu ne potrebujeta dodatne pomoči (F.17.1.)

Pri starševstvu veliko pomoči na voljo s strain bližnjih, strokovnih delavcev, internet (F.17.2.)

INTERVJU G: Že nekaj čas razmišljava, da bi šla skupaj na kakšen tečaj o vzgoji ali pa o partnerskih odnosih. Morda bi nama to pomagalo. Tako da mogoče je to to, kar potrebujeva, da bi nama bilo v prihodnosti lažje

Šla bi rada na tečaj o vzgoji (G.17.1.)

Šla bi rada na tečaj o partnerskih odnosih (G.17.2.)

H: Zaenkrat ni takšnih hudih problemov, da bi potrebovali še kakšno drugo pomoč. Ne potrebujeta dodatne pomoči (H.17.1.)

9.3.2. Odprto kodiranje

GOSPODINJSTVO:

a) Lastno gospodinjstvo:

- Lastno gospodinjstvu (A.1.1.)(C.1.1.)(E.1.1)
- Lastno gospodinjstvo v lasnem stanovanju (B.1.1.)
- Lastno gospodinjstvo v najemniškem stanovanju. (D.1.1.)(G.1.1.)

b) Gospodinjstvo skupaj z drugimi osebami

- Gospodinjstvo skupaj z njegovimi starši (F.1.1.)

- *Gospodinjstvo skupaj s svojimi starši. (H.1.1.)*

ODNOS MED PARTNERJEMA BREZ OTROK:

a) Ocena odnosa

- *Spoštljiv odnos (A.2.1.)(B.2.2)(D.2.3.)(F.2.2.) (H.2.4.)*
- *Sproščen odnos (A.2.2)(D.2.1.)*
- *Miren odnos (A.2.3.)*
- *Zaljubljen odnos (B.2.3.)(D.2.2.)*
- *Izjemen odnos (B.2.1.)*
- *Romantičen odnos (F.2.1.)*
- *Ljubeč odnos (G.2.1.)Buren odnos (G.2.1.)*

b) Ravnanja v odnosu

- **Naklonjenost**
- *Predana/naklonjena drug drugemu (B.2.4.)(C.2.4.)(G.2.2.)(H.2.1.)*
- *Drug drugega sta podpirala (C.2.1.)(E.2.2.)*
- *Veliko sta se pogovarjala (C.2.2.)*
- *Skupni rituali (C.2.3)*
- *Prepričana, da bosta skupaj za vedno (E.2.3.)*
- *Odnos temeljil na humorju (E.2.4.)*
- *Veliko stvari počela skupaj (F.2.3.)*
- *Uživala v družbi drug drugega (E.2.5.) (G.2.4.)*
- *Veliko smeha (G.2.5.)*
- *Posvečala drug drugemu (H.2.2.)*
- **Težave**
- *Sprejemanje pozitivnih in negativnih lastnosti (E.2.1.)*
- *Večkratna prekinitev zveze zaradi nezaupanja (G.2.2.)*
- *Težka ponovna vzpostavitev zdrave zveze (G.2.3.)*

SKUPNI HOBIJI/STVARI, KI STA JIH POČELA, KO ŠE NI BILO OTROK

- *Hodila na izlete (A.3.1)(E.3.2.)(D.3.1.)*
- *Potovanja (B.3.3.)(C.3.2.)(G.3.1.) (H.3.1.)*
- *Skupni sprehodi (A.3.2.)(B.3.5.)(E.3.4.)(D.3.2.)*
- *Ogled nogometnih tekem (B.3.4.)*
- *Skupne športne aktivnosti (D.3.6.)(G.3.2.)*
- *Skupni obedi v restavracijah (C.3.1.)(D.3.5.)*

- *Skupna pijača (A.3.3.)(B.3.6.) (G.3.3.)*
- *Hodila na zabave (A.3.4.)*
- *Druženje s prijatelji (H.3.2.)*
- *Skupna razvajanja (B.3.1.)*
- *Uživanje (B.3.2.)*
- *Gledanje filmov (C.3.3.)(E.3.3.)(F.3.2.)*
- *Hodila v kino(D.3.4.) (E.3.1.) (F.3.4.)*
- *Hodil na zmenke (D.3.3.)*
- *Skoraj vse stvari počela skupaj (F.3.1.)*
- *Izkazovanje nežnosti (F.3.3.)*
- *Spolnost (H.3.3.)*

TEŽAVE V PARTNERSKI ZVEZI

e) Odsotnost težav

- *Ni bilo konkretnih težav (B.4.1.)*
- *Bila pozitivno naravnana v zvezi (B.4.3.)*

f) Spori

- *Spori (A.4.3.)(E.4.1.)*
- *Manjši spori (B.4.2.)(C.4.1.)*
- *Spori zaradi predolge odsotnosti zaradi druženja s prijatelji (D.4.1.)*
- *Spori zaradi pomanjkanja komunikacije in nerazumevanja partnerja (F.4.1.)*
- *Spori zaradi nezaupanja (G.4.1.)*
- *Težave v komunikaciji (A.4.2.)*

g) Različnost

- *Različni pogledi (A.4.1.)*
- *Vsak misli, da več naredi kot drugi (E.4.2.)*

h) Težave z zanositvijo

Težave z zanositvijo (H.4.1.)

REAKCIJE OB TEŽAVAH V PARTNERSTVU

a) Manj konstruktivne reakcije

- *Trma pri enem partnerju (A.5.1.)*
 - *Odmik en od drugega za trenutek (B.5.1)*
 - *Velikokrat prišlo do spora (E.5.2.)*
 - *Vztrajanje pri svojem (F.5.1.)*
 - *Obojestransko nezaupanje v informacije (G.5.1.)*
- b) Konstruktivne reakcije**
- *Želja po pogovoru pri drugem partnerju (A.5.2.)*
 - *Vztrajanje partnerja za pogovor (A.5.3.)*
 - *Pogovor na lep način (E.5.1.)*
 - *Odkrit pogovor (D.5.1.)*
 - *Pomiritev prvih strasti (B.5.2.)*
 - *Kompromis (C.5.1.) (D.5.2)*
 - *Hitro je eden popustil (F.5.2.)*
 - *Izrazila svoja občutja, mišljenje o določeni situaciji (G.5.1.)*
- c) Strokovna pomoč**
- *Strokovna pomoč (H.5.1.)*
- d) Pomoč prijateljev**
- *Pogovor s prijatelji (H.5.2.)*

REŠEVANJE TEŽAV V PARTNERSTVU

- a) Pogovor**
- *Sedaj- pogovor (A.6.1.)*
 - *Z pogovorom (B.6.1.)(C.6.1.) (F.6.1.) (G.6.1.)*
- b) Hitrost reševanja težav**
- hitro**
- *Takojšna rešitev problemov (C.6.2.)*
 - *Hitro pobotanje (E.6.4.)*
- počasi**
- *Nerešene težave (E.6.1.)*
 - *Vsak potreboval trenutek samo zase (G.6.2.)*
- c) način**
- *Prej- fizični stik (objem) (A.6.2.)*
 - *Težave reševala na miren način (H.6.1.)*

- *Težave reševala na sproščen način (H.6.2.)*

d) Drugo

- *Včasih je nekdo popustil (E.6.2.)*
- *Spori (E.6.3.)*
- *Zmanjšal aktivnosti in se posvetil partnerici (D.6.1.)*

PRIORITETE V ŽIVLJENJU BREZ OTROK

a) Izobrazba

- *Pridobitev izobrazbe (A.7.1.)(B.7.4.)(C.7.2.)(D.7.1.) (G.7.1.)*
- *Specializacija (G.7.2.)*

b) Zaposlitev

- *Želja po zaposlitvi (A.7.2) (F.7.3.) (G.7.3.)*
- *Kariera (C.7.1.)*
- *Zaposlitev (D.7.2.)(F.7.4.)(H.7.1.)*
- *Iskanje boljše zaposlitve z boljši plačo (F.7.5.)*
- *Finančna neodvisnost od partnerja (A.7.3.)*

c) Gospodinjstvo

- *Skupno gospodinjstvo (A.7.4.)*
- *Lastno gospodinjstvo (C.7.3.)*
- *Urejanje lastnega gospodinjstva (E.7.1.) (H.7.2.)*
- *Varčevanja denarja za vračilo posojila za stanovanje (E.7.2.)*

d) Skupni čas

- *Uživanje življenja (B.7.1.) (H.7.3.)*
- *Potovanja (B.7.2.) (H.7.4.)*
- *Nista potrebovala družbe, bila sta si dovolj drug drugemu (B.7.3)*
- *Kvalitetno preživet čas drug z drugim (E.7.3.)*
- *Partner (D.7.4.) (F.7.1.)*

e) Prosti čas

- *Druženje z prijatelji (D.7.3.) (F.7.2.) (G.7.5.)*
- *Partnerjevi hobiji (F.7.2.)*
- *Športne aktivnosti (G.7.4.)*

IZPOLNJENI DEJAVNIKI PRI NAČRTOVANJU DRUŽINE

a) Gospodinjstvo

- *Hitra odločitev za skupno gospodinjstvo (B.8.1.)*
- *Pogovor o otrocih po letu, dve skupnega življenja (B.8.2.)*
- *Lastno gospodinjstvo (A.8.1.)(C.8.4.) (D.8.1.) (E.8.2.)(G.8.2.) (H.8.1.)*

b) Želja po otroku

- *Želja po otroku pri enem partnerju močnejša kot pri drugem (A.8.2.)*
- *Želja po otroku obeh partnerjev (B.8.4.)(C.8.2.)(D.8.1.)*
- *Osebna ocena čustvene pripravljenosti in odgovornosti za vzgojo otroka (C.8.6.)*
- *Impulzivna odločitev za otroka (E.8.1.)*
- *Otrok ni bil načrtovan (G.8.1.)*
- *Dolgotrajna zveza (C.8.5.)*

c) Zaposlitev

- *Partner bil zaposlen (B.8.6.)*
- *Redna zaposlitev pri enem partnerju (E.8.3.).*
- *Zaposlitev za nedoločen čas (F.8.4.)*
- *Zaposlitev (D.8.3.)*
- *Finančna varnost (C.8.3.) (F.8.2.) (G.8.3.)*

d) Brezposelnost

- *Partner bil študent brez prihodkov (B.8.5.)*
- *Zaradi brezposelnosti je širitev družine počakala (F.8.3.)*

e) Pogovori

- *Veliko pogovorov na temo otrok (C.8.1.)*
- *Pogovori (F.8.1.)*

f) Zdravstvene težave

- *Rešitev zdravstvenih težav, ki bi ovirale zanositev (D.8.2.)*
- *Več let obiskovala klinike za reprodukcijo (H.8.2.)*

g) Izkušnje z otroki

- *Predhodne izkušnje z otroki (B.8.3.)*

PRIPRAVA NA PRIHOD NOVEGA DRUŽINSKEGA ČLANA

a) Informiranje

- *Branje knjig in po internetu o nosečnosti (A.9.1)*
- *Branje in debatiranje o urejenem spolnem ritmu otroka (B.9.1.)*
- *Iskanje informacij (A.9.2)*
- *Skupni pogovor o najdenih informacijah (A.9.3)(E.9.4.)*
- *Tema: kdaj imeti otroke (D.9.1) (F.9.1.)*
- *Tema: koliko otrok imeti (D.9.2.)*
- *Tema težave z zanositvijo (H.9.2.)*
- *Tema umetna oploditev (H.9.3.)*

b) Vprašanja s prihodom otroka

- *Predstava, kako bo življenje z otrokom (C.9.1.)(E.9.2.) (G.9.1.)*
- *Kakšne spremembe bodo prišle z prihodom otroka (C.9.2.)*
- *Spraševanje glede finančne varnosti (D.9.3.)*
- *Vprašanje kje bo skupno gospodinjstvo (D.9.4.)*
- *Kako bosta med seboj funkcionirala (G.9.2.)*

c) Opora

- *Oporo našla pri prijateljih, ki so že starši (C.9.6.)(E.9.5.) (H.9.5.)*
- *Pomoč bi poiskal pri partnerici (D.9.6.)*
- *Oporo našel pri svojih starših (G.9.3.)*
- *Bila si v oporo (A.9.6.)(C.9.5.) (F.9.3.)*

d) Pogovori

- *Prijetni pogovori o prihodnosti (C.9.3.)*
- *Pogovori opremljeni z humorjem (C.9.4.)*
- *Sproščen pogovor o otroku (F.9.2.)*

e) Želje

- **partnerstvo**
- *Obojestranska želja po ohranitvi partnerstva, kot je bil pred starševstvom (E.9.3.)*

- **Starševstvo**

- *Želja obeh partnerjev za otroka (E.9.1.)*
- *Želja po starševstvu se je okrepila in strah je izginil (D.9.5.)*

f) **Drugo**

- *Skrb za kvalitetno prehrano (A.9.4.)*
- *Razvajanje s strani partnerja (A.9.5.)*
- *Zavedanje in zaskrbljenosti zaradi prihajajočega pomanjkanja spanca (B.9.2.)*
- *Tolažba, da bo nespečnost minila (B.9.3.)*
- *Predhodna znanja o otrocih in sodelovanje z njimi (B.9.4.)*
- *Prepustitev toku (B.9.5.)*
- *Načrti niso šli po pričakovanjih (H.9.1.)*
- *Doživljanje situacije dokaj mirno (H.9.4.)*

STRAHOVI/DILEME NA STARŠEVSTVO

a) **Strahovi**

- *Strah, kako bo, ko bo prišel otrok (B.10.1.)*
- *Strah pred odnosom v partnerski zvezi ko bo prešla v starševstvo (B.10.2.)*
- *Strah zaradi zdravstvenih težav trajal dokler ni zanosila (D.10.1.)*
- *Strah zaradi finančne ne varnosti (ena plača)(D.10.2.)*
- *Strah pred neznanim in odgovornostjo (G.10.1.)*
- *Zdravje otroka (A.10.3.) (G.10.2.)*

b) **Dileme**

- *Spraševanje če bosta dobra starša (A.10.2.)(E.10.1.) (F.10.1.)*
- *Soočanje z odrekanjem prostočasnih dejavnosti (F.10.2.)*

c) **Opora**

- *Pomiritev s strani partnerja (E.10.2.)*

d) **Ni strahov/dilem**

- *Dilem/strahov ni bilo (A.10.1.)(C.10.1.) (H.10.1.)*

VPLIV STRAHOV/DILEM V PARTNERSTVU

a) **Opora**

- *Opora v partnerju (A.11.1) (F.11.1.)*
- *Pomiritev s strani partnerja (B.11.1.)(E.11.1.)*
- *En partner verjel v uspeh v starševstvo (B.11.2.)*
- *Bila si v oporo (D.11.1.)*

b) Pozitivni vpliv

- *Bila pripravljena na starševstvo (C.11.1.)*
- *Prihod starševstva pozitivno vplival na partnerski odnos (C.11.2.)*
- *Partnerja ni bilo strah (E.11.2.)*
- *Povrnitev zaupanja (G.11.2.)*
- *Otrok ju je zbližal (G.11.3.)*
- *Proces umetnih oploditev ju je zelo povezal (H.11.1.)*
- *Otrok pozitivno vplival na njiju (G.11.1.)*

c) Strah pred starševstvom

- *Drug partner bil v strahu zaradi starševstva (B.11.3.)*

SKUPNI HOBIJI/STVARI, KI STA JIH POČELA V PARTNERSTVU IN JIH POČNETA TUDI V STARŠEVSTVU

a) Redko

- *Redko gresta na skupno pijačo (A.12.1) (G.12.1.)*
- *Redki skupni obedi v restavracijah (C.12.2.)*
- *Redko gresta sama na sprehod (A.12.2)*
- *Redki sproščeni večer in obujanje spominov, ko še ni bilo otrok (A.12.6.)*
- *Redko sama na potovanje (B.12.7.)*
- *Redko gledanje filmov (C.12.1.) (F.12.2.)*
- *Redko počneta kaj, da ni otrok zraven (H.12.3.)*
- *Vse počneta kar sta počela prej, le redkeje (D.12.6.)*
- *Redko gledanje filmov Večerne nežnosti in pogovori o otroku (F.12.3.)*

b) Še vedno

- *Vzameta si čas zase (B.12.1.)*
- *Še vedno se razvajata (B.12.2.)*

- *Še vedno gresta na skupno pijačo (B.12.3.)*
- *Skupni obedi (D.12.5.) (G.12.2.)*
- *Še vedno skupaj uživata (B.12.4.)*
- *Še vedno hodita na nogometne tekme (B.12.5.)*
- *Še vedno hodita na izlete (D.12.1.)*
- *Še vedno potujemo (H.12.1.)*
- *Še vedno gresta na sprehod (D.12.2.)*
- *Še vedno hodita na zmenke (D.12.3.)*
- *Še vedno hodita v kino (E.12.3.) (D.12.4.)*
- *Še vedno gresta v mesto (E.12.4.)*
- *Še vedno se družita s prijatelji (E.12.5.) (H.12.2.)*

c) **Na novo**

- *Ogromno delata na sebi (B.12.6.)*
- *Osredotočanje nase in rast odnosa skupaj z otroci (B.12.8.)*
- *Skupaj rada opremljata otroško sobo in izdelujeta igrače (D.12.7.)*
- *uživata že, če lahko zvečer sedita skupaj na kavču (C.12.3.)*
- *Počneta vse stvari, le da so trije (E.12.1.)*
- *Uživanje v družinskih izletih (A.12.7.)*
- *Bolj cenita skupne trenutke (E.12.2.)*

d) **Vsak posebej**

- *Ne zabavata se skupaj (A.12.3.)*
- *Eden partner gre s prijatelji ven (A.12.4.)*
- *Drugi partner ostane doma, ker je utrujen (A.12.5.)*
- *Malo stvari počneta skupaj, kot pred starševstvom (F.12.1)*
- *Večkrat greva vsak posebej s prijatelji na pijačo (G.12.3.)*

SPREMEMBE V ODNOSU PO ROJSTVU OTROKA

a) **Negativne spremembe**

- *Zaradi otrok pozabita na partnerstvo (A.13.1)*
- *Preusmerjanje energije na otroka (F.13.3.) (G.13.1.)*
- *Napeto ozračje (A.13.2.) (F.13.1.)*
- *Vsakodnevni spori (A.13.3.)*

- *Odsotnost partnerja zaradi kariere (A.13.4.)*
- *Ne osredotočanje več le na partnerstvo (B.13.1.)*
- *Spremenjen medsebojni odnos zaradi pomanjkanja spolnosti (H.13.3.)*
- *Pomanjkanje časa za drug drugega (H.13.1.)*
- *Manj časa za skupno uživanje (C.13.2.)*

b) Pozitivne spremembe

- *Delo na sebi ju je še bolj povežalo (B.13.2.)*
- *Otroci so ju še bolj povežali (B.13.3.)(C.13.3) (G.13.2.)*
- *Sprememba načina pogovora (D.13.1.)*
- *Sta bolj direktna (D.13.2.)*
- *Odnos se je poglobil (D.13.3.) (F.13.2.)*
- *Bolj držita skupaj (D.13.4.)*
- *Povrnili zaupanje drug drugega (G.13.3.)*
- *Otrok rešil partnersko zvezo (G.13.4.)*
- *Otroci so najpomembnejši (H.13.2.)*

c) Ni sprememb

- *Ni bistvenih sprememb (C.13.1.)(E.13.1.)*

TEŽAVE KI SE POJAVLJAJO V PARTNERSTVU IN STARŠEVSTVU

a) Spori

- *Zaradi malenkosti pride do spora (A.14.2. (F.14.2.)*
- *Spori (B.14.3)(C.14.2.) (G.14.2.)*
- *Pride do spora, ki traja manj časa (D.14.1.)*
- *Spori zaradi nepospravljenega stanovanja (G.14.3.)*
- *Malenkosti zmotijo partnerja (A.14.1.)*

b) Konkretna težava

- *Različni pogled na vzgojo (F.14.3.)(G.14.1.)*
- *Težava pri obvladovanju otrok (H.14.1.)*
- *Občutek, da veza ni zdrava za otroka (A.14.3.)*
- *Večja prisotnost živčnosti (A.14.4.)*

- *Težko razumevanje drug drugega (E.14.1.)*

c) pomanjkanje

- *Zmanjka časa za partnerstvo zaradi kariere (B.14.1.)*
- *Pomanjkanje časa za drug drugega (C.14.3.) (F.14.4.)*
- *Manj spolnosti (C.14.4.)*
- *Manj potrpežljiva zaradi pomanjkanja spanca (F.14.1.)*

d) Fizične težave

- *Večja utrujenost (C.14.1.)*
- *Utrujenost po celem dnevu zaradi skrbi za otroka (E.14.2.)*
- *Želja, da bi partner prevzel otroka, da se drugi odpočije (E.14.3.)*
- *Partner utrujen od službe in enako želi malo miru (E.14.4.)*

e) Komunikacija

- *Drugačna komunikacija (D.14.2.)*

f) Ni težav

- *Ni večjih težav (B.14.2.)*

SOOČANJE S TEŽAVAMI V PARTNERSTVU IN STARŠEVSTVU

a) Pogovor

- *Ne miren pogovor (A.15.2.)*
- *S pogovorom (B.15.1.)(C.15.1.)(D.15.1.)(E.15.1.)*
- *Pogovor steče uspešno (G.15.2.)*
- *Pogovor steče neuspešno in vzpodbudi še večji prepir (G.15.3.)*

b) Zbiranje informacij

- *Informiranje glede vzgoje otrok (B.15.3.) (H.15.1.)*
- *Skupno debatiranje o najdenih informacijah (H.15.2.)*

c) Najdeta rešitev

- *Kompromis (C.15.2.)(E.15.3.)*
- *Vedno najdeta rešitev (C.15.4.)*

- *Najdeta rešitev, ki delno ustreza obema (E.15.4.)*
- *Opravičilo (C.15.3.)*
- *En drugemu predstavita svoje občutke (E.15.2.) (G.15.1.)*
- *Z opozorilom drug drugega se pomirita sama (F.15.1.)*
- *Ne rešujeta težav pred otroci (B.15.2.)*

d) Vzdušje

- *Negativno nastrojeno vzdušje zaradi težav (A.15.1.)*
- *Partner perfekcionista (A.15.5)*

e) Želje

- *Želja po bolj razumevajočem partnerju (A.15.3.)*
- *Želja, da partner vidi pozitivni stvari in ne samo negativne (A.15.4.)*

OPORA, KI JO PARTNERJA POTREBUJETA OB TEŽAVAH

a) Strokovna pomoč

- *Obisk psihoterapevte (B.16.1.)*
- *Sledenje partnerja na psihoterapiji (B.16.2.)*

b) Pomoč

• s strani bližnjih

- *Pomoč pri varstvu starih staršev (C.16.1.)*
- *Zadovoljna z pomočjo starih staršev (C.16.2.)*
- *Po pomoč se obrneta na prijatelje in njihovo mnenje (E.16.1.)*
- *Z pomočjo prijateljev sta zadovoljna (E.16.2.)*
- *Pogovori s prijatelji, ki so že starši-informacijska oblika pomoči (H.16.1.)*
- *Ocena informacijske pomoči kot prednost (H.16.2.)*
- *Pogovor z bližnjimi je koristen (F.16.2.)*
- *Skupni sprehodi z družino (D.16.2.)*
- *Ko so skupaj se zavedajo kako pomembni so en za drugega (D.16.3.)*

- s strani partnerja

- *Emocionalna podpora s strani partnerice (D.16.1.)*

c) Ne poiščeta pomoči

- *Opre ne poišče, v prepričanju, da bo sama zmogla prebroditi težave (A.16.2.)*

- *Držanje težav v sebi (A.16.1.)*
- *Trpljenje znotraj sebe (A.16.3.)*
- *Samozavedanje težav pri vzgoji zaradi vzorcev od primarnega doma (B.16.3.)*
- *Partnerski odnos se je okrepil in dobil nove dimenzije (B.16.4.)*

d) Pomoči ne potrebujeta

- *Pomoči zaenkrat ne potrebujeta (F.16.1.) (G.16.1.)*
- *Po dodatno pomoč se nista še obračala (D.16.4.)*

POMOČ/OPORA, KI BI BILA ŠE DOBRODOŠLA

a) Stari starši

- *Večja udeležенost starih staršev (A.17.1) (D.17.1.)*

b) Ne rabita dodatne pomoči

- *Ne potrebuje dodatne pomoči (B.17.1.)(C.17.1.)(E.17.1.) (H.17.1.)*
- *Pri partnerstvu ne potrebujeta dodatne pomoči (F.17.1.)*

c) Strokovna pomoč

- *Strokovna pomoč (A.17.3.)*
- *Nenaklonjenost partnerja do strokovne pomoči (A.17.4.)*
- *Šla bi rada na tečaj o partnerskih odnosih (G.17.2.)*

d) Drugo

- *Sproščeni skupni trenutki v dvoje (A.17.2.)*
- *Vztrajanje v zvezi zaradi otrok (A.17.5.)*
- *Pri starševstvu veliko pomoči na voljo s strain bližnjih, strokovnih delavcev, internet (F.17.2.)*

10. POVZETEK

Statistični podatki Republike Slovenije kažejo, da se je starost matere ob rojstvu prvega otroka povišala v zadnjih desetletjih za skoraj pet let in ves čas se viša. (Statistični urad Republike Slovenije, 2015)

V svoji raziskavi sem ugotavljala, zakaj se nekateri za otroka odločijo prej in drugi kasneje, kako odločitve za starševstvo vplivajo na partnersko zvezo, kako doživljajo spremembe mlajši partnerji, ko dobijo prvega otroka in kako starejši, kaj naredijo v partnerski in starševski zvezi, ko se pojavijo težave, kdo jim pomaga in kakšne oblike pomoči bi še potrebovali.

Ugotovitve kažejo, da je pri večini intervjujanih partnerska zveza temeljila predvsem na spoštovanju in predanosti/naklonjenosti drug drugemu. Partnerji so si bili v oporo. Srečevali so se tudi z težavami, kot so spori, ki so jih v veliki meri rešili s pogovorom. Partnerji so imeli druge prioritete v času, ko so bili še brez otrok. Tako so želeli izpolniti neke družbene norme, ali pa svoje norme, ki jih opisujem kot objektivne in subjektivne dejavnike. Več pozornosti mladi partnerji namenjajo izobraževanju, zaposlovanju, karieri, lastnemu gospodinjstvu itd. Finančna varnost je eden od dejavnikov, ki mora biti predhodno izpolnjen za odločitev za otroka. Kar zadeva subjektivne dejavnike, pa gre za željo obeh partnerjev po otroku. Še pred starševstvom so se partnerji veliko družili med seboj. Radi so hodili na izlete, potovanja, skratka uživali so v času preživetem drug z drugim. Ob rojstvu otroka je prišlo do sprememb, saj se je vse osredotočilo na otroka in so tako pozabili na partnerski odnos in vzdrževanje le-tega. Pri starejših partnerjih je bilo zaznati, da je bila sprememba po rojstvu otroka predvsem utrujenost, kar morda lahko pripišemo dejavniku višje starosti.

Sicer se pa tudi sedaj, ko so starši, s težavami soočijo s pogovorom s partnerjem. Najdejo rešitve, kot je kompromis ali pa neko rešitev, ki delno ustreza obema. Po pomoč so se obračali na svoje prijatelje, ki so tudi že starši in so jim tako pomagali rešiti neko situacijo, saj so dobili še drugo mnenje, ki je bilo dobrodošlo. Nekateri pari so poiskali tudi strokovno pomoč, ki je na njih izjemno pozitivno vplivala.

Kljub temu, da je otrok prinesel veliko sprememb v partnerskem odnosu, so ga sogovorniki opisali pozitivno, kot nekaj, kar je še poglobilo odnos med partnerjema in ju je zbližalo.

Večina sogovornikov ne želi dodatne pomoči, saj menijo, da zaenkrat uspešno rešujejo vse težave. Če pa bi prišlo do tega, da ne bi zmogli rešiti težav, bi se obrnili po strokovno pomoč.